

Koiran ja ihmisen suhteen representaatio  
Helsingin Sanomissa

Satu Siitonen  
Pro gradu – tutkielma  
Lapin yliopisto  
Mediakasvatus  
Kevät 2013

## **Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta**

Työn nimi: Koiran ja ihmisen suhteen representaatio Helsingin Sanomissa

Tekijä: Satu Siitonen

Koulutusohjelma/oppiaine: Mediakasvatus

Työn laji: Pro gradu -työ\_x\_ Laudaturtyö\_\_ Lisensiaatintyö\_\_

Sivumäärä: 84

Vuosi: Kevät 2013

### **Tiivistelmä:**

Tämän tutkielman tarkoitus on pohtia ihmisen erityistä suhdetta koiraan Helsingin Sanomissa julkaistujen artikkelien avulla. Käytän aineistonanalyysin pohjana diskurssianalyysia. Tutkimuskysymyksiksi muodostui: Miten koiran ja ihmisen suhdetta representoidaan Helsingin Sanomien artikkeleissa? Millainen suhde koiran ja ihmisen välille rakennetaan Helsingin Sanomien artikkeleissa?

Koirateksteissä on havaittavissa neljä diskurssia: inhimillistämisen, eläimellistämisen, koira kuluttajana ja koirat ammateissa diskurssi. Nämä puolestaan pitävät sisällään pienemmät teemat seuraavasti: Inhimillistäminen (koira perheenjäsenenä, koiran asunto, koiran ulkoilutus, ihmisen ja koiran suhde), eläimellistäminen (huono isäntä, koiran kohtaaminen, koira suden suuhun, tuntematon koira), koira kuluttajana (koirien palvelut, koirien terveystalvelut, koiran kanssa matkustaminen, ruokana vai ruokittavana? ja koiraturkis) ja koirat ammateissa (virkakoira, opaskoira, metsästyskoira, koirien koulutus).

Inhimillistämisen diskurssissa punainen tupa, perunamaa ja koira kuvastaa sitä kuinka koiran merkitys on muuttunut kotieläimestä perheenjäseneksi. Koira perheessä on enemmänkin sääntö kuin poikkeus. Siinä missä inhimillistämisen diskurssissa koira tuodaan sisälle taloon ja perheeseen, eläimellistämisen diskurssissa pohditaan ihmisten huonoja kokemuksia tuntemattomista koirista ja niiden omistajista julkisilla paikoilla. Koira kuluttajana diskurssissa käytetään hyväksi myös inhimillistämisen diskurssia sillä koira kuvastuu usein rakkaana perheenjäsenenä, jonka hyvinvointiin halutaan panostaa. Yleensä ihmiset nähdään toimijoina, mutta aineistossa koirat ovat vahvoja toimijoita ihmisten rinnalla erityisesti koirat ammateissa diskurssissa, jossa koiria kuvataan nimen ja rodun sijaan ammattinimikkeellä.

Avainsanat: koira, ihmisen ja eläimen suhde, representaatio, Helsingin Sanomat

### **Muita tietoja:**

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi\_x\_

Suostun tutkielman luovuttamiseen Lapin maakuntakirjastossa käytettäväksi\_\_

(vain Lappia koskevat)

# Sisällysluettelo

<b>1 JOHDANTO .....</b>	<b>4</b>
<b>2 IHMISEN JA ELÄIMEN SUHTEEN REPRESENTAATIO MEDIASSA .....</b>	<b>7</b>
2.1 REPRESENTAATIO .....	7
2.2 IHMISEN JA ELÄIMEN SUHDE.....	9
<b>3 TUTKIMUSKYSYMYKSET .....</b>	<b>15</b>
<b>4 METODOLOGISET VALINNAT .....</b>	<b>16</b>
4.1 KOIRATEKSTIT HELSINGIN SANOMISSA.....	16
4.2. DISKURSSIANALYYSI .....	19
<b>5 PUNAINEN TUPA, PERUNAMAA JA KOIRA – INHIMILLISTÄMISEN DISKURSSI .....</b>	<b>25</b>
5.1 PERHEENJÄSEN.....	25
5.2 KOIRAN ASUNTO .....	29
5.3 KOIRAN ULKOILUTUS.....	32
5.4 IHMISEN JA KOIRAN SUHDE .....	34
<b>6 ELÄIMELLISTÄMISEN DISKURSSI .....</b>	<b>36</b>
6.1 HUONO OMISTAJA .....	36
6.2 KOIRAN KOHTAAMINEN .....	38
6.3 KOIRA SUDEN SUUHUN .....	40
6.4 TUNTEMATON KOIRA .....	42
<b>7 KOIRA KULUTTAJANA .....</b>	<b>47</b>
7.1 KOIRIEN PALVELUT .....	47
7.2 KOIRIEN TERVEYSPALVELUT .....	49
7.3 MATKUSTAMINEN KOIRAN KANSSA.....	51
7.4 RUOKANA VAI RUOKITTAVANA? .....	53
7.5 KOIRATURKIS.....	57
<b>8 KOIRAT AMMATEISSA .....</b>	<b>59</b>
8.1 VIRKAKOIRA .....	59
8.2 OPASKOIRA .....	62
8.3 METSÄSTYSKOIRA .....	64
8.4 KOIRIEN KOULUTUS.....	66
<b>9 JOHTOPÄÄTÖKSET .....</b>	<b>68</b>
<b>10 POHDINTA .....</b>	<b>72</b>
<b>LÄHTEET .....</b>	<b>77</b>
<b>LIITTEET .....</b>	<b>81</b>

# 1 Johdanto

*”Ihmisen ja hänen kesyttämiensä eläinten suhde voi tuntua hyvinkin mutkattomalta, vaikka se on ilmiönä todella erikoinen” (27.9.2011a).*

Aineistosta nouseva lainaus on radio- ja TV-arvostelusta, jossa kerrotaan dokumentista *Ihminen ja hänen kotieläimensä* (27.9.2011a). Lainaukseen tiivistyy ihmisen ja eläimen suhteen tuttuus, mutta myös outous. Tämän tutkielman tarkoitus on pohtia ihmisen erityistä suhdetta koiraan. Lopputuloksena on kattava yleiskatsaus koiran ja ihmisen suhteen representaatioista Helsingin Sanomissa. Koirat ovat medioissa eli televisiossa, internetissä, radiossa ja aikakauslehdissä näkyvästi esillä. Sanomalehdet ovat esimerkki median osa-alueesta, jossa koiran ja ihmisen suhteen representaatioita rakennetaan.

Olen kiinnostunut koiran ja ihmisen suhteen representaatiosta, koska minulla on ennakkokäsitys, että lehtiartikkeleissa esitetyt koiran ja ihmisen suhteen representaatiot vaikuttavat ihmisten asenteisiin ja käyttäytymiseen. Vaikka lehteen päätyvät artikkelit ovat toimitettuja, niin ne rakentavat käsityksiämme todellisuudesta, jossa elämme. Kulttuuriset tekstit esimerkiksi mediatekstit rakentavat todellisuutta ja vaikuttavat ymmärryksemme maailmasta (Kupiainen & Sintonen 2009, 39). Artikkelit myös antavat meille sanat, joilla todellisuutta jäsenämme (Juuti 2010, 7). En kuitenkaan tässä tutkielmassa aio keskittyä vaikutuksiin vaan tarkastella millaisia koiran ja ihmisen suhteen representaatiota Helsingin Sanomissa on tulkintani mukaan.

Ajatus tutkielmaan lähti omakohtaisesta huomiosta, että ihminen luokitellaan tiettyyn kategoriaan koiran avulla, erityisesti sen perusteella millainen koira hänellä on. Kiinnostukseni aiheeseen on henkilökohtainen, koska omistin sekarotuisen paimenkoiran. Sain sen koiran ollessa jo vuoden ikäinen ja

varsinkin alkuun tuntui, että tuntemattomilla oli tarve kommentoida, kuinka saan pidettyä ison koiran kurissa. Aihetta on sivuttu myös Koiramme -lehdessä, jossa oli artikkeli aiheesta koira imagon jatkeena (Syvärinen 2011, 4-8). Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY:n viestintäpäällikkö Maria Blomster toteaa, että ihmiset eivät enää osaa pitää koirasta huolta. Koirista on tullut nukkeja tai asusteita. Saksassa aiotaan ottaa koira-ajokortti käyttöön vuonna 2013. Tällöin koiranomistajilta testataan heidän tietämystään koiranomistajan velvollisuuksista ja koiran hoidosta. (Yle Etelä-Karjala 23.8.2012.) Ajatusta koira-ajokortista Suomessa väläytettiin myös MTV3:n 45 minuuttia -ohjelmassa (45 minuuttia 5.10.2011).

Alkuperäinen kiinnostukseni oli koira ja sen kohtelu, mutta pian huomasin, että lehtiteksteissä ei ole olemassa koira ilman ihmistä, ilman omistajaa, pelkääjää tai käskijää, siksi koiran ja ihmisen suhde. Oman työni otsikko on koiran ja ihmisen suhteen representaatio, kun taas lehtiteksteissä ilmenee ihmisen ja koiran suhteen representaatio. Otsikko kuvaa omaa näkökulmaani eli lähdin liikkeelle koiran konkreettisesta läsnäolosta, mutta päädyin siihen, että Helsingin Sanomissa koiraan liittyy aina suhde ihmiseen.

Koiran ja ihmisen suhteen representaatiota ei ole Suomessa mediakasvatuksen tai kasvatustieteen kentällä aiemmin tutkittu. Anne Heinonen (2004) on tehnyt tiedotusopin pro gradu -tutkielman aiheesta: ”Eriarvoiset eläimet: Ihminen, kone, eläin. Eläindiskurssit ja spesismi Aamulehdessä” ja Soile Ojalehto (2011) on tehnyt graafisen suunnittelun pro gradun ”Koira aikakauslehtimainonnassa”. Koiran vaikutuksista ihmisiin ja heidän asenteisiinsa löytyy lähinnä kuntoutuksen, psykologian ja sosiologian alueelta. Tällöinkin tutkimus on keskittynyt konkreettiseen tapahtumaan, jossa koira on läsnä, ei koiran ja ihmisen suhteen representaatioon. Representaatiotutkimusta sen sijaan on olemassa varsinkin sukupuolentutkimuksen piirissä ja mediatieteissä, mutta myös mediakasvatuksen alueella.

Luvussa 2 määrittelen representaation käsitteen ja taustoitan ihmisen ja eläimen suhdetta. Tutkimuskysymykset esittelen luvussa 3, jonka jälkeen kirjoitan auki aineiston keräyksen ja -analyysin etenemisen luvussa 4. Luvuissa 5-8 kuvailen aineistosta esille nostamani diskurssit ja niiden alla ilmenevät luokat. Luvussa 9 teen yhteenvedon diskursseista. Lopulta luvussa 10 pohdin ihmisen ja eläinsuhteen muutosta ja teen ehdotuksia jatkotutkimusaiheiksi.

## 2 Ihmisen ja eläimen suhteen representaatio mediassa

### 2.1 Representaatio

Yksi medialukutaidon ja mediakasvatuksen keskeisimmistä käsitteistä on representaatio (Kupiainen & Sintonen 2009, 104). Representaatiolla voidaan tarkoittaa tilanteesta riippuen edustamista, kuvaamista, esittämistä, merkitsemistä, havainnollistamista tai epäsuoraa, välineellistä ilmentämistä. Se käsitetään perinteisesti objektina, tilana tai ominaisuutena, joka viittaa johonkin itsensä ulkopuolella olevaan eli toimii välikappaleena. (Knuutila & Lehtinen 2010, 10-12.) Tällöin jokin poissa oleva korvautuu jollakin uudella läsnäolon muodolla. Varsinaista kohdetta esittää tietoisuudessa koettu tai ulkoisin representaatioin ilmaistu kohteen edustaja. (Marin 2003, Knuutilan & Lehtisen 2010, 11 mukaan.)

Olen valinnut tähän tutkielmaan konstruktivistisen lähestymistavan representaatioon. Konstruktivistinen lähestymistapa on vaikuttanut eniten kulttuurin ja yhteiskuntatieteiden tutkimukseen viime vuosina (Hall 1997, 16; Seppänen 2005, 95). Lisäksi se on lähimpänä omaa näkemystäni representaatiosta. Ajattelen, että median luomat representaatiot ovat osa jokapäiväistä elämää ja muokkaavat käsityksiämme huomaamatta. Nämä representaatiot eivät kuitenkaan ole sattuman tuotosta vaan media rakentaa ja ylläpitää niitä sanavalinnoilla. Medialla on valta valita mitä uutisoi ja millä tavalla uutisoi, kuvin vai sanoin ja ennen kaikkea mitä ei uutisoi. Nähdäkseni mediakasvatuksen tehtävä on tehdä näitä representaatioita näkyväksi ja näin antaa ihmisille työkaluja mediatekstien tulkintaan. Konstruktivistista lähestymistapaa on kritisoitu siitä, ettei näkökulma ota kantaa siihen, vastaako representaatio todellisuutta (Seppänen 2005, 95).

Kulttuurintutkija Stuart Hallin (1997, 25-28) mukaan konstruktivistisessa

lähestymistavassa ymmärretään kielen sosiaalinen luonne. Asiat itsessään eivät tarkoita mitään: me rakennamme merkityksen käyttäen representaation järjestelmiä - käsityksiä ja merkkejä. Meidän ei pidä sekoittaa materiaalista maailmaa, jossa esineet ja ihmiset sijaitsevat, ja symbolisia tapoja ja prosesseja, joiden avulla representaatio, merkitys ja kieli toimivat. Merkitys ei riipu merkin materiaalisesta muodosta vaan sen symbolisesta käyttötarkoituksesta. Konstruktionistin mukaan ei ole oleellista mikä merkitsee tai kantaa merkitystä vaan merkityksellistä on ero esimerkiksi liikennevalojen punaisen ja vihreän värin välillä ja mitä se ilmaisee. Jos ei osaisi erottaa punaista ja vihreää, ei voisi yhdistää punaiseen komentoa 'pysähdy' ja toiseen komentoa 'mene'. Merkit ovat mielivaltaisia, niiden merkitys määräytyy koodien avulla. (Hall 1997, 25-28.)

On olemassa kaksi representaation järjestelmää (eng. systems of representation). Ensimmäisessä järjestelmässä kaikenlaiset esineet, ihmiset ja tapahtumat ovat yhteydessä käsitteisiin tai henkisiin representaatioihin (eng. mental representation). Muodostamme käsitykset konkreettisista asioista kuten tuolit ja pöydät, mutta myös abstraktimmista asioista kuten rakkaudesta ja kuolemasta. Muodostamme käsityksemme myös asioista, joita emme ole koskaan tosielämässä nähneet tai tule koskaan näkemään esimerkiksi merenneidoista, taivaasta ja helvetistä. Jokaisella on omanlaisensa käsityskartta mielessään, mutta voimme kommunikoida vain koska käsityskartat ovat pohjimmiltaan samanlaisia. Yhteiset käsityskartat eivät kuitenkaan yksistään riitä. Tarvitsemme myös yhteisen kielen, jolla kommunikoimme käsityksiämme muille. Tässä yhteydessä kieli on laajassa merkityksessään eli pitää sisällään puhutun ja kirjoitetun kielen lisäksi myös kuvat, kasvon ilmeet, eleet ja musiikki. (Hall 1997, 17-19.)

*"Jos joku raottaa porttia, nurkan takaa ampaisee saksanpaimenkoira Minttu. Huh, niin tälläkin kertaa, mutta koira tottelee kiltisti isäntäväen kutsua."*  
(16.10.2011c.)

Jos viestintätilanteessa ei voi osoittaa suoraan koira, josta on kysymys, täytyy siihen viitata muilla tavoin, esimerkiksi sanoin tai kuvin. Tällöin koira esitetään tiettyjen kielellisten valintojen kautta. Nämä valinnat vaikuttavat ihmisten käsityksiin maailmasta. Tällöin mikään mediateksti ei ole täysin objektiivinen, vaikka siltä ensi silmäykseltä vaikuttaisi. (Kupiainen & Sintonen 2009, 104-105.) Esimerkkilainauksessa koira representoituu ensin uhkaksi ilmauksella *nurkan takaa ampaisee saksanpaimenkoira Minttu*. Uhka representaatio kuitenkin väistyy tottelevan koiran representaation tieltä ilmaisulla *mutta koira tottelee kiltisti isäntäväen kutsua*. Lainauksella rakennetaan tunnelmaa henkilöhaastattelun alussa. Ensin luodaan uhka, jota toimittaja säikähtää, mutta sitten luodaan leppoisa ilmapiiri koiran tottelemisella. Määrittelemällä koira saksanpaimenkoiraksi saadaan määriteltyä koiran koko ja pelottavuus: ”varkaat, älkää vaivautuko”. Näin tekstin avulla saadaan välitetyksi tunnelma, joka suurimmalle osalle lukijoista on tuttu todellisuudesta tai muista mediaesityksistä.

## **2.2 Ihmisen ja eläimen suhde**

Ihmis- ja kulttuuritieteellisen eläintutkimuksen erottaa luonnontieteellisestä se, ettei tutkimuskohteena ole eläin sinänsä vaan sen suhde ihmisen kanssa (Sepänmaa 2009, 220). Tämä suhde muuttuu kulttuurin muuttuessa, kuten koiran matka kotieläimestä perheenjäseneksi. Pauliina Kainulainen (2009, 17) pohtii ihmistieteellisen eläintutkimuksen olemusta. Hänen mukaansa ihminen luo kulttuurisia kuvia eläimistä. Nämä kuvat muodostavat todellisuuskäsityksen, joka heijastuu ihmisen asenteisiin ja käytökseen. (Kainulainen 2009, 17.) Osana todellisuuskäsityksen rakennusaineita ovat mediassa näkyvät eläinrepresentaatiot.

Ihmisen ja eläimen suhde länsimaissa on muuttunut. Sosiologian professori Pertti Alasuutari (2011, 17) on tutkinut maaseutukäsitteen käyttöä suomalaisessa mediassa 2000-luvulla. Hänen tutkimuksessaan

maaseutukäsitteeseen liitetään maaseutuidylli. Samaista idylliä rakennetaan ja pidetään yllä esimerkiksi mainoksissa. Biologian opettaja Micaela Morero (2009, 170) pohtii, että inhimillistämiseen sortuvat niin eläinsuojelijat kuin lihan-, maidon- ja munantuottajat, lemmikkien omistajista puhumattakaan. Morero on kiinnittänyt huomiota siihen, ettei lehmää maitotölkin kyljessä kuvata parteensa kytkettynä vaan iloisena lehmänä, joka eri vuodenaikoina harrastaa eri asioita tai vain loikoilee tyytyväisenä niityllä. (Morero 2009, 170.)

Ennen maatalouksia oli paljon. Nykyään maatalaan liittyy idylli, jota esimerkiksi Valion TV-mainos vahvistaa. Mainoksessa juontaja Heikki Paasonen pohtii maidon alkuperää kävellen viljaisan pellon läpi lehmien ohitse. Taustalla vilahtaa maidon kulkuun liittyviä tapahtumia: maitoauto ja heinäpaalien siirto. Mainos päättyy siihen, että Heikki toimittaa maitopurkin perille perheen piknikpaikalle järven rannalle. (Valio 2012.)

*”Mistä Valion maito tulee? Se tulee Suomalaisilta tiloilta. Suomalaisilta perinnetiloilta. Aina. Täällä kunnioitetaan sekä luontoa että eläimiä. Jokainen maitopisara tulee lehmistä, joille ei koskaan tarjoilla geenimuunneltua rehua. Ja se on ainutlaatuista koko maailmassa. Täällä lehmät eivät ole vain numeroita, ne ovat perheenjäseniä ja jokaisella on nimet. Vähän niin kuin tuolla Irmalla. Paras maito syntyy puhtaasta luonnosta, onnellisista lehmistä ja siitä, että asiat tekee täydellä sydämellä.”*

Valion mainos aiheutti paljon keskustelua siitä, onko oikein mainostaa maatilaidyllillä, kun todellisuus maatiloilla on usein toinen (Lappalainen 6.11.2012). Saara Kupsala, Pekka Jokinen, Markus Vinnari ja Pasi Pohjolainen (2011, 20) ovat tutkineet suomalaisten näkemyksiä tuotantoeläinten hyvinvoinnista. He toteavat, että kriittisimmin eläinten hyvinvointiin suhtautuvat naiset, nuoret ja kaupunkilaiset. Eläinkysymys on myös politisoitunut kaupungistumisen, sukupolven muutoksen ja eläintuotannon erkaantumisen seurauksena. (Kupsala ym. 2011, 20.)

Valion TV-mainoksesta aiheutunut kohu jatkaa taiteen tohtori Mari Mäkirannan (2010, 100) mainitsemaa kuvien kamppailua merkityksistä ja vallasta. Kuvat eivät ole objektiivisia todellisuuden kuvia vaan ne tuottavat ja jäsentävät sitä todellisuutta, jota niissä esitetään. (Mäkiranta 2010, 100.) Myös tekstit osallistuvat tähän todellisuuden rakentamiseen. Pivetin (2005, 46) mukaan puistoja ja luonnonpuistoja rakennettiin, kun ihmisten varallisuus kasvoi. Samalla lisääntyi sekä vuorovaikutus eläinten kanssa että median rooli eläinkäsitysten jäsentäjänä. Tuolloin eläimiä kuitenkin käytettiin hyvin ihmiskeskeisesti eli lähinnä tuottamaan mielihyvää ja viihdettä ihmisille. (Pivetti 2005, 46.)

Nykypäivänä eläinkuvaamme muokkaavat erityisesti talous ja media. Koska kulutushyödykkeitä pitää markkinoida, luodaan kuvaa esimerkiksi lehmistä, jotka kasvavat idyllisissä oloissa maalla. (Aaltola 2004, 35.) Kuluttajat osallistuvat yhä vähemmässä määrin eläintuotantoon. Tällöin muodostaakseen käsityksiä tuotantoeläinten hyvinvoinnista kuluttajien täytyy luottaa median muodostamaan kuvaan asiasta. (Miele & Evans 2005: Vanhonacker ym. 2008; Vanhonacker ym. 2010, Kupsalan ym. 2011, 22 mukaan) Kaupungistumisen seurauksena ihmiset etsivät eläinläheisyyttä perinteisten kotieläimien sijaan lemmikkieläimistä (Paul & Serpell 1993; Wells & Hepper 1997; Miura ym. 2002, Kupsalan ym. 2011, 23 mukaan). Monella ihmisellä on nykyään koira ja omakohtaisia kokemuksia sen kanssa elämisestä. Siitä huolimatta media antaa rakennusaineita käsityksen muodostamiseen ihmisen ja koiran suhteesta, eteenkin siitä millainen suhde on hyväksyttävä ja millainen ei.

Pivetin (2005, 47-48) mukaan Franklin on jaotellut ihmisten eläimiin kohdistuneet asenteet kolmeen ryhmään. Ensimmäisenä on 'eläinten ystäville' tyypillinen tunnepohjainen asennoituminen. He uskovat eläinten inhimilliseen kohteluun, katsovat luonto-ohjelmia ja omistavat todennäköisesti oman lemmikin. Hieman epäröiden he tukevat eläinkokeiden tekemistä ja ovat

huolissaan uhanalaisista lajeista. Lisäksi he syövät lihaa. Toisena ryhmänä ovat metsästystä harrastavat miehet eli 'luonnonystävät', joilla on omasta mielestään aito ja alkuperäinen suhde eläimiin. Heillä on usein lemmikkinä metsästyskoiria. Kolmanteen ryhmään kuuluvat henkilöt taistelevat eläinten vapautuksen puolesta ja kannattavat eläinoikeusaatetta. He välttävät eläinperäisiä tuotteita ja ovat kasvissyöjiä. Heillä ei ole lemmikkieläimiä. (Pivetti 2005, 47-48.)

Koiria arvioidaan olevan 500-600 miljoonaa yksilöä maapallolla (Turunen 2011, 25). Kennelliiton mukaan Suomessa on noin 600 000 koiraa, joista puhdasrotuisia on noin 450 000. Valtakunnallista koirapäivää on juhlistettu vuodesta 2007 alkaen 24.4. ([www.kennelliitto.fi](http://www.kennelliitto.fi).) Koirien tarkkaa määrää on hankala arvioida, koska Suomessa ei ole koiran rekisteröintipakkoa (Jaakonsaari & Ojala 2011, 21).

Artikkelissa ”Koira jälkimodernissa yhteiskunnassa” Sosiologian professori Leena Koski (2006) pohtii ”Miksi koirasta pitäisi puhua? Sehän on 'vain' koira...” (Koski 2006, 52). Kuitenkin kirjastojen lemmikkieläinhylyt täyttyvät erityisesti koirista ja kissoista kertovasta kirjallisuudesta (Turunen 2011, 61). Koiran merkittävydestä ihmiselle kertovat myös viime aikoina julkaistut populaarit teokset kuten ”Uskollisin kaikista. Hämmästyttävä koira.” (Kauppinen 2011), ”Koiransa näköinen” (Vuorinen & Karppinen 2012) ja ”Koiran filosofia” (Ojanen 2012). Koiria koskevasta lakiviidakosta ovat kirjoittaneet hallintojuristi Tiina Jaakonsaari ja IPR-juristi Anu Ojala (2011).

Lisäksi geneetikko ja kaunokirjailija Tiina Raevaara (2011) on kirjoittanut kansantajuisen tietokirjan ”Koiraksi ihmiselle”. Hän pohtii koiran ja ihmisen ainutlaatuisista kumppanuutta vuosien saatossa käyttäen hyväksi arkeologiaa, perinnöllisyystiedettä, historiaa ja myyttejä (Raevaara 2011, takakansi). Professori ja entinen Korkeasaaren eläintarhan johtaja Seppo Turunen (2011,

Lukijalle, 9-10) on kirjoittanut toisenlaisen kirjan ihmisen ja eläimen suhteesta. Hän luettelee ihmisen eläin suhteeseen kuuluvan villieläimet, tuotantoeläimet, hyötyeläimet, koe-eläimet ja lemmikkieläimet ja nykyään myös kuvitteelliset animaatioeläimet. Turusen tarkoituksena on näyttää kuinka paljon lemmikkiharrastuksesta on haittaa luonnonvaraisille eläimille. Lisäksi ihmisen moderni lemmikkieläinsuhde näyttää nurjan puolensa liiallisen jalostuksen vaikutuksina lemmikkien terveyteen. (Turunen 2011, Lukijalle, 9-10.)

Kolmen vuosisadan kuluessa siirryttiin ihmiskeskeisyydestä kohti antropomorfista ja tunteenomaista asennoitumista eläimiä kohtaan. Ihmiset tulivat vähemmän riippuvaisiksi eläimistä ja niiden lihasvoimista teollistumisen ja kaupungistumisen seurauksena. Tällöin lemmikkieläinten määrä lisääntyi ja niihin alettiin suhtautua uudella tavalla eli tunteenomaisesti. Lemmikkien myötä kasvoi ajattelu, että moraalin piiriin kuuluisivat eläimetkin. (Pivetti 2005, 45.) Filosofin Elisa Aaltola (2004) on kirjoittanut kirjan ”eläinten moraalinen arvo”, jossa sananmukaisesti pohditaan eläimen moraalista arvoa. Filosofian tohtori Leena Vilka (1996, 1998) on kirjoittanut kirjat ”Eläinten tietoisuus ja oikeudet” ja ”Oikeutta luonnolle” joissa myös pohditaan eläinten asemaa muun muassa moraalin piirissä.

Antropomorfismilla tarkoitetaan ihmiselle lajityypillisten ominaisuuksien liittämistä esimerkiksi eläimiin ja kasveihin. Eläinten inhimillistäminen on osa kulttuuriamme ja se näkyy esimerkiksi sarjakuvien ja elokuvien puhuvina eläiminä. Lisäksi koirille puetaan ihmismäisiä vaatteita, annetaan lahjoja jouluna ja koiran syntymäpäivänä. (Peltoniemi 2012, 297.) Televisiossa esitetään lukuisia koirasarjoja, joista suurin osa liittyy koiran kouluttamiseen tai käyttäytymiseen esimerkiksi Koirakuiskaaja (LIV), Hännänheiluttajat (MTV3), Koiralle koti (Nelonen) ja Koirankouluttaja Tanja Karpela (LIV). Mutta uusimpana villityksenä ovat suomalainen sarja Mr & Miss ShowHau (FOX) ja amerikkalainen lemmikkiohjelma koirantrimmaajat kilpasilla (LIV), joissa koirien

ulkonäköä laitetaan ihmisten tapaan. Lisäksi Aaltola (2004, 21) huomauttaa, että tuotantoeläimiä kuvaillaan niiden fysiologisten piirteiden kautta. Perhekoira sen sijaan kuvaillaan luonteenpiirteiden avulla esimerkiksi uskolliseksi ja kulinaarisia piirteitä omaavaksi ja poliisikoira älykkääksi ja luotettavaksi (Aaltola 2004, 21.)

Taava Koskinen (1998) huomasi Anna-lehtien kansia tutkiessaan, että koirat esiintyvät joskus naisten seurana kansikuvissa: ”Nainen ja koira sekä nainen ja kissa ovat suhteellisen harvoin mutta toistuvasti esiintyviä kansimotiiveja. Koira näyttäytyy muotokuvataiteen historiassa usein aatelisnaisten attribuuttina (47 vrt. tukholman näyttely) ja on Anna-lehden kansissa kotiutunut osaksi porvarillista arkikuvastoa. Aatelisnaisten koirat olivat usein sylikoiratyyppiä aivan kuten Mirja Pyykön mopsi (kansi 4/1973) tai Assi Koiviston mopsi (kansi 47/1992).” (Koskinen 1998 ,111-112.)

### 3 Tutkimuskysymykset

”Representoinnissa valitaan aina se, mitä kuvaukseen sisällytetään ja mitä jätetään pois, mikä asetetaan ensisijaiseksi ja mikä toissijaiseksi” (Fairclough 2002, 13). Lehtiartikkelin sanamäärä on rajallinen ja siksi onkin mielenkiintoista, miten koira kuitenkin sisällytetään moneen artikkeliin joko pääosassa tai sivuhuomautuksena. Seppäsen (2005, 95) mukaan, kun ymmärretään representaatio konstruktivistisesti, ei oteta kantaa siihen, vastaako representaatio todellisuutta, vaan kysytään millaisen todellisuuden mediaesitys rakentaa ja miten? Tämän ajatuksen pohjalta tutkimuskysymyksiksi muodostui:

Miten koiran ja ihmisen suhdetta representoidaan Helsingin Sanomien artikkeleissa?

Millainen suhde koiran ja ihmisen välille rakennetaan Helsingin Sanomien artikkeleissa?

## 4 Metodologiset valinnat

### 4.1 Koiratekstit Helsingin Sanomissa

Käytän tutkielmassani lähdeaineistona lehtiartikkeleita, jotka on julkaistu Helsingin Sanomissa 1.3.2010–30.4.2010 ja 1.9.2011–31.10.2011. Jälkimmäiseen ajankohtaan osui myös eläinviikko, joka Helsingin Sanomissa oli rajattu koiraviikoksi. Hain aineistoa Helsingin Sanomien verkkoarkistosta hakusanalla 'koira'. Rajasin oman tutkimukseni ulkopuolelle hakuosumiksi tulleet TV- sarjat ja vertauskuvat kuten päästä kuin koira veräjystä. Otin kuitenkin mukaan radio- ja TV -arvostelut, joissa keskiössä ei ollut koirasarja (esim. 27.9.2011a). Keräsin varsinaisen aineistoni Helsingin Sanomien digilehdestä, joka vastaa Helsingin Sanomien printtiversiota.

Helsingin sanomien digiarkistosta löytyy ajalta 1.1.1990 – 1.10.2012 23305 artikkelia, joissa mainitaan koira ([www.hs.fi](http://www.hs.fi)). Artikkeleita analysoidessa tulee muistaa konteksti. Helsingin Sanomat ei ole koirien erikoislehti, mutta juuri sen takia mielenkiintoinen tutkimuksen kohde. Millaisia koiran ja ihmisen suhteen representaatioita rakennetaan ja ylläpidetään lehdessä, jonka kirjoittajat tai lukijat eivät välttämättä ole perehtyneet koiran ja sen omistajiensa elämään. Helsingin Sanomat on levikiltään Suomen suurin valtakunnallinen sanomalehti (Jyrkiäinen 2012, 77-79). Sillä on erityisasema suomalaisessa mediassa yhteiskunnallisen keskustelun herättäjänä ja ylläpitäjänä. Vaikka suurin lukijakunta on Etelä-Suomessa, niin Helsingin Sanomia luetaan Pohjoisessakin. (Suhonen 1994, 70-71.)

Tässä tutkielmassa viitataan aineistona olleisiin artikkeleihin päivämäärällä, koska kaikki artikkelit ovat Helsingin Sanomista. Jos samana päivänä on julkaistu useita artikkeleita, olen lisännyt niiden perään aakkosia siinä järjestyksessä kuin ne ovat aineistossani tulleet esille. Lista artikkeleista, joihin

olen viitannut, löytyy liitteestä 1. Keräämistäni artikkeleista olen rajannut tarkemman analyysini vain niihin kohtiin, joissa koira mainitaan. Se voi olla koko 2858 merkin artikkeli koirahoitolasta (1.3.2010b) tai yksi kappale 4090 merkin artikkelista, jossa koira otetaan huomioon sisustuksessa (7.3.2010a) tai yksi kappale 2957 merkin jutusta, jossa esitellään SOK:n uusi pääjohtaja (24.4.2010b). Aineistoa tulkitessa olen kuitenkin pyrkinyt ottamaan huomioon kontekstin eli missä yhteydessä koira mainitaan.

Otin aineistooni mukaan myös artikkelit, joissa koira on sivuhuomautuksena. Mielestäni juuri ne artikkelit paljastavat jotain koiran roolista ihmisten elämässä. Toisin sanoen, miksi koiran läsnäolo tai viittaus koiraan on haluttu tuoda artikkeliin ja mitä sillä yritetään saavuttaa. Toisaalta oletan, että koira mainitaan artikkelissa, kun sellainen on haastattelutilanteessa läsnä. Alun perin oli tarkoituksena analysoida myös kuvia. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa kirjasin paperille artikkeleiden kuvat. Kirjoitin yhdellä lauseella mitä kuvassa mielestäni tapahtuu. Myöhemmin päätin jättää kuvat analysoimatta. Tiedän kuvien vaikuttavan representaation muodostukseen, mutta ajan rajallisuuden vuoksi jätän ne tarkemman analyysin ulkopuolelle. Aineistonani on siis 138 artikkelia (ja 39 kuvaa), joiden tarkempi jakautuminen osioittain näkyy taulukosta 1.

Taulukko 1. Artikkeleiden ja kuvien (joissa koira) jakautuminen Helsingin Sanomien osioittain.

Osio	Art. 1	Kuvat 1	Art. 2	Kuvat 2	Kv. A	Kv. K	Yht.	Yht.
Yhteensä	60	13	60	11	18	15	138	39
Pääkirjoitus	-	-	3	0	-	-	3	0
Pääuutissivu	1	1	-	-	5	5	6	6
Kotimaa	13	2	14	2	-	-	27	4
Kaupunki	8	3	7	3	-	-	15	6
Ulkomaat	10	0	3	1	-	-	13	1
Talous	3	1	2	0	-	-	5	1
Urheilu	1	0	3	0	-	-	4	0
Kulttuuri	6	3	10	2	-	-	16	5
Ihmiset	3	1	11	1	-	-	14	2
Mielipide	10	1	6	0	3	0	19	1
Asuminen	2	1	1	1	2	2	5	4
Elämä & Terveys	3	0	1	0	1	1	5	1
Sunnuntai	-	-	3	1	-	-	3	1
Tiede & Luonto	-	-	2	0	1	1	3	1
Radio & Televisio	-	-	2	0	-	-	2	0
Ruoka & Juoma	-	-	1	0	2	2	3	2
Meno & Paluu	-	-	1	0	1	1	2	1
Hinta & Laatu	-	-	-	-	2	2	2	2
Auto	-	-	-	-	1	1	1	1

Seppäsen (2005, 150) mukaan aineiston keräämisessä tulee ottaa huomioon, että journalistisissa teksteissä on kausivaihtelua (Seppänen 2005, 150). Keräsin artikkelit kahdessa erässä, koska artikkeleiden aiheisiin vaikuttaa vuodenaika. Kevään artikkeleissa on enemmän koirakakkakirjoittelua ja syksyllä koiraviikko ohjaa kirjoittelua. Keskityin ensin aineiston 1 läpi käymiseen, sitten aineistoon 2. Ensimmäisten lukukertojen jälkeen yhdistin kaksi aineistoa ja jaoin artikkelit osioittain käyttäen samaa luokittelua kuin Helsingin Sanomat artikkeleita julkaistessaan. Tässä vaiheessa analyysia pidin koiraviikon omana

kokonaisuutena, koska sen sisällä julkaistut artikkelit eroavat huomattavasti muista aineistoni artikkeleista. Käyttämäni analyysimenetelmä perustuu diskurssianalyysiin, joten etsin artikkeleista merkkejä diskursseista, joissa koira mainitaan. Artikkelit sisältävät tekstiä ja kuvia, jotka rakentavat koiran ja ihmisen suhteen representaatiota. Aineistoni avulla tavoitteenani on tutkia millaisia koiran ja ihmisen suhteen representaatiota Helsingin Sanomissa esiintyy.

## **4.2. Diskurssianalyysi**

Diskurssianalyysi ei ole tutkimusmenetelmä vaan teoreettinen lähtökohta, jonka avulla voi lähestyä aineistoa. Tästä johtuen tutkija joutuu aina tapauskohtaisesti miettimään, mikä analyysitapa sopii juuri kyseiselle aineistolle ja tutkimuskysymyksille. Diskurssianalyysi keskittyy tarkastelemaan miten ja mitä asioita kielellä tehdään. Kielellä tehdään eri yhteyksissä eri asioita. Sanan tai tekstin merkitys ei ole muuttumaton vaan aina kontekstisidonnainen. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 163, 18, 28.) Tekstit eivät tapahdu luonnollisesti, vaan ne ovat monimutkaisia kulttuuria ja psykologisia tuotteita, jotka rakennetaan tietyllä tavalla, tiettyä tarkoitusta varten (Potter & Wetherell 1987, 3). Päästäkseen kiinni tekstin sisällä oleviin rakenteisiin tulee aineistoa lähestyä monelta eri suunnalta:

*”Varsinaisessa analyysissa aineisto pitää pilkkoa, purkaa, koota, eheyttää ja täydentää valituista teoreettisista näkökulmista ja valittujen käsitteiden avulla niin, että lopulta voi vastata esittämiinsä tutkimuskysymyksiin. --- Aineiston sisältöä tai piirteitä eli sen laadullisia ominaisuuksia voi koodata; jaotella, laskea, tyyppitellä, teemoittaa, jakaa, pilkkoa, yhdistää ja verrata muihin aineistoihin.”*  
(Pietikäinen & Mäntynen 2009, 166.)

Yksi analyyttinen työkalu diskurssitutkijalle on kirjoittaminen eri

analyysivaiheissa: ”Tutkimuksen ja analyysin aikana tulee myös tehtyä harharetkiä; aina kaikki analysoitu ei näykään tutkimuksen lopussa, mutta retki on ollut välttämätön osa tutkimusprosessia. Tämä taas vaikuttaa kirjoittamiseen: kaikkea, mitä on tehnyt, ei ole tarpeen eikä pidäkään lopulta kirjoittaa näkyviin.” (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 165, 168.) Seuraavaksi kuvailen miten olen tarkastellut aineistoa analyysivaiheessa.

Representaation ja toimijuuden tarkasteluun sopii parhaiten lausetason semanttinen analyysi (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 164). Tutustuin tekstiaineistoon ensin yliveivaustussien avulla. Ensimmäisellä lukukerralla kiinnitin huomioni sanoihin, joita käytettiin koirasta tai joilla viitattiin koiraan esimerkiksi koira. Samalla lukukerralla vahvistui konteksti, jossa koirista mainitaan. Ensimmäisellä lukukerralla kirjasin ylös yhdellä lauseella mistä artikkeli kertoo. Samalla kirjasin ylös ensivaikutelman siitä, millaisena koira kyseisessä artikkelissa nähdään tai mihin koira verrataan. Toisella lukukerralla kiinnitin huomioni ihmisiin ja sanoihin, joilla ihmisiin viitataan koirayhteyksissä. Kolmannella lukukerralla kiinnitin huomioni verbeihin eli teon sanoihin.

Verbien jälkeen yhdistin aineistot ja jaoin artikkelit osioittain. Kirjoitin koiria koskevat lauseet A3 paperille lajitellen ne viiteen ”kategoriaan”: koira tekee; ihminen tekee; ihminen ja koira tekevät, tehdään, tekee koiralle ja ihmiselle. Kirjoitin Gillie Boltonin (2011) kuuden minuutin tekniikalla osioista, joissa oli enemmän kuin neljä artikkelia. En kirjoittanut A3 paperille artikkelia ”mies, koira ja katoava jälki” (30.10.2011c), enkä koiraviikon artikkeleita, koska niiden laajuuden vuoksi tekniikka olisi ollut liian aikaa vievä. Koin kuitenkin, että tekniikka auttoi minua hahmottamaan toimijan ja toiminnan kohteen suhdetta paremmin.

Seuraavaksi jaottelin artikkelit aihepiirin tai käsittelytavan mukaisesti omiin lokeroihin. Näitä lokeroita kävin läpi käyttäen apunani aiemmin tehtyä luokittelua A3 paperille. A3 paperille kirjoittaessani hajotin artikkelit osiin ja nyt kasasin eri

A3 paperin sarakkeilta artikkelin takaisin yhteen. Lisäksi vastasin analyysikysymyksiini: Millaisia ryhmiä tai luokitteluja tekstissä on? Missä lehden osiossa artikkeli on julkaistu? Mikä on tekstin tavoite? (Pietikäinen ja Mäntynen 2009, 71-72.) Mikä koira on ihmiselle? Mikä ihminen on koiralle? Lisäksi hahmottelin koiran representaation, ihmisen representaation ja diskurssin.

*Ote 1 "Parvekkeen nurkassa musta portugalinvesikoira Severi rouskuttaa hajamielisen näköisenä siankorvaa." (1.3.2010a).*

*Ote 2 "Severi, joka on tehnyt selvää siankorvasta ja siirtynyt jyrsimään kulahtanutta pehmonallea, tuli hänen elämäänsä samoihin aikoihin kuin vanha hevonen kuoli. 'Se törmäsi mun jalkaan, oli villi ja likainen pentu. Omistaja sanoi, ettei voi pitää sitä. Soitin mun miehelle, että nyt meille tulisi semmoinen koira'. (1.3.2010a.)"*

*Ote 3 "Janna Syvänoja kutsuu työhuoneellaan viihtyvää Severi-koiraa kollegakseen. Kollegan suostuminen kuvaan vaatii kuitenkin vielä yhden siankorvan." (1.3.2010a.)*

Jakaessani artikkeleita aihepiirien mukaan, huomasin, että erityisesti henkilökuvissa koira tuotiin mukaan erityisellä tavalla. Koiraa käytettiin apuna, kun luotiin kuvaa haastattelutilanteesta. Koiran olemassaolo voidaan mainita artikkelin alussa (16.10.2011c). Toisinaan koiran toimia kuvataan sekä alussa että lopussa kuten taiteilijan henkilökuvassa (otteet 1-3). Artikkelin alussa huomataan koiran olemassa olo ja tekeminen otteessa 1. Artikkelin lopussa palataan koiraan otteessa 2, jolloin alussa mainittu toiminta *sian korvan rouskuttaminen* on vaihtunut *kulahtaneen pehmonallen jyrsimiseen*. Samalla haastateltava kuvailee kuinka *villi ja likainen pentu tuli hänen elämään*. Tässä artikkelissa koira on tuotu myös kuvaan ja kuvatekstiin (ote 3). Kuvatekstissä taiteilija kutsuu Severiä kollegakseen. Kollegalla on ilmeisesti oma tahto, joten se suostuu kuvattavaksi vain siankorvan avustuksella.

*(Ote 4) "Koiria on sitäkin enemmän. Äänekkäitä, riidanhaluisia ja pörheitä, sillä takana on ankara talvi. Kulkija astelee niiden välistä kuin kunniakujassa, mutta silmiin ei pidä katsoa." (11.4.2010a.)*

*(Ote 5) "Que-kylän ankeaa miljöötä hallitsevat kapiset kulkukoirat, jotka taistelevat keskenään kalutuista haaskan jäänteistä. Röyhkein voittaa, ja koirien kamppailu näyttäytyy ankean kylän tarpeettomaksi käyneiden ihmisten elämän vertauskuvana." (2.10.2011a.)*

(Ote 6) ”Mies nostaa syliin koiran kotiportillaan Budapestin laitamilla. 'Haluan vain elää kuten jokainen muu eurooppalainen'. --- 'Unkari on tuhottu, ja vain Jobbik tarjoaa muutoksen', työttömäksi jäänyt kulttuurin sekatyömies sanoo ja rapsuttaa hurttaa korvan takaa.” (11.4.2010b.)

Kurjuutta voidaan havainnollistaa koirajoukolla (otteet 4-5). Nenetsielokuvan paikallisista ensi-ilta tunnelmista kerrotaan artikkelissa *Nenetsielokuva palaa tundralle* (11.4.2010a). Otetta 4 käytetään kuvaamaan ankeita oloja. Kylän raitilla on muuten hiljaista, mutta *koiria on sitäkin enemmän. Äänekkäitä, riidanhaluisia ja pörheitä*, ei siis suomalaisia söpöjä lemmikkikoiria, joita voisi mennä silittelemään. Päinvastoin, *silmiin ei pidä katsoa* viittaa siihen, että koirat saattavat hyökätä *kulkijaa* kohti. Elokuva-arvostelussa (ote 5) on pistetty merkille kuinka elokuvassa *kapiset koirat ovat vertauskuva kylän tarpeettomiksi käyneille ihmisille*. Unkarin äänestystilanteesta (ote 6) kertovassa artikkelissa kuvataan tapaaminen unkarilaisen miehen kanssa. Koira on luultavasti kulkukoira, koska sitä ei ole nimetty, eikä edes mainittu, että olisi *koiransa*. Lopulta koira on vain *hurttia*, jota *rapsutetaan korvan takaa*.

Tämän vaiheen jälkeen järjestelin artikkeleita ensisijaisen diskurssin mukaan. Yhdessä artikkelissa voi olla ja usein onkin useampi diskurssi. Esittelen kuitenkin tulokset diskursseittain, en artikkeleittain. Pietikäinen ja Mäntynen (2009, 57-58) kirjoittavat, että aihepiiriä käsiteltäessä on usein läsnä useampi diskurssi rinnakkain toisin sanoen diskurssien verkko. Kuitenkin diskurssit järjestäytyvät hierarkkisesti eli tilanteesta riippuen toinen diskurssi on toista vakuuttavampi.

*”Diskursseja voi verrata taskulampun valokiilaan esimerkiksi pimeässä varastohuoneessa tai kirjastossa: todellisuudessa huone on täynnä mitä erilaisempia tavaroita järjestettynä eri perustein, mutta jos huonetta katsoo vaikkapa ovelta käsin taskulampun valokiilassa, esiin piirtyvät vain tietyt asiat huoneesta, eivät kaikki kerralla. Jos valokiilaa siirtää, taas uudet, mutta vain tietyt tavarat tulevat näkyviin. Samoin myös tietty*

*diskurssi tuo esiin vain tietyt näkökulmat ja jättää pois muut, ja jotkin diskurssit toisia valovoimaisempina piirtävät asiat tarkemmin näkyviin kuin toiset.” (Pietikäinen ja Mäntynen 2009, 55-56.)*

Suhtauduin gradun tekoon ja aineiston analyysiin kuten palapelin tekemiseen. (vrt. Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne, Paavilainen 2011, 5-6) Tai ehkä paremminkin WASJIGin tekoon, joka on sovellus perinteisestä palapelistä. Kannessa ei olekaan kuva valmiista palapelistä vaan kannen kuva on vain vihje siitä mitä katsojan siis minun paikallani tapahtuu. Samoin aineisto ja lähdekirjallisuus antavat vinkkejä siitä millaisia diskursseja ja koiran ja ihmisen suhteen representaatioita aineistossa rakentuu. Tätä tutkielmaa tehdessä olen vaistomaisesti toiminut spioneeraajan (Kairistola 1995, Kivimäen 2012, 39 mukaan) tavoin eli kerännyt talteen eri lehdistä uutisia ja artikkeleita, joissa koira mainitaan. Tarkoitukseni ei ole näitä artikkeleita analysoida, mutta olen kerännyt niitä ja havainnoinut koiria koskevaa mediatodellisuutta ymmärtääkseni ilmiötä paremmin.

Luokiteltuani lainauksia teemoihin, muodostin näiden teemojen pohjalta diskurssit, joita koirateksteissä on havaittavissa neljä: inhimillistämisen, eläimellistämisen, koira kuluttajana ja koirat ammateissa diskurssi. Nämä puolestaan pitävät sisällään pienemmät teemat seuraavasti: Inhimillistäminen (koira perheenjäsenenä, koiran asunto, koiran ulkoilutus, ihmisen ja koiran suhde), eläimellistäminen (huono isäntä, koiran kohtaaminen, koira suden suuhun, tuntematon koira), koira kuluttajana (koirien palvelut, koirien terveyspalvelut, koiran kanssa matkustaminen, ruokana vai ruokittavana? ja koiraturkis) ja koirat ammateissa (virkakoira, opaskoira, metsästyskoira, koirien koulutus).

Pietikäisen ja Mäntysen (2009, 11-12) mukaan sanoilla ja ilmaisuilla ei ole pysyvää merkitystä vaan merkitys neuvotellaan aina tilanteen, ajan, paikan ja sosiaalisen tilanteen mukaan (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 11-12).

Diskurssien ja teemojen rajat ovat häilyviä ja sama teema saa erilaisia muotoja eri diskurssien alla. Esimerkiksi ruokateema inhimillistämisen diskurssissa tarkoittaa, ettei koira ole hyväksyttävää syödä ja koiralla on omat eväät. Toisaalta koira kuluttajana diskurssin näkökulmasta koirien eväät ovat suuri taloudellinen etu.

Diskurssintutkimuksessa keskitytään merkityksiin: ”millaisia merkityksiä tutkittava ilmiö valitussa aineistossa saa, miten merkitykset muuttuvat (aineistossa, eri tilanteissa, ajassa) ja mitkä merkitykset kenties puuttuvat kokonaan” (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 167). Aineistolainauksien lisäksi olen osaan teemoista liittännyt loppuun mietinnän siitä, mitä aiheita ei aineistossani näkynyt. Näiden mietintöjen tarkoituksena on herätellä lukijaa siihen, että aineisto on rajallinen. On paljon aiheita, joita aineistooni ei osunut, mutta joista silti Helsingin Sanomissakin kirjoitetaan. Mutta on myös aiheita, jotka hätkähdyttävät poissa olollaan myös aineistoni ulkopuolella.

## 5 Punainen tupa, perunamaa ja koira – inhimillistämisen diskurssi

Inhimillistämisen diskurssi pitää sisällään teemat perheenjäsen, koiran asunto, koiran ulkoilutus ja ihmisen ja koiran suhde. Punainen tupa, perunamaa ja koira kuvastaa sitä kuinka koiran merkitys on muuttunut kotieläimestä perheenjäseneksi. Koira perheessä on enemmänkin sääntö kuin poikkeus.

### 5.1 Perheenjäsen

Ote 1 ”*Kotonakin kaikki on hyvin: hän on kolmen lapsen äiti, jonka perheidylliin kuuluvat myös koira, papukaija, neljä kissaa ja liuta muita eläimiä*” (26.4.2010).

Ote 2 ”---*Seurana oli lampaita ja koiria, ja sitten Jyri-poika*” (20.10.2011d).

Ote 3 ”*Asuu Lauttasaarella koiransa Eemilin kanssa*” (24.10.2011b).

Ote 4 ”*Rauhamaen perheeseen kuuluu vaimo ja koira*” (16.3.2010a).

Artikkeleissa koira nimetään usein ihmisen perheenjäseneksi. Tämä diskurssi on läsnä suurimmassa osassa aineistooni kuuluvista artikkeleista. Suhde voidaan tehdä näkyväksi selkeästi tekstin sisällä esimerkiksi sanoilla 'perheeseen kuuluu' (ote 1) tai 'seurana' (ote 2). Otteessa 1 *koira kuuluu perheidylliin*, jonka ansiosta *kotona on kaikki hyvin*. Tekstissä tätä lausetta käytetään korostamaan sitä todellisuutta, että henkilöllä on perheidyllistä huolimatta itsemurha-ajatuksia. Otteessa 2 koirat mainitaan ohimennen kuvaillessa asumista saarella. Koiran ja ihmisen suhde ilmenee usein myös 'Kuka?' (ote 3) tai 'Profiili' (ote 4) kohdissa, joissa ihminen määrittää pähkinänkuoressa. Otteessa 3 koiran nimi on mainittu ja Eemil on mainittu varsinaisessa tekstissäkin. Otteessa 4 koira mainitaan vain ohimennen. Otteet 1-4 ovat henkilökuvista, joissa ihmisen arkea valotetaan koiran avulla.

Ote 5 ”---*Palo oli jo sammunut, kun mies ja koira löydettiin puolenpäivän jälkeen.*---” (5.3.2010b).

Koirat esiintyvät myös onnettomuuksien uhreina tai osallisina esimerkiksi mies ja koira kuolivat tulipalossa (ote 5). Miksi koiran mainitseminen tuossa

yhteydessä on tärkeää. Mainittaisiinko, jos lemmikkimarsu löytyisi kuolleena omistajan kanssa? Onko koiria niin useilla ihmisillä, että se löytyy rinnalta vielä kuolinilmoituksessakin? Vai onko koira niin tärkeä ihmiselle, joillekin jopa elinkumppani? Raevaaran (2011, 16) mukaan arkeologisissa kaivauksissa on löydetty ihmisten ja koirien yhteisiä hautoja (Raevaara 2011, 16). Nykypäivänä lemmikkieläinten hautausmaat ovat yleisiä. Kuitenkin koirien ulkoiluttamisesta ihmisten hautausmailla kiistellään (1.10.2011a).

*Ote 6 " Walesin terrieri Terra on ollut Malmbergien perheessä lapsenvahti, leikkikaveri ja lenkkiseuralainen. Mutta onko tämä koiran viimeinen syksy?---" (3.10.2011b.)*

*Ote 7 "Meillä on ollut pitkä elämä yhdessä, ajattelen" (3.10.2011b).*

*Ote 8 "Soitan eläinlääkärille. Hän neuvoo meitä valmistautumaan koiran kuolemaan ja kehottaa tulemaan aamulla piikille." (3.10.2011b.)*

Otteet 6-8 ovat koiraviikon artikkelista, jossa toimittaja kertoo koiransa viimeisistä päivistä. Ote 6 on artikkelin ingressi ja siinä kerrataan koiran merkittävyys perheessä: *lapsenvahti, leikkikaveri ja lenkkiseuralainen*. Samalla kuitenkin heitetään ilmoille mieltä vaivaava kysymys: *onko tämä koiran viimeinen syksy?* Koiran merkittävydestä kertoo myös ote 7, jossa koirasta puhutaan kuin vanhasta ystävästä tai perheenjäsenestä. Ote 8 on jo luopumisen kohtaamista. Eläinlääkäriin mukaan *koiran kuolemaan pitää valmistautua*.

*Ote 9 "Ajattelen joka päivä suurella tunteella koiraani, joka täyttää kohta 15 vuotta" (24.10.2011b).*

*Ote 10 "Lisäksi hän sanoo saaneensa otteen siitä, minkä takia kannattaa elää: 'Olen melkein onnellinen silloin, kun istun hevosen selässä, kun koirat nukkuvat kainalossani ja kun pojallani on hyvä olla'" (24.10.2011a).*

*Ote 11 "Minulla on ollut hyviäkin ihmissuhteita, mutta haluan keskittyä perheeseeni, ystäviini ja koiraani" (29.10.2011).*

Aineistossa nainen ajattelee koiraansa usein (ote 9) ja masentunut näkee koiran yhtenä syynä elää (ote 10). Koira voidaan sanallisesti erottaa perheestä,

mutta merkitysten tasolla rinnastaa samalle tasolle perheen kanssa kuten Sanottua-palstalla (ote 11). Koiran on katsottu symboloivan uskollisuutta (Biedermann 2004, 135). 1960- ja 70-luvuilla ei ollut suotavaa korvata ihmisten välisiä sosiaalisia suhteita lemmikkieläimillä. Nykyään ontologisen turvallisuuden puuttuminen aiheuttaa, että lemmikkieläimillä korvataan kestäviä ihmissuhteita. Tässä muutoksessa lemmikeistä on muodostunut elämänkumppaneita (Pivetti 2005, 48-49.)

*Ote 12 "Mies, koira ja katoava jälki" (30.10.2011c).*

*Ote 13 "Naapurilta vaimo ja koira olivat lähteneet sillä aikaa, kun hän nikkaroi alakerrassa" (17.10.2011a).*

Ihmisen representaatio sanojen tasolla vaikuttaa vahvasti koiran ja ihmisen suhteen representaatioon. Suhteen representaatio on eri riippuen siitä onko rinnakkain *mies ja koira, vaimo ja koira, lapsi ja koira vai vanhus ja koira*. *Mies ja koira* rinnastetaan samalle tasolle (otteet 5 ja 12). Ilmaus *Mies ja koira* on jotain ihailtavaa, kumppanuutta. Koira nousee miehen rinnalle. Toisaalta sanalla *vaimo* (otteet 4 ja 13) on jo määritelty naisen suhde mieheen. Molemmissa teksteissä on olennaista miehen kohtalo. Oteessa 4 perheeseen kuuluu *vaimo ja koira*, oteessa 13 mies jää ilman *vaimoa ja koira*.

Minä olen koiraihminen ja myönnän, että minulle maininta *mies ja koira* antaa välittömästi positiivisen mielikuvan. Lähtökohtaisesti en osaa ajatella, että kukaan, joka kohtelee koira hyvin ja jota koira kunnioittaa, voisi olla paha ihminen. Lehtiartikkelit vahvistavat ihmisen omaa käsitystä maailmasta. (ks. Neisserin havaintokehä) Minä koiraihmisenä näen positiiviset koirauutiset, kun taas joku koiria inhoava tai pelkäävä henkilö saa ajatuksilleen vahvistusta koirien hyökkäyksistä ihmisiä kohtaan esimerkiksi villikoirat (13.3.2010b) tai koirien irrallaan olosta (24.3.2010). Taulukkoon 2 olen hakenut Helsingin Sanomien digiarkistosta yhdistelmiä henkilö ja eläin.

Taulukko 2. Henkilö ja eläin Helsingin Sanomissa.

Henkilö	-	koira	kissa	kani	papukaija	marsu
-	-	23305	13313	3014	950	504
ihminen	37325	1924	856	161	140	41
mies	197613	5204	3313	800	191	82
nainen	43382	2142	1023	310	77	34
vaimo	35953	1587	775	215	64	27
lapsi	85637	3975	2118	879	137	84
vanhus	13528	299	175	71	12	3
iäkäs	613	17	7	2	0	0
eläkeläinen	2526	91	34	9	2	1

Taulukon mukaan yhdistelmä *nainen ja koira* on yleisempi kuin *vaimo ja koira*, mutta *mies ja koira* on silti yleisin. Toisaalta taulukon mukaan artikkeleita tehdään ylipäätään enemmän miehistä kuin naisista. Toisaalta omasta aineistosta puuttuivat ikäihmiset koiranomistajina. Taulukon mukaan vanhuksien vähäinen määrä koiranomistajina näyttää pitävän paikkansa myös aineistoni ulkopuolella. Helsingin Sanomien digiarkistosta löytyy vain 407 artikkelia, joissa koira ja vanhus/iäkäs/eläkeläinen mainitaan.

*Ote 14 "Sen kanssa pikku tyttö ja koira odottavat asemalaiturilla, että joku tulisi noutamaan heitä" (17.9.2011c).*

*Ote 15 "Uskaltaako siellä enää päästää lapsia ulos? Entä jos koira erehtyy omistajastaan hivenenkään liian kauas?" (19.3.2010c.)*

*Ote 16 "Lapset ja koirat, jotka oman kokemukseni mukaan useimmiten joutuvat tällaisten hermostuneiden ihmisten kiukun kohteeksi, ovat lähes aina syyttömiä" (24.4.2010a).*

*Lapset ja koira* ovat jotenkin lähtökohtaisesti samassa tasossa. Molemmista huolehditaan, rakastetaan ja paijataan kuten *pikku tyttö ja koira odottavat* (ote 14). Myös citykanin metsästyksestä huolestunut soittaja huolehtii sekä lapsista että koirista *uskaltaako lapsia ja jos koira erehtyy omistajasta* (ote 15). Ote 16

puolustaa lapsia ja koiria syyttöminä aikuisten kiukkuiluun.

*Ote 17 "Pissataukoja täytyy pitää yhtä usein kuin pikkulasten kanssa", Muller sanoo" (7.10.2011b).*

*Ote 18 "Jalkakäytävillä on huono ajaa. Siellä on lapsia, koiria ja muita kulkijoita", Sunikka sanoo" (12.9.2011b).*

*Ote 19 "Ymmärrän kyllä koiranomistajia. Vieraat taputtavat koiria mielellään – toisin kuin ihmislapsia, joiden elonkarjaisu kiristää pinnaa" (19.4.2010).*

Toisaalta *lapset ja koirat* aiheuttavat yhtä paljon vaivaa matkanteossa (Ote 17) tai ne ovat tiellä, kuten artikkelissa *Mopot halutaan autojen sekaan*. Artikkelissa mopopoika vetoaa autojen seassa ajamisen puolesta: *"Jalkakäytävällä on huono ajaa. Siellä on lapsia, koiria ja muita kulkijoita"* (ote 18). Toisaalta joskus koirat ovat suloisempia kuin lapset (ote 19).

Teema, jota aineistostani ei löytynyt oli 'avioerokoirat': "Avioerossa täytyy jollain tavalla jakaa kaikki yhteinen: talo, koira ja muut tavarat" (Jaakonsaari & Ojala 2011, 27). Helpoimmassa tapauksessa koira jää lailliselle omistajalleen. Jos kuitenkin avioparilla on yhteisomistussuhde koiraan, joudutaan tilanne ratkaisemaan tapauskohtaisesti keskenään sovittelemalla. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 28.) Lain silmissä lapsi on kuitenkin arvokkaampi kuin koira: "Avioerolasten kohdalla arkipäivää ovat yhteishuolto, tapaamisoikeus ja vuoroasuminen. Koska koira on (vain) esine, tällaisia järjestelyjä ei koiraperheen erossa voi vaatia." (Jaakonsaari & Ojala 2011, 28.)

## **5.2 Koiran asunto**

Ennen koirat nukkuivat ulkona kopeissaan, nyt koirat tuodaan sisälle. Aineistossani koiria näkyi häkissä vain koirahoitolaa esittelevässä artikkelissa (1.3.2010b). Kaupungissa koiran paikka on sohvalla ja koiraperheessä koira

vaikuttaa myös sisustukseen ja asunnon valintaan. Koiran asunto teeman voisi sijoittaa myös koira kuluttajana diskurssin alle, koska esimerkiksi tekstiilivalintoja ei tehtäisi näillä kriteereillä ilman koira. Toisaalta, ilman inhimillistämisen diskurssia koira ei tuotaisi sisälle.

*Ote 1 "---'Rasse syö sohvalta myös puruluita, mutta kuolatahrat lähtevät kostealla pyyhkeellä. Tummahko väri ja nukkapinta kätkevät hyvin tahrat, ja karvatkin lähtevät imuroimalla.' Steiner suosittelee koirakoteihin uusia tekokuitukankaita.---" (9.10.2011c.)*

*Ote 2 "Eläinystävälliset sisustuskankaat päästävät emännän ja isännän vähemmällä" (9.10.2011c).*

*Ote 3 "Verhoilu on syytä miettiä koiran luonteen ja käytöksen mukaan" (9.10.2011c).*

Koiraviikkoon kuuluva artikkeli "Saa kuolata ja kuopia" (9.10.2011c) esittelee koirakotiin sopivia kankaita. Artikkelin pääkuvan alla on kuvateksti. Otteessa 1 kerrotaan kuinka hyvin koiran elämisen jäljet lähtevät 'oikeanlaisista' kankaista. Tekstin alaotsikossakin todetaan (ote 2), että uusien tekstiilien valinta ei ole vain koiria varten vaan ennen kaikkea omistajia varten. Mutta koiratkin ovat yksilöitä, jotka vaikuttavat tekstiilien valintaan, kuten tekstistä nostettu lause huomauttaa (ote 3). Vaikka koira päästetään kotiin sisälle ja otetaan huomioon tekstiilejä valitessa, kuvastuu toiveista myös toinen puoli. Koiran eläimellinen eli sotkuinen puoli ei saa näkyä perheen arjessa. Tarvitaan tekstiilejä, jotka on helppo pestä ja jotka kestävät koiran eläimellisen temmellyksen. (otteet 1-3.)

*Ote 4 "Pölyjen pyyhkiminen ei ole lempipuuhaani. Koiraperheessä siivoamista riittää muutenkin aika paljon.' Suomalainen sanoo" (7.3.2010a).*

*Ote 5 "Suunnittelijat kuulevat lopuksi vielä yhden toivomuksen: 7-vuotiaan Roosa-koiran vuoksi mattojen valintaan on kiinnitettävä huomiota. Kevyet räsymatot menevät koiran temmellyksessä mullin mallin, ja helppo pestävyys olisi sekin plussaa." (7.3.2010a.)*

*Ote 6 "Valkoiset sohvut olisivat kauniit myös sellaisenaan, mutta pienemmän asukkaan vuoksi sohvalta on aina pidettävä irtopäällisiä. ---" (7.3.2010a).*

Sosiaali- ja kulttuuriantropologian tohtori Minna Ruckenstein (2009, 87-88, 96) tutki lasten käsityksiä rahasta ja kulutuksesta tekemällä ryhmähaastatteluja

neljässä eri päiväkodissa. Haastatteluissa ilmeni, että lapset pitivät itseään ja tavaroitaan huonosti aikuisjärjestykseen sopivina: ”Kun äiti siivoo, lapsi sotkee”. (Ruckenstein (2009, 87-88, 96.) Artikkelissa ”*Jäähyväiset siniselle*” (7.3.2010a) sisustetaan uudelleen kerrostalon olohuonetta. Asunnon omistaja kertoo sisustussuunnittelijalle toiveitaan (otteet 4-6). Otteessa 4 käy ilmi, että *siivoamista riittää koiraperheessä*. Koira vaikuttaa myös mattojen valintaan otteessa 5. Lopuksi koiraan viitataan vielä ilmauksessa '*pienempi asukas*' aivan kuin koira olisi samassa asemassa omistajan kanssa vain kooltaan pienempi (Ote 6).

*Ote 7 ”Etsinnässä oli palatsi, jonne mahtuisi laajaksi paisunut taidekokoelma ja jonka puutarha olisi tarpeeksi suuri keräilijättären koirille” (23.10.2011b).*

*Ote 8”Tämä on leikkikalua, ei asunto. Ei täällä asuta puolison, parin lapsen ja koiran kanssa. Täällä järjestetään juhlia ja ollaan näkyvillä”, sanoo asunnon omistaja, Brooklynin 'kiinteistökeisari' David Valentas” (21.3.2010.)*

Koira voi vaikuttaa sisustuksen lisäksi koko asunnon valintaan, kuten Peggy Guggenheimilla (ote 7) artikkelissa ”*Nainen, joka rakasti taidetta*” (23.10.2011b). Mutta koirattomuus voi myös olla valttia asuntomarkkinoilla, kuten artikkelissa ”*Parilla loton jättipotilla saa kellotornin New Yorkissa*” (21.3.2010). Artikkelissa (ote 8) esitellään Kellotornissa olevaa luksusasuntoa. Kellotorni esimerkki on mielenkiintoinen, koska siihen tiivistyy ajatus perheidyllistä. *Koira* liitetään tavalliseen *asuntoon* ja *perheeseen puolison ja lapsien* jatkoksi. Tässä tapauksessa koirattomuus korostaa sitä, kuinka kyseessä ei ole tavallinen *asunto* vaan *leikkikalua*. Ote 8 on myös ainoa koiran asuntoon liittyvä artikkeli, jossa koiranomistajalla ei ole nimeä, eihän siinä ole koiran omistajaakaan.

*Ote 9 ”Hän on asettunut järjestysalueella sijaitsevaan Tomecon kylään chileläisen miehensä ja yli kymmenen koiransa kanssa” (7.3.2010b).*

*Ote 10 ”Autosta purkautuu iso pesue chihuahua-koiria. --- Silti pariskunta nukkuu yhä teltassa ja jälkijärjestyksen vuoksi he käyvät sisätiloissa vain tarpeen mukaan. Koirille on oma söpö minitelta.” (7.3.2010c.)*

Koiran asumisolaja kuvataan myös kriisitilanteissa, kuten maanjäristysten jälkeen (otteet 9-10). Oteissa 9 ja 10 koirien nimiä ei mainita, oletettavasti sen vuoksi, että niitä on *yli kymmenen*. Teksti kertoo maanjäristyksestä ja pariskunnan selviämisestä sen jälkeen. Koirien asemaa korostetaan sanoilla *oma söpö minitelttä*, ei siis mikä tahansa järistyksen jälkeinen telttä tai koirankoppi. *Pariskunta puolestaan nukkuu yhä vain teltassa*.

### 5.3 Koiran ulkoilutus

*Ote 1 "Metsästä ilmestyy nainen ulkoiluttaen kahta koira" (15.10.2011).*

*Ote 2 "Akateemisen arvion vahvistaa myös Tatjana Ivanovna, joka on lähtenyt kopan kanssa ulkoiluttamaan koiraan (1.10.2011b).*

Ihminen kuvataan monesti koiranulkoiluttajana. Usein koiran ulkoilutus mainitaan sivulauseessa ja koira ja omistaja ovat nimettömiä. Paitsi, jos koiran omistaja on itse kirjoittaja. Myös lemmikkien ulkoilutuspalveluita on saatavilla (20.3.2010a). Toimittaja muistelee, kuinka Kehä III:n pientareella uskalsi joskus lenkkeillä. Samalla hän etsii vanhaa latoa ja kysyy vastaantulijalta neuvoa. Vastaantulijan saapuminen kuvataan oteessa 1. Venäläisistä sienestäjistä kertova artikkeli (ote 2) päättyy toteamukseen. Oteissa 1 ja 2 koira on syy, miksi naiset kohtaavat.

*Ote 3 "Opiskelin venäjää, harrastin pitsinnypläystä ja ulkoilin koiran kanssa, elin kuin aatelisneidot ennen (18.9.2011a).*

*Ote 4 "Suomalaiset veronmaksajat tuskin haluaisivat tukea taloudellisesti maata, joka käyttää omia verorahojaan siihen, että esimerkiksi sanomalehden toimittaja jää vuodeksi pois töistä ulkoiluttamaan koiraansa ja harrastamaan pitsinnypläystä (20.9.2011a)."*

*Ote 5 "Vuorotteluvapaa ei ole pelkkää koiran ulkoiluttamista ja pitsinnypläystä" (22.9.2011).*

Toimittaja kertoo käyttäneensä *vuorotteluvapaan* seuraaviin puuhiin (ote 3). Tähän vastanneilla mielipidekirjoittajilla sama fraasi *koiran ulkoiluttamisesta* toistuu (otteet 4 ja 5). Oteessa 3 toimittaja luo haavekuvan *aatelisneitojen*

helposta elämästä *pitsinnypläyksen ja koiran kanssa ulkoilun* kera. Oteessa 4 mielipidekirjoittaja puolestaan romuttaa tämä haavekuvan ja vetoaa talouden tilaa, että *veronmaksajien rahoja väärinkäytetään sellaiseen turhuuteen kuin koiran ulkoiluttaminen ja pitsinnypläys*. Oteessa 5 kirjoittaja puolustaa vuorotteluvapaata toteamalla, että *se on muutakin kuin koiran ulkoiluttamista ja pitsinnypläystä*.

*Ote 6 "Tanssijattaret asuvat samassa kaupunginosassa. 'Istun illalla tietsikan ääressä ja näen ikkunasta, kun Maikki menee ohi koiransa kanssa'" (30.10.2011b).*

*Ote 7 "Ulkoiluttajan karannut koira pysähtyy ja käännähtää. Hurjaa joukkoa. Haukkuva sekarotuinen livahtaa takaisin kellertävän, pystylaudoitettun rakennuksen nurkan taakse." (31.10.2011.)*

Henkilokuva Doris Lainettasista päättyy lauseeseen (ote 6). Artikkelin (ote 7) kertoo läpimurron tehneistä jääkiekkoilijoista. Urheilujoukon hurjaa ulkonäköä korostetaan artikkelin alussa kertomalla, että koirakin pelkäsi heitä. Jos *ulkoiluttajan karannut koira*, tarkalleen ottaen *haukkuva sekarotuinen livahtaa takaisin*, niin edessä täytyy olla jotain 'todella' hurjaa.

*Ote 8 "Päivät pitivät sisällään Chagall-koiran ulkoiluttamista ja kahvilatuokioita, joissa puhuttiin talouskriisistä" (17.9.2011a).*

*Ote 9 "Jennin arkirutiineihin kuuluu muidenkin koiranomistajien tavoin koiriensa ulkoilutus ja niiden jätösten siivoaminen kaduilta sekä puistoista" (10.4.2010).*

*Ote 10 "Oli ihanaa avata koirilleni Niinalle ja Nancylle ovi aamuisin, ihastella pellon laidalla kettuja ja lintuja, mutta kaipasin kipeästi jälleen ihmisten luokse" (1.10.2011c).*

Koirat ovat mukana myös artikkelissa, joka koskee työikäisten kreikkalaisten muuttoa Australiaan. Otsikon mukaan insinööri väsyi pelikonsolin pelaamiseen ja koiran ulkoiluttamiseen. (ote 8.) Sanottua -palstalla on nostettu julkisuuden henkilöiden sanomisia muista medioista. Näissä lainauksissa näkyy koiran omistajan arki (ote 9). Mutta myös, ettei koira korvaa ihmisiä (ote 10).

## 5.4 Ihmisen ja koiran suhde

*Ote 1 "Tarina alkaa 30 000-13 000 vuoden takaa, jolloin ihminen kesytti koiran. --- Yleisesti kesytettäviä ovat vain eläimet, jotka eivät pidä ihmistä saaliina, kasvavat nopeasti täysikasvuiseksi, lisääntyvät vankeudessa ja hakevat paikkansa laumassa. Lisäksi eläimiä pitää voida ruokkia helposti ja niiden on oltava rauhallisia. Sopivia lajeja ei siis ole monta." (27.9.2011a.)*

*Ote 2 "Koirien geenitutkimuksesta on hyötyä myös ihmisille, sillä Lohen mukaan ihmisen ja koiran perimät ovat 90-prosenttisesti samanlaisia. 'Kun löydämme jotain koirista, on suuri todennäköisyys, että sama geeni löytyy myös ihmissäiraudesta.'" (22.4.2010b.)*

Koiran ja ihmisen yhteiselo on alkanut siitä, että *ihminen kesytti koira* (Ote 1). Otteessa 1 koira luokitellaan kesytettäväksi kelpaavien eläinten joukkoon. Tälle eläinjoukolle annetaan biologisia vaatimuksia. Lopuksi todetaan, että harva eläin täyttää nämä vaatimukset. Koirien geenipankin keräämistä perustellaan myös *hyödyllä ihmisille*. Onhan *ihmisten ja koirien geneistä 90-prosenttisesti samanlaisia*.

*Ote 3 "Kukapa ei olisi kuullut sanontaa, jonka mukaan ihmisen pinnalla on sivistyksen ohut kuori ja kun sitä raaputtaa, paljastuu eläin" (22.3.2010).*

*Ote 4 "Esimerkiksi koira elää versioina: robottina ja runojaan karismaattisesti lukevan Sirkka Turkan teksteissä" (22.3.2010).*

Ihmiskuvan ja eläinkuvan välillä on kehämäinen suhde. Ihmiskuva määrittää eläimellisyyttä ja eläinkuva määrittää ihmiskuvaa. (Thomas 1983, Aaltolan 2004, 17 mukaan.) Otteet 3-4 ovat teatterikriitikistä. Teatteriesitykset, kuten elokuvatkin sekä rakentavat että ylläpitävät eläinkuvia. Otteessa 4 mainitaan *robottikoira*, joka on jo pitkään ollut visio tulevaisuuden koirasta. Tekstissä robottikoira on lapsen lemmikki, mutta uutisissa enemmän näkyy USA:n armeijan käyttöön suunnitellut robottikoirat (MTV3, 12.9.2012).

*Ote 5 "Koirasta on tullut tieteellisesti kiehtova kymmenen viime vuoden aikana. Aiemmin monet tutkijat vieroksuivat tyhmänä sutena pitämäänsä kesytettyä eläintä" (4.10.2011b).*

*Ote 6 "He tutkivat koiran kognitiivisia kykyjä, jotta paljastuisi, miten ihmisen mieli on kehittynyt. Koira on uusi simpassi, oman lajimme evoluution tutkimuksen mallieläin." (4.10.2011b.)*

Otteet 5 ja 6 ovat koiraviikon artikkelista, jossa kerrotaan koirien kognitiivisten kykyjen tutkimuksesta. Ote 5 selittää koiran merkityksen muutosta tutkimuskohteena. Otteet 5 ja 6 käyttävät vertauksia: *tyhmästä sudesta* on tullut *uusi simpanssi*. Tämä kertoo eläinsuhteen muutoksesta. Ennen *koira* nähtiin vain vihatun *suden* jälkeläisenä. Nyt koira nähdään *simpanssina*, jota aiemmin on käytetty ihmisen *mallieläimenä*.

*Ote 7 "Ainakin Expressen, Dagens Nyheter ja Sydsvenskan julkaisivat taiteilija Lars Vilksin piirroksen, jossa profeetta kuvataan koiran hahmossa"(11.3.2010b).*

*Ote 8 "Vilks kuvasi vuonna 2007 julkaistussa piirroksessaan profeetta Muhammedin koirana" (13.3.2010a).*

*Ote 9 "Vilksin siksi, että tämä piirsi vuonna 2007 teoksen, jossa koiralla on profeetta Muhammedin pää. Vilksin koira sai aikaan Ruotsin oman Muhammed-kohun. Ja liudan tappouhkauksia. Vilks on joutunut pakoilemaan ääri-islamilaisten ryhmien uhkailuja." (16.3.2010c.)*

Kuitenkin on muistettava, että suhtautuminen koiraan on kulttuurisidonnaista. Esimerkiksi islamilaisessa maailmassa koira on yleisesti inhottu (Foltz 2006, 129-143 Laitila 2009, 59 mukaan), mutta vartiokoirana hyväksytty (Biedermann 2004, 136). Tällöin koira ei ole samalla tasolla ihmisten kanssa vaan huomattavasti alempana. Kuten kohu muhammed-kuvasta kertoo (Otteissa 7-9).

## 6 Eläimellistämisen diskurssi

Eläimellistämisen diskurssissa ilmenee seuraavia teemoja: huono omistaja, koiran kohtaaminen, koira suden suuhun ja tuntematon koira. Eläimellistämisen diskurssi on inhimillistämisen diskurssin vastakohta. Siinä missä inhimillistämisen diskurssissa koira tuodaan sisälle taloon ja perheeseen, eläimellistämisen diskurssissa pohditaan ihmisten huonoja kokemuksia tuntemattomista koirista ja niiden omistajista julkisilla paikoilla.

### 6.1 Huono omistaja

Koiran omistamiseen ei tällä hetkellä vaadita koira-ajokorttia. Käytännössä kuka tahansa voi omistaa koiran. Paitsi ihminen, joka on aiemmin tuomittu eläintenpitokieltoon (Jaakonsaari & Ojala 2011, 19, 308). Omistajan velvollisuuksiin kuuluu muun muassa huolehtia, että koira ei aiheuta vahinkoa tai häiriötä ympäristölleen (Jaakonsaari & Ojala 2011, 24). Velvollisuuksien laiminlyönnissä on kysymys omistajan tekemättä jättämisestä. Omistajalla on velvollisuus koota koiransa jätökset ja pitää koira kytkettynä. Velvollisuuksien laiminlyönnistä puhuttaessa omistajalla ja koiralla ei ole nimeä, eikä koiralla myöskään rotua.

*Ote 1 "Tavallista lumisempi talvi peitti piittaamattomien koiraomistajien synnit moneksi kuukaudeksi. Lumen sulettua paljastui, että koiran kasoja saattoi olla kymmeniä yhdellä neliömetrillä. Koiralla on jostakin syystä taipumus tehdä tarpeensa samaan paikkaan kuin lajitoverinsa. Milloin koiranomistajat saadaan kuriin? Ei kerta kaikkiaan sovi, että koirat paskovat jalkakäytävälle tai ulkoiluteille. Kaikista käsittämättömintä on se, että koiran tekemät pökäleet ilmestyvät tielle, vaikka metrin päässä on sekalainen pusikko. Siellä ne olisivat sentään poissa ulkoilijoiden jaloista. Kaupungin keskustassa omistajan täytyy kaapia koiransa uloste kiltisti pussiin ja viedä se roskikseen. On ihan turha selittää, että muovipussiin pakattu pökäle on epäekologista. Tässä on kysymys muustakin. Koira on rakas lemmikki, josta sen isäntä tai emäntä on vastuussa. Sympatiapisteet karisevat nopeasti, kun astuu toistuvasti koiranpaskaan kadulla."*

(17.4.2010.)

Järjestyslaki määrää, että koiran ulkoiluttajan on kerättävä koiransa jätökset hoidetulla taajama-alueella. Jätösten kerääminen on tärkeää siisteys- ja hygienia syistä, mutta myös koiramyönteisen ilmapiirin säilyttämiseksi. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 229, 232.) Koiramyönteisen ilmapiirin vähenemistä kuvaa ilmaisu *sympatiapisteeet karisevat nopeasti*. Koiran jätökset kirjoittavat niin toimittajia kuin mielipidepalstalle kirjoittavia kansalaisiakin. Toimittajan kolumnissa (ote 1) omistaja on paha: *piittaamaton ja syntinen. Koira puolestaan seuraa lajitovereitaan pökäleiden teossa*.

*Ote 2 "Kahden koiran omistajana tiedän, että koira voi suorittaa asiansa joskus jopa keskelle katua. Kerääminen ei ole ehkä sitä hohdokkainta puuhaa, mutta silti se kannattaa." (2.4.2010c.)*

*Ote 3 "Aiemmin jalkakäytävät puhdistettiin kiinteistöomistajien voimin koirien jätöksistä ja lumesta, mutta mennyttä on turha enää muistella" (8.4.2010).*

Koiran omistajien laiskuudesta kertoo tyttö mielipidekirjoituksessaan. Tyttö perustelee oman asemansa sillä, että hänelläkin on *kaksi koira*. Koiran jätösten kerääminen kuuluu pakettiin, kun koiran päättää ottaa vastuulleen. (ote 2.) Toisessa mielipidekirjoituksessa ihmetellään millä oikeudella arvostelemme toisia ja koiran kakattajat luetellaan mukaan ihmisjoukkoon, joita herkästi arvostelemme (18.4.2010). *Viranomaispalveluiden näennäisyydestä* kertova mielipidekirjoittaja käyttää *koiran jätöksiä* esimerkkinä *kiinteistöomistajien* laiskuudesta otteessa 3. Tällöin koiran jätökset nähdään kiinteistöomistajien ongelmana ja koiranomistajat pääsevät kuin koira veräjistä.

*Ote 4 "Nainen myönsi esitutkinnassa, että hän ei kyennyt henkilökohtaisten ongelmiansa takia kantamaan vastuuta kahdesta koirastaan ja kahdesta kissastaan. Naapurin ilmoituksen perusteella virkavalta löysi kerrostaloasunnosta neljä laihaa lemmikkiä, joista yksi oli jo kuollut ja toinen lopetuskunnossa." (13.10.2011.)*

*Ote 5 "Moittia minua kyllä osataan. Kun otin itselleni äidin lemmikkikoiran, vein sosiaalihoitajan mukaan äidin ainoan ilonaiheen. Häntä ei kiinnostanut se, että koiran silmät ja korvat olivat tulehtuneet ja ikenistä valui mätää." (23.10.2011a.)*

Varsinaisena uutisena puolestaan näkyy enemmän lemmikkien laiminlyönti

kuten otteessa 4. Eläinsuojelulain mukaan omistajan on suojeltava koiraa kärsimykseltä ja tuskalta. Mutta myös sivullisella on toimintavelvollisuus eläimen auttamiseksi. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 155, 153.) ”Erään eläinlääkärin näkemys eläinsuojelurikosten tekijöistä onkin, että ihmiset jotka voivat kohdella puolustuskyvyttömiä eläimiä huonosti, ovat vaarallisia myös ihmisille.” (Jaakonsaari & Ojala 2011, 290) Kuitenkin aineistossa näkyvät laiminlyöjät ovat eläinten lisäksi vahingollisia itselleen (otteet 4-5), eivät niinkään toisille ihmisille. Kotimaan toimittaja pohtii miksi masentunutta ei saada hoitoon ajoissa. Masentuneen tytär kommentoi asiaa otteessa 5.

*Ote 6 ”Noin puolet eläimistä oli kissoja. Toiseksi eniten oli koiria ja pieniä lemmikkejä kuten marsuja ja kaneja.” (5.3.2010c.)*

*Ote 7 ”Viime vuonna löytökoirista 88 prosenttia palasi omistajalleen, mutta löytökissoista takaisin vanhaan kotiin lähti vain 46 prosenttia” (5.3.2010c).*

Lyhyesti -palstalla kerrotaan Viikin löytöeläintalossa hoidetuista eläimistä edellisvuonna otteissa 6 ja 7. Koirien perheenjäsenyydestä kertoo myös se, että niistä *88 prosenttia* löytää omistajansa, kun *kissoista* vain *46 prosenttia* löytää omistajansa. Jaakonsaari ja Ojala (2011, 154) mainitsevat uudenlaisina ongelmina koiratappeluiden järjestämisen, pentutehtailun ja koiranpentujen laittoman maahantuonnin. Näitä ongelmia ei kuitenkaan aineistossani ilmene.

## **6.2 Koiran kohtaaminen**

*Ote 1 ”Silti suoritan siellä toistuvasti yksinpuhelun: kuinka kohdata koira oikein? Nykyään on käytössä venyvä talutushihna, pleksi. Koira kulkee viisi metriä omistajaansa edellä väylän toisella puolella. Kohtelias koiranulkoiluttaja rullaa hihnan lyhemmäksi nähdessään vastaantulijan. Moni ei. Etenkin keski-ikäiset miehet ja teinitytöt katsovat oikeudekseen viettää keskellä kulkuväylää häiriötöntä pissatuokiota koiransa kanssa. Vastaantulijan tehtävä on saksata talutushihnan yli. Anteeksi häiriö, hyvä koira!” (19.4.2010.)*

*Ote 2 ”Joillakin koirat muodostavat karjan. Neljä koiraa per käsivarsi tekee kahdeksan koiraa. Aateloitu koirasuku hölkkää kahdessa viuhkamuodostelmassa lanattua tietä ihmisulkoilijan seurattessa merkkitapahtumaa ojasta. Olkaa hyvät, Herra ja Rouva Koira!” (19.4.2010.)*

Vieraan koiran kohtaaminen puhuttaa kirjailijaa otteessa 1: *Kuinka kohdata koira oikein?* Tekstissä ongelmana nähdään *koiranulkoiluttaja* erityisesti *keski-ikäiset miehet ja teinitytöt*. On omistajan vastuulla huomioida toiset tiellä kulkijat ja ohjata koira omalle puolen tietä. Otteessa 2 korostetaan koirien asemaa kävelytiellä: *Aateloitu koirasuku hölkkää kahdessa viuhkamuodostelmassa lanattua tietä*. Vastaantulevan ulkoilijan paikka on ojassa.

*Ote 3 "Kuusi vuotta Vantaanjoen rantatiellä koira ulkoiluttaneena olen kymmeniä kertoja joutunut vaaratilanteeseen, kun koira on saanut päähänsä siirtyä haistelemaan tien toisen puolen tuoksuja ja takaa on samaan aikaan tullut polkupyöräohjus. Joudun kaiken aikaa pälyilemään olkani yli, etten vain tulisi yllätetyksi." (18.10.2011.)*

*Ote 4 "Ehkäpä pyörätiestä on tullut näille sankareille tosielämään siirretty tietokonepelin jatke, kilparata, jolla lapset, vanhukset ja koirankuset ovat vain kiusallisia hidasteita, kuin keilat keilaradalla" (18.10.2011).*

*Ote 5 "Koiranulkoiluttaja kokee, että hänen oikeutensa pitää koiran talutushihna kireänä kevyenliikenteenväylän laidalta toiselle on suurempi kuin pyöräilijän oikeus esteettömään väylään. Autoilija taas näkee punaista, jos Helsingin keskustassa pyöräilijä ajaa hänen edellään." (20.10.2011b.)*

*Ote 6 "---Pyöräilijän on turvallista ohittaa lapsi vasemmalta, koska hän ei poukkoile, vaan pitää ajolinjansa. Isä, äiti, muut lapset ja koira säntäävät sen sijaan herkästi kohti ajorajan kumpaakin reunaa.---" (20.10.2011c.)*

Mutta koiranulkoiluttaja ei ole ainoa, joka aiheuttaa tuskastumisen tunteita tiellä. *Koiranulkoiluttaja* kokee, että *polkupyöräohjus* on vaarallinen koiranulkoiluttajalle (ote 3). '*Koirankuset*' on negatiivinen ilmaisu, jota vahvistetaan vertauksella *kiusallisiksi hidasteiksi kuin keilat keilaradalla* (ote 4). Vastineeksi tähän kirjoitukseen tuli kaksi yleisön osaston kirjoitusta (otteet 5-6). Otteessa 5 katsotaan asiaa useammalta näkökannalta. Pyöräilijän kannalta on haasteellista, että *koiranulkoiluttaja pitää koiran talutushihna kireänä kevyenliikenteenväylän laidalta toiselle*. Toisaalta *autoilija* (tarkemmin sanottuna *Helsingissä ajava*) *näkee punaista, jos pyöräilijä ajaa hänen edellään*.

*Ote 7 "Tämän lisäksi ei ole ollenkaan outoa, että ihmiset suuttuvat koirille, kuten minun koiralleni viime syksynä. Eräs pariskunta sanoi koiranpennustani, joka purki ulkona ylimääräistä energiaansa haukkumalla, toivovansa sen jalan*

*katkeamista.” (24.4.2010a.)*

Mielipidekirjoituksessa syyllistetään ärtyisiä ihmisiä pahanmielen levittämisestä. He eivät voi sietää muun muassa koiran lajityypillistä käyttäytymistä eli haukkumista. Tällöin ärtyneet ihmiset toivovat koiralle kohtuutonta kohtaloa: *jalan katkeamista.* (Ote 7)

### **6.3 Koira suden suuhun**

Ympäristöpolitiikan tutkija Outi Ratamäki (2009, 48-49) pohtii miksi juuri sudesta on tullut petokeskustelun kohde useammin kuin ahmasta, ilveksestä tai karhusta. Vaikka karhu muodostaa uhkan ihmisten elinkeinolle, se harvemmin hyökkää koiran kimppuun. Karhusta on luotu ”inhimillinen” (teddykarhu) ja sudesta ”eläimellinen” (raaka ja julma) kulttuurinen kuva. (Ratamäki 2009, 48-49) Aineistossanikin koira on monesti suden uhri. Koira representoidaan susiyhteudessa ilman nimeä ja rotua.

*Ote 1 ”Susien ihailijat ovat pääosin Etelä-Suomen kaupungeissa asuvia naisihmisiä. Heidän koiransa eivät ole vaarassa, eivätkä he yleensä kulje marjastamassa syrjäseutujen asukkaiden tapaan.” (3.3.2010.)*

*Ote 2 ”Kauna juontaa juurensa susien tappamista koirista: 'Hyvään ajokoiiraan on joutunut panostamaan valtavasti. Kasvatat sen ja kuljet sen kanssa metsissä. Se on ennen kaikkea kaveri ja perheenjäsen. On kova paikka, jos susi sen vie. Silloin tulee herkästi mieleen, lähdenkö perään.'” (3.4.2010a.)*

*Ote 3 ”Sudet puolestaan raatelevat poroja ja lampaita sekä tappavat metsästyskoiria” (3.4.2010b).*

Aineistossa susi näkyi usein miten uhkana koiralle. Stereotyyppinen susien suojelija on *Etelä-Suomen kaupungeissa asuva naisihminen* (ote 1). *Metsästäjien* negatiivista suhtautumista *susiin* perustellaan otteessa 2. Ote 3 on koko sivun tekstistä ”Pelätty susi”, jossa on otettu huomioon erilaisia lähestymiskantoja susiin. Mielenkiintoista on, että otteessa 3 sudet tappavat juuri *metsästyskoiria*, eikä vain koiria. Toisaalta ote 2 on samaiselta sivulta

metsästäjän puheenvuorosta. Koira suden suuhun teema kietoutuu myös inhimillistämisen diskurssiin, sillä metsästyskoira koetaan myös perheenjäsenenä otteessa 2.

*Ote 4 ”Viime vuonna sudet tappoivat poronhoitoalueen ulkopuolella 16 koiraa ja viisi lammasta, ---” (22.4.2010a).*

*Ote 5 ”Kotieläinvahinkoja maa- ja metsätalousministeriö korvasi viime vuonna 21. Niistä 16 koski koiria. Määrä on pienempi kuin kertaakaan 2000-luvulla. Enimmillään sudet tekivät tuhojaan vuonna 2006, jolloin pedon suuhun joutui 68 poroa tai kotieläintä.” (24.4.2010c.)*

Maa- ja metsätalousministeriö toimii ylimpänä viranomaisena eläinsuojeluvalvonnassa. Se ohjaa ja valvoo eläinsuojelulain säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista. (Jaakonsaari & Ojala 2011, 277.) Otteessa 4 on eritelty 16 koiraa ja viisi lammasta. Samoin otteessa 5 on vuonna 2009 eritelty koirat, mutta vuoden 2006 luvuissa koirat sisältyvät kotieläinten joukkoon. Turusen (2011, 62) mielestä maan tapa on että jos susi tappaa koiran, susi saa tappotuomion. Kuitenkin Suomessa on yli 600000 koiraa eli noin 4000 koiraa yhtä sutta vastaan. Turusen mielestä voisi ajatella, että vasta 4000 koiraa tappanut susi ansaitsisi tappotuomion. (Turunen 2011, 62.)

*Ote 6 ”Puheet susien aiheuttamista ongelmista olisi otettava vakavasti. Lähelle asumusta tulevat sudet ovat todellinen uhka niin karjalle ja koirille kuin kouluun kulkeville lapsillekin.” (14.10.2011.)*

Otteessa 6 susi koetaan uhkaksi *niin karjalle ja koirille kuin kouluun kulkeville lapsillekin*. Vaikka koira on suden jälkeläinen, on mielenkiintoista miten koiran inhimillistäminen on normaalia, mutta suden kohdalla inhimillistäminen koetaan epämiellyttäväksi. Jukka Bisi ja Sami Kurki (2005, 141) tutkivat suden ja ihmisen rinnakkaiseloja. He huomasivat, että varsinkin haja-asutusalueiden ihmiset kokevat olevansa huonompi arvoisia kuin sudet. Nimisusien seurantaan käytetään muun muassa helikoptereita, moottorikelkkoja ja useita työtunteja eli runsaasti rahaa. Tilannetta ja keskustelua kärjistää osaltaan susien nimeäminen ihmisten nimillä, mikä on inhimillistänyt pantasutta. Lisäksi media on tehnyt

susista 'tuttuja' antamalla niille kasvot. (Bisi & Kurki 2005, 141.)

## 6.4 Tuntematon koira

*Ote 1 "Villeiksi epäillyt koirat piinasivat lehdenjakajaa*

*Harjavalta. Kaksi uhkaavasti käyttäytynyttä koiraä säikäytti perjantaina lehdenjakajan pahanpäiväisesti Harjavallassa Satakunnassa. Koirat saattavat kuulua alueella liikkuvaan villiintyneiden koirien laumaan, jolle viranomaiset ovat antaneet tappotuomion. 'Kohti tuli vähän huskyn oloinen koira hampaat irvessä ja kohta jäteastioiden luota toinen', lehdenjakaja Maire Anttila kertoo tilannetta. Anttila on kuullut samalta alueelta koirien öistä yhteydenpitoa aiemminkin. Nokikkain hän ei ollut niiden kanssa aiemmin joutunut. Autoonsa pelastautunut Anttila ei uskaltanut jakaa sen jakopiirin lehtiä loppuun vaan ajoi toisaalle. 'Nämä eivät käyttäydy kuin villieläimet, jotka väistävät ihmistä, vaan toimivat röyhkeästi. Alueen asukkaat ovat kertoneet, että roskiksia on pengottu useana yönä.' (13.3.2010b.)*

Siinä missä tuttu koira voi olla perheenjäsen ja inhimillistetty, saa tuntematon koira usein osakseen pelkoa ja eläimellistämistä. Ote 1 luo melko hurjan kuvan lehdenjakajan ja mahdollisesti (epäilläään) villiintyneiden koirien tapaamisesta. Koirat käyttäytyivät uhkaavasti hampaat irvessä ja säikäyttivät pahanpäiväisesti lehdenjakajan. Lauma on jotain isoa ja vaarallista, jolle viranomaiset ovat antaneet jo tappotuomion. Kohti tuli vähän huskyn oloinen eli iso ja sudenmallinen koira. Koirien öinen yhteydenpito viittaa siihen kuin koirat juhlisivat tai riitelisivät kuin ihmiset. Ongelma on ollut kuultavissa jo aiemminkin, mutta nyt ensimmäistä kertaa tosi kyseessä eli nokikkain.

Autoonsa pelastautunut lehdenjakaja oli niin peloissaan, ettei uskaltanut tehdä työtään loppuun. Villieläimiä ei tarvitsisi pelätä, koska ne pelkäävät ihmistä. Mutta nämä ovatkin villiintyneitä koiria, jotka toimivat röyhkeästi ja ilmeisen arvaamattomasti. Lopuksi vielä vahvistetaan, että tällaisia kohtaamisen ääniä on kuultu aiemminkin, joten alueella olevat ihmiset varokaa. Voihan olla, että koirat tosiaan käyttäytyivät uhkaavasti, mutta otteen 1 kieli on vallan värikästä ja maalaa koiria sanavalinnoillaan vielä uhkaavammaksi. Tekstistä jää mielikuva täpärästä pelastumistarina, joka on kerrottu, jotta muut ottaisivat opiksi.

Ote 2 *"Kolme villikoiraa lopetettiin Tohmajärvellä*

*Tohmajärvi. Pohjois-Karjalassa on ammuttu kolme Venäjältä saapunutta villikoiraa, jotka poliisi määräsi eilen lopetettavaksi. Metsästäjät jäljittävät edelleen kahta laumaan kuulunutta koira, kertoo poliisi. Lauma on tappanut Suomen puolella ainakin yhden lampaan Värtsilässä." (8.9.2011b.)*

*Ote 3 "Poliisi määräsi alkuvuikosta lauman lopetettavaksi, koska sen pelättiin aiheuttavan vaaraa ihmisille. --- Poliisin mukaan yksi jäljellä oleva villikoira ei ole uhka ihmisille tai kotieläimille." (12.9.2011a.)*

Otteissa 2 ja 3 villikoira lauma on vaarallinen ja poliisi on määrännyt sen lopetettavaksi. Kuitenkin otteen 3 lopussa mainitaan, että yhdestä eloonjääneestä villikoirasta ei ole enää vaaraa ihmisille tai kotieläimille. Villikoirat ovat lähtöisin Venäjältä siis uhka. Lisäksi koirat ovat Suomen puolella tappaneet ainakin yhden lampaan, ties kuinka paljon raatoja on Venäjän puolella (ote 2).

*Ote 4 "Kaksi aitauksesta karannutta norjanharmaahirvikoira hyökkäsi lammaskatraan kimppuun perjantaina Rantasalmella. Etelä-Savon poliisin mukaan koirat raatelivat useita ulkoaitauksessa olleita lampaita. Kuusi eläintä jouduttiin lopettamaan." (14.3.2010.)*

Mutta aina uhka ei ole tuntematon ja omistajaton. Otteessa 4 kaksi norjanharmaahirvikoira on karannut aitauksesta siis omistajansa hallinnasta. Tämän jälkeen ne hyökkäsivät lammaskatraan kimppuun. Lopuksi todetaan tappiot: kuusi eläintä jouduttiin lopettamaan. Ensin oletin, että eläimillä viitataan lampaisiin, mutta voisiko kyseessä olla sekä lampaat että koirat. Ei, kyllä koirien lopettaminen olisi mainittu erikseen. Mielenkiintoista on, ettei tekstissä mainita seurauksista koirille tai omistajalle mitään, vain uhrin eli lampaiden ja heidän omistajansa tappio ja lukumäärä. Eikä sitäkään mainita olivatko nämä kuusi lopetettua eläintä ainoat eläimet, joiden päälle oli hyökätty vai oliko loukkaantuneita enemmänkin. Voiko lampaista edes puhua loukkaantuneina?

*Ote 5 "Argentiinan jalkapallomaajoukkueen päävalmentaja Diego Maradona joutui sairaalahoitoon, kun yksi hänen koiristaan puri häntä kasvoihin" (31.3.2010b).*

Joskus koira hyökkää myös omistajaansa kohtaan. Otteessa 5 määritellään uhri tarkasti *Argentiinan jalkapallomaajoukkueen päävalmentaja Diego Maradona*. Hän *joutui sairaalahoitoon*, mutta myöhemmin tekstissä kerrotaan, että kyseessä oli *lievä kasvovamma ja vamma ei ole vakava*. Jälleen kerran seurauksista koiralle tai koiran ja omistajan suhteelle ei ole mitään mainintaa. Koira on siis uutinen hyökätessään eli uhkana, mutta uutisten kannalta on epäolennaista mitä sen jälkeen tapahtuu. Mielenkiintoista, ettei koiran rodusta tai koosta ole mitään mainintaa, vain ilmaus *yksi hänen koiristaan*.

Ote 6 *"Ongelmakoiriksi Karjalainen nimittää hyvin arkoja koiria, joista suurella osalla on traumaattinen tausta. 'Aika nopeasti ne kuitenkin sulavat täällä. Eikä vielä koskaan ole tarvinnut soittaa asiakkaalle, että tulkaa hakemaan koiranne pois.'" (1.3.2010b.)*

Ote 7 *"Tutkimusryhmä kerää tietoja myös koirien käyttäytymishäiriöistä"* (22.4.2010b).

Koirahoitolaa esittelevässä tekstissä mainitaan *ongelmakoirat*. Tässä yhteydessä ongelmakoiraksi mainitaan *hyvin arkoja koiria*, pelkkä arkuus ei siis riitä vaan pitää olla *hyvin arka*. Koirien arkuutta kuitenkin perustellaan *traumaattisella taustalla*. Lisäksi vakuutellaan, että aran koirankin voi tuoda hoitoon, koska *aika nopeasti ne kuitenkin sulavat täällä. Eikä vielä koskaan ole tarvinnut soittaa asiakkaalle* siis ihmiselle että tulkaa hakemaan koiranne pois. Sen sijaan kuvatekstissä myös koirasta käytetään sanaa 'asiakas'. (ote 6.) Koirien geenitutkimusta esittelevässä tekstissä todetaan, että geenien avulla etsitään ratkaisuja paitsi koirien fyysisiin ongelmiin niin myös *koirien käyttäytymishäiriöihin* (ote 7).

Ote 8 *"Taistelukoira puri pienempää koiraa. Tällainen otsikko tietäisi koiranulkoilutuslenkeillä letkautuksia 'tappajakoirasta'" (28.3.2010).*

Ote 9 *"Koirien häiriökäyttäytymisestä tulee ongelma viimeistään silloin, kun se haittaa asuinympäristössä muita ihmisiä ja eläimiä. Esimerkiksi lähelläni asuvaa omistajaa, jonka koira on toistuvasti hyökännyt toisten koirien kimppuun, on sakotettu jo kolmasti lemmikkinsä vuoksi. Tanskan mallissa ongelmana on kuitenkin lähtökohta, jonka mukaan kieltämällä tietyt rodut vastaavat häiriöt poistuisivat. Purematilastojen kärjessä Tanskassa ovat saksanpaimenkoira,*

*rottweiler ja mäyräkoira, ei suinkaan staffi ---. Itseäni on purrut käteen jackrusselinterrieri. Siitä huolimatta en olisi niputtamassa kaikkia jackrusselinterriereitä lähtökohtaisesti vihaiseksi roduksi.” (28.3.2010.)*

*Taistelukoira puri pienempää koira. Rodun mainitseminen puremisen yhteydessä leimaa koko rodun yksittäisen koiran ja hänen omistajansa käytöksellä. Tällaisen otsikon seurauksena olisi letkautuksia 'tappajakoirasta', missäpä muuallakaan kuin koiranulkoilutuslenkeillä. (ote 8.) Koirien häiriökäyttäytyminen on aina ongelma. Mutta viimeistään silloin kun se haittaa asuinympäristön muita ihmisiä ja eläimiä siitä tulee ongelma, johon pitää puuttua. Ongelma on kuitenkin usein lähtöisin omistajasta, ei koirasta. Kuten esimerkiksi omistajasta, jota on sakotettu jo kolmesti koiran käyttäytymisen vuoksi. (ote 9.) Mutta miksei koira ole otettu pois tai lopetettu?*

*Ote 10 ”Vähän väliä törmää myös todella aggressiivisiin koiriin ja alastomiin, humalaisiin tai muutoin ongelmaisiin ihmisiin” (17.10.2011b).*

Ote 10 on mielipidekirjoituksesta, jonka otsikko on ”ihmisarvo kuuluu feissareillekin”. Feissarilla tarkoitetaan ovelta ovelle kulkevaa kuukausilahjoittajien kerääjää kansalaisjärjestöille esimerkiksi Unisefille (17.10.2011b). Kirjoituksessa kerrotaan kuinka kohtaamiset eivät aina luonnistu oikein. Ongelmaryhmäksi niputetaan *todella aggressiiviset koirat ja alastomat, humalaiset tai muutoin ongelmaiset ihmiset.*

*Ote 11 ”Suurin osa koiranomistajista toki pitää koirat asiallisesti kytkettyinä, mutta valitettavasti lyhyelläkin kävelyllä voi tulla vastaan useita irtokoiria. Tämän takia lapseni koirapelko on lisääntynyt. Hän ei voi enää luottaa siihen, että koira on hihnassa ja siten omistajansa hallinnassa, vaan jokainen vastaantuleva koira saattaa olla irti. Yleensä koiranomistajalle ei kannata sanoa asiasta mitään, koska vastauksena on haistattelua, jota en halua lapseni kuulevan tai sitten lapsellista uhmaa, jolla oikeutetaan lain rikkominen. Käytöstapoja ei löydy sen vertaa, että koiranomistaja edes pahoittelisi toimintaansa.” (24.3.2010.)*

*Ote 12 ”Kammo voi syntyä niin, että on lapsena säikähtänyt jotakin, esimerkiksi koira. Pahasta pelästymisestä on jäänyt muistijälki, josta koirakammo on syntynyt.” (8.3.2010.)*

Mielipidekirjoitus aloittaa positiivisesti, että suurin osa koiranomistajista toimii oikein pitäen koiransa asiallisesti kytkettynä. Kuitenkin irtokoirien määrä on suuri, koska lyhyelläkin kävelyllä voi tulla vastaa ei yksi tai kaksi vaan *useita irtokoiria*. Tämä lisää kirjoittajan *lapsen koirapelkoa*. *Koiranomistajat*, jotka pitävät koiriaan irti niputetaan tekstissä välinpitämättömiksi ja omaa toimintaansa puolustaviksi. Koska suora puhe *ei kannata*, on parempi kirjoittaa mielipidekirjoitus lehteen, että pitääkö koiranne kiinni. Asiaa lieventäisi koiranomistajan pahoittelu, että koira on irti, mutta sitä on turha odotella. (ote 11.) Fobioista kertovassa artikkelissa on esimerkki koirapelon syntyisestä (ote 12).

## 7 Koira kuluttajana

Koira kuluttajana diskurssin alle kuuluvat teemat koirien palvelut, koirien terveyspalvelut, koiran kanssa matkustaminen, ruokana vai ruokittavana ja koiraturkis. Koira kuluttajana diskurssissa käytetään hyväksi myös inhimillistämisen diskurssia, sillä koira kuvastuu usein rakkaana perheenjäsenenä, jonka hyvinvointiin halutaan panostaa. Jalostettuja lemmikkikoiria kammataan näyttelyihin ja niille syötetään purkkiruokaa ja käytetään lääkärinvastaanotolla samalla tavoin kuin ihmisiäkin (Turunen 2011, 19).

### 7.1 Koirien palvelut

Pivetin (2005, 46) mukaan kun lemmikeille suunnatut palvelut laajenivat, laajeni myös lemmikkieläinharrastus (Pivetti 2005, 46). Tällä hetkellä osa aikuisista tuhlaa koiriinsa yhtä paljon kuin pieniin lapsiin. Ruckensteinin (2009, 94) tekemissä ryhmähaastatteluissa lapset halusivat tavaroita, joita olivat nähneet ”leluluetteloissa, televisio-ohjelmissa, mainoksissa, kauppojen leluosastoilla tai muilla lapsilla” (Ruckenstein 2009, 94). Toisin kuin lapset, koirat eivät osaa hyödyntää mainonnan ja median luomia kuvia koirien tarpeista. Kun kyseessä on koira, ostajana on aikuinen, joka ostaa koiralle tavaroita tai palveluita, joita ihminen olettaa koiran tarvitsevan.

*Ote 1 ”Ihmiset alkavat tehdä varauksia marraskuun tienoilla. Muita sesonkiaikoja ovat esimerkiksi vappu, ylioppilaskirjoitusten aika ja jouluku. Koiran voi tuoda hoitoon, jos kotona on juhlat tai on menossa sairaalaan”, kertoi yrittäjä Merja Ylhäinen” (1.3.2010b.)*

Monet yritykset myös tarjoavat palveluitaan koiraperheille. Palveluntarjoajien lupauksiin kannattaa kuitenkin suhtautua varauksella sillä palvelujen tuottajien taitoja ei etukäteen valvota (Jaakonsaari & Ojala 2011, 217). Yksi tällaisista palveluista on koirahoitolat, joihin koiran voi viedä loman ajaksi hoitoon. Näihin

hoitoloihin varataan paikat hyvissä ajoin (ote 1). Mediatutkija Sonja Kangas (2006, 73) kertoo, että verkkoyhteisö Habbo hotellissa lapset voivat ostaa itselleen virtuaalisen lemmikkikissan tai -koiran. Suosituimpien huoneiden listan kärjessä ovatkin erilaiset koirahoitolat ja -hotellit.

*Ote 2 ”Koiramme viihtyy täällä oikein hyvin, hänellä on kavereita muiden koirien joukossa’, emäntä kertoo” (1.3.2010b).*

Artikkelissa koiran omistaja on huomannut myös koiran sosiaaliset ympyrät (ote 2). Koiran inhimillistämistä kertoo puhekielessä 'hän' sanankäyttö, jolla kirjakielessä viitataan vain ihmiseen (ote 2). Hän-pronominilla voidaan korostaa myös koiran arvokkuutta (Vilka 2009). Aaltola (2004, 19) puhuu ihmisten halusta erottua muista eläimistä käsitteiden avulla: ”Me puhumme myös 'eläimistä' monikossa ja 'ihmisestä' yksikössä; samoin tämän maailman koirat, kissat ja varpuset ovat 'heidän' sijaan 'niitä', 'hänen' sijaan 'se'.

*Ote 3 ”Koirat asuvat kabineteissa, joiden varusteluun kuuluu vuode ja ruokakuppi. Ateriointia ja ulkoilua tilavissa aitauksissa on kolmesti päivässä. Majoitusrakennuksissa soi rauhallinen taustamusiikki. Sen ansiosta koirat eivät hermostu äkillisistä äänistä. Tarvittaessa koirahoitola tarjoaa koirille erikoisruokavalion tai lääkityksen”. (1.3.2010b.)*

*Ote 4 ”Koirilla on paljon perinnöllisiä sairauksia. Välillä tuntuu siltä, kuin olisi vanhainkodissa töissä” (1.3.2010b).*

Eläinsuojelulaissa lähtökohtana on, että koiran pitopaikka on riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas, turvallinen ja koiran tarpeet huomioon ottava (Jaakonsaari & Ojala 2011, 160). Koirahoitolasta kertovassa artikkelissa esitellään myös koirien varustelu hoitolassa. *Koirat asuvat kabineteissa* ei siis missään perinteisissä häkeissä. *Varusteluun kuuluu vuode*, ei peti tai nukkumapaikka. *Tarvittaessa koira saa myös erikoisruokavalion tai lääkityksen.* (ote 3). Yrittäjä Petri Karjalainen pukee sanoiksi monen mietteet *kuin olisi vanhainkodissa töissä* (ote 4). Median luomassa kuvassa vanhuksilla on usein vanhainkodissa heikommat oltavat (MTV3, 18.5.2012).

Ote 5 ”Tarjolla on lemmikkitarvikkeiden lisäksi niin kissojen ja koirien trimmausta, akupunktiota, valokuvauspalveluita kuin koirankoulutustakin” (20.3.2010a).

Ote 6 ”Pesusta kaksivuotias straffordshirenbulldog ei ole kovin innoissaan. Mokka pyristelee Olga Raukolan pesusienien alta pois. Ensimmäinen kokemus hoitolassa ei välttämättä ole koiralle kaikkein rentouttavain, toisin kuin ihmisille.” (20.3.2010a.)

Ote 7 ”Halpaa lysti ei 'koirien dayspassa' kuitenkaan ole. Hinnat vastaavat suurin piirtein ihmisten palveluja.” (20.3.2010a.)

Ote 8 ”Pahvikehyksinen valokuva omasta silmäterästä ammattikuvaajan ottamana maksaa 65 euroa. Yksi manuaaliterapiahieronta maksaa 50 euroa. Hoidon kesto vaihtelee yksilöittäin. Ihmiset ovat nykyään valmiita satsaamaan koiriensa hoitoon ja tarvikkeisiin, Hammaren kertoo.” (20.3.2010a.)

Lemmikeille tarjotaan myös muita palveluita ihmisten tapaan (ote 5). Lemmikkiliikettä esitellään testikoira Moka avulla oteessa 6. Samassa oteessa kuitenkin todetaan ero ihmisen ja koiran välillä: *Ensimmäinen kokemus hoitolassa ei välttämättä ole koiralle kaikkein rentouttavain, toisin kuin ihmisille.* (ote 6). Artikkelissa verrataan usein lemmikkejä ja ihmisiä, myös hinnoissa (ote 7). Kuitenkin koirat käsitellään *yksilöinä*. Ihmisen arvostus koiraan kohtaan näkyy myös ilmaisussa *omasta silmäterästä* (ote 8).

## 7.2 Koirien terveystarvikkeet

Ote 1 ”Pieneläinhoitaja Riina Turunen (vas.) otti keskiviikkona verinäytteen koirien geenitutkimusta varten partacollie Sanin jalasta Kuopiossa. Sanin omistaja siilinjärveläinen Elsa Asikainen huolehtii, että potilas pysyi rauhallisena nopean toimituksen ajan.” (22.4.2010b.)

Ote 2 ”Bichon frise -koira Morris värähtää vain vähän, kun pieneläinhoitaja Riina Turunen työntää neulan koiran etujalan ihon alle” (22.4.2010b).

Koirien perinnöllisiä sairauksia tutkitaan dna-pankin avulla ja jälleen toimenpide kuvataan oikeiden koirien läsnäololla ja käytöksellä (otteet 1-2). Koira on potilas kuten ihminenkin. Koiran rotua käytetään tekstissä samalla tavalla kuin ihmisen sukunimeä. Jaakonsaaren ja Ojalan (2011, 96) mukaan lain edessä koirissa voi olla kahdenlaisia virheitä. Ensimmäiset virheet ovat terveydellisiä ominaisuuksia, jotka vaikuttavat koiran jokapäiväiseen elämään. Toisenlaiset virheet ovat kosmeettisia vikoja, jotka eivät oikeastaan vaikeuta koiran elämää.

(Jaakonsaari & Ojala 2011, 96.) Isossa-Britanniassa yhtä aikaa ihmisten lihomisen kanssa myös lemmikkieläimet ovat lihoneet. Tämä puolestaan on lisännyt kissojen ja koirien terveystuotteiden, lisäravinteiden ja lääkäripalvelujen kysyntää. (Turunen 2011, 87.)

*Ote 3 ”Rotukoirissa on paljon perinnöllisiä sairauksia. Tavoitteenamme on kerätä iso dna-pankki erierotuisista koirista, joilla on erilaisia sairauksia kuten epilepsiaa, syöpää, käyttäytymishäiriöitä tai silmäsairauksia”, kertoo tutkimusryhmän johtaja professori Hannes Lohi.” (22.4.2010b.)*

*Ote 4 ”Tietoa voidaan hyödyntää jalostuksessa, jotta taudista päästäisiin eroon” (22.4.2010b).*

*Ote 5 ”Lähdin mielelläni mukaan rodun terveyden edistämiseksi. Tässä rodussa on paljon kaihia ja polviongelmia”, Tuomainen sanoo.” (22.4.2010b.)*

*Ote 6 ”Lohen mukaan suomalaiskoerien geenipankki on yksi maailman suurimmista. Pankissa on nyt 30 000 näytettä 250 rodusta. Maassa on noin 600 000 rekisteröityä koira.” (22.4.2010b.)*

Otteissa 3-6 mainitaan *perinnöllisiä sairauksia*, joita voidaan *jalostuksessa* poistaa (ote 4). Koiranomistajakin *lähti mielellään mukaan rodun terveyden edistämiseksi*. *Rodun terveys* koetaan tärkeäksi, mutta ulkonäköjalostuksesta ei puhuta tässä artikkelissa mitään. Artikkelissa ei myöskään mainita, että liika jalostus on syynä osaan perinnöllisistä sairauksista (Turunen 2011, 105-106). Lyhyesti -palstalla puolestaan kerrotaan kuinka professori Marjatta Snellman sai Vuoden 2011 eläinsuojeluteko -palkinnon. Muiden meriittien lisäksi hän on puhunut koirien ulkonäköjalostuksen aiheuttamista haitoista. (7.10.2011c)

*Ote 7 ”Taudin pääasiallisia luonnonvaraisia levittäjiä ovat kettu ja supikoira. Evira tähdentää, että omistajien on syytä rokottaa koirat ja kissat raivotautia vastaan.” (9.9.2011.)*

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ohjaa ja valvoo eläinsuojelulain säännösten ja täytäntöönpanoa ja noudattamista (Jaakonsaari & Ojala 2011, 277-278). Oteessa 7 uhka koiralle on *luonnonvaraiset levittäjät kettu ja supikoira*. Omistajien tehtäväksi jää rokottaa kissat ja koirat.

### 7.3 Matkustaminen koiran kanssa

Ote 1 ”Koiran kanssa voi reissata, kun hoitaa passit ja rokotukset ajoissa kuntoon” (7.10.2011a).

Ote 2 ”Tuli nimittäin edullisemmaksi ottaa Asta mukaan. Koirahoitola Helsingissä olisi veloittanut 15 euroa vuorokaudesta, Norwegianilla Asta lensi suoraan Barceloonaan ja takaisin 60 eurolla. --- Mutta tottuneen lentäjäkoiran matka sujui mutkitta. --- Lomalla pidettiin kiinni rutiineista: aamulla ruokaa, sitten lenkille.” (7.10.2011b.)

Ote 3 ”Vehnäterrieri Lenny, 3, jää yleensä anopille hoitoon, kun sen emäntä Virpi Rautiainen lähtee miehensä kanssa reissuun. Tänä keväänä Rautiainen päätti kokeilla, minkälaista olisi reissata koiran kanssa ja varasi parin päivän testimatkan Tukholmaan. --- Laivalla lähes joka hyttiluokkaan pääsee koiran kanssa. 'Koira istui valppaana hytin oven edessä ja ihmetteli vieressä majoittuvien japanilaisten miesten kiljaisuja. Mutta niin teimme mekin', Rautiainen sanoo.” (7.10.2011b.)

Ote 4 ”Mullerin, tämän miehen ja tyttären sekä kahden koiran automatka Helsingistä Itävaltaan kesti kolme päivää. Lomalla viivytettiin kolme ja puoli viikkoa” (7.10.2011b).

Koira esitellään myös matkatoverina (otteet 1-4). EU:n alueella on ollut käytössä lemmikkieläin passi heinäkuusta 2004 (Jaakonsaari & Ojala 2011, 201). Otteet 1-8 on koiraviikon artikkelista, jossa esitellään erilaisia tapoja ottaa koira mukaan matkalle. Koira menee sinne minne ihminenkin lentäen (ote 2), laivalla (ote 3) ja autolla (ote 4). Otteessa 2 syyksi kerrotaan raha, tuli halvemmaksi laittaa koira lentokoneeseen kuin koirahoitolaan. Otteessa 3 puolestaan reissuun ajoi mielenkiinto nähdä *millaista olisi reissata koiran kanssa*. Tottuneen lentäjäkoiran matka sujui mutkitta (ote 2) ja otteen 3 koira *ihmetteli vieressä majoittuvien japanilaisten miesten kiljaisuja* aivan kuin kuten omistajatkin.

Ote 5 ”Barcelonassa koiria on ruokakaupoissa, tiskien alla ja terasseilla. Pubissa pidin Astan hihnassa. Paikalliset vapaana kulkevat koirat tulivat sisään sitä moikkaamaan’, Hohteri sanoo.” (7.10.2011b.)

Ote 6 ”Lomalle oli suunniteltu koirapuhua, kuten ruokailu koiraravintola Himmelska Hunderissa, jossa on ruokalista sekä ihmisille että koirille. --- Tukholmassa Lenny liikkui kaupungilla ongelmitta: julkiset kulkuvälineet ja esimerkiksi NK-tavaratalo huolivat nelijalkaisen turistin sisään.” (7.10.2011b.)

Ote 7 ”Tärkeintä oli, että majapaikoissa oli aidattu piha ja naapurit tarpeeksi kaukana. Omistajatkin lomailee rennosti, kun koirat saavat olla vapaana, eikä niitä tarvitse olla koko ajan kieltämässä. Perhe valitsi lomakohteen koirien

*mukaan. Aluksi suunnitteilla ollut Italian rantaloma vaihtui vaelluksiin alppimaisemissa. Se sopi sekä ulkoilmaihmisille että heidän koirilleen.” (7.10.2011b.)*

Koirien sosiaalisuudesta pidetään huolta myös lomalla. Mielenkiintoista on kuitenkin ilmaisu *paikalliset vapaana kulkevat koirat*. (ote 5.) Suomessa ne olisivat karanneita koiria, irtokoiria, villikoiria tai kulkukoiria tilanteesta riippuen. Lisäksi koirat tulivat *pubiin sisään sitä moikkaamaan*, aivan kuin ihmiset (ote 5). Myös koirien tarpeet *nelijalkaisena turistina* otetaan huomioon (ote 6). Lomalle suunnitellusta koirapuhasta tulee mieleen lomat lasten kanssa. Palveluita löytyy myös matkalla, koiralla on pääsy julkisiin kulkuvälineisiin ja NK-tavarataloon. (ote 6.) Oteessa 7 koira vaikutti matkakohteen valintaan.

*Ote 8 ”Kaikkialle koiria ei voinut ottaa mukaan. Koskenlaskun, jääluolastovierailun ja ravintoillallisten aikana snautserit odottivat joko asunnolla tai autossa.” (7.10.2011b.)*

*Ote 9 ”Aaltonen ei ole käynyt kotimaassaan neljään vuoteen, vaikka ikävä on kova. Tietysti sukulaisia, mutta myös saaristoa. Kun koiria on toistakymmentä, on matkustaminen vaikeaa.” (7.3.2010c.)*

*Ote 10 ”Kun on neljä lasta, muutamia koiria, muutamia hevosia ja muuta, en mitenkään voi muuttaa enää” (17.9.2011b).*

Joskus koira on kuitenkin parempi antaa olla koira ja jättää odottamaan omistajaa (ote 8). Aina koirasta tai koirista ei ole matkaseuraksi pitkälle matkalle. (ote 9). Koira voi olla myös muuton este, esimerkiksi jääkiekkoilija Teemu Selänne kieltäytyi Winnipegingin tarjouksesta (ote 10).

*Ote 11 ”Rakki ratissa tai ruikuttamassa. --- Mikä neuvoksi, jos karvaturri ei uskalla autokyytiin? Mistä autopelko voi johtua? Entä mitä tehdä koiralle, joka haluaisi välttämättä asettua kuljettajan syliin katselemaan vauhdin vilinää? Kysyimme koirakouluttaja Miia Kantinkoskelta neuvoja kinkkisiin tilanteisiin. ’Monen nuoren koiran tasapainoelin ei ole kehittynyt vielä tarpeeksi’, Kantinkoski selittää autopelon taustaa. --- Koiran täytyy oppia, että auto on mukava ja turvallinen paikka.” (8.10.2011b.)*

Oteessa 11 alkaa yllättävän negatiivisella sanavalinnalla *rakki*. Sanalla *rakki*

viitataan siihen, että koira tekee jotain muuta kuin mitä ihminen toivoo. Kun ihminen toivoisi koiran istuvan kiltisti paikallaan takapenkillä tai pelkääjän paikalla, koira onkin joko kuskin eli ihmisen paikalla tai ei tule autoon ollenkaan. Samaa tyyliä jatkaa sana *ruikuttamassa*. *Karvaturri* on jo osittain positiivinen, mutta silti erikoinen sanavalinta Helsingin Sanomissa. *Karvaturri pelkää*, mutta *koira haluaa kuljettajan syliin*. Kuitenkin tekstissä lopulta käsitellään vain koiran autopelkoa. Vain kuvassa on koira kuskin paikalla.

## 7.4 Ruokana vai ruokittavana?

*Ote 1 "Jäväjä mainitsi, että tehtaan johto ei ollut kieltänyt kissan ja koiran raatojen panemista keittokattilaan. Hän kertoi, että niitä myös sinne meni. Vitikka: 1958 tulin töihin Ähtävän Muovi Oy:n palvelukseen ja silloin heti sanottiin, että kissoja ja koiria ei saa panna pataan. - Keittäjät ovat kyllä rikkoneet näitä määräyksiä. --- Vastaajan todistajat puhuivat mädäntyneistä raadoista, luista ja madoista kuin jokapäiväisestä leivästä. Sitä vastoin Paasivaaran kutsumana todistamassa ollut agronomi Veikko Pelkola kielsi nähneensä kissan tai koiran raatoja tehtaan raaka-aineessa ennen jalostamista tai sen jälkeen." (12.10.2011.)*

*Ote 2 "Nälkätalvena 1941-42 ihmiset söivät mitä tahansa syötäväksi kelpavaa. Kaupungista katosivat kissat, koirat ja muut lemmikkieläimet." (16.10.2011a.)*

*Ote 3 "Lopuksi koirauutisia. Tuttavat ovat kyselleen Suomesta, olenko syönyt koiraa." (1.9.2011.)*

Koirien käyttötarkoituksen muuttuminen näkyy selvästi raaka-aineita koskevissa artikkeleissa. HS 50 vuotta sitten osiossa on artikkeli oikeuskiistasta (ote 1). Henkilökuvassa Leningradin selviytyjästä vihjataan, että kun *nälkä* on tarpeeksi suuri, myös *koirat* käyvät ruuaksi. (ote 2). Harva länsimaalainen myöntää nykyään syövänsä koiraa. Kiinassa sen sijaan on pitkät perinteet koiran syömisessä, vaikkakin sielläkin on lemmikkieläinharrastus kasvamassa. (The Economist 27.2.2010, 55, Turusen 2011, 16 mukaan). Urheilukolumnin lopussa viitataan tähän kiinalaiseen tapaan, kun Kiinassa vierailevalta urheilutoimittajalta on kysytty *oletko syönyt koiraa* (ote 3).

*Ote 4 "Lemmikkikanin tappaminen on sama kuin tappaisi perheen lemmikkikissan tai -koiran. Onko Helsingin Sanomat kehottamassa*

*kaupunkilaisia tappamaan kenties seuraavaksi kissoja ja koiria pata- ja pizzaruokien raaka-aineeksi?” (31.3.2010a.)*

*Ote 5 ”Jos on pula ruuasta, niin samasta ravinnosta kilpailevien elukoitten paapomisen sijaan kannatan niitten syömistä ja perhesuunnittelua” (2.4.2010b.)*

Mielipidekirjoituksessa kissoja ja koiria käytetään argumenttina citykanin puolesta (Ote 4). Toisaalta vastakkainen mielipidekirjoittaja (ote 5) olisi valmis syömään *samasta ravinnosta kilpailevia elukoita*. Otteen 4 argumentti tukeutuu ajatukseen, että lemmikkikissoja ja koiria ei voisi syödä:

*”Suhde lemmikkieläimiin on läheisin ja inhimillistetyin muoto ihmisen ja eläimen välisessä suhteessa. Thomasin mukaan lemmikkieläimiin liittyy kolme piirrettä, joita ei esiinny missään muussa eläinsuhteessa: asuminen samassa asunnossa ihmisen kanssa, nimeäminen ja syömäkelvottomuus. Lemmikkieläinten statuksesta perheenjäsenenä ja niiden suhteista ihmisten kanssa seuraa, ettei niitä koskaan käytetä ravinnoksi.” (Pivelli 2005, 48.)*

*Ote 6 ”Ison koiran ekologinen tassunjälki on suurempi kuin maasturin, joten: It's time to eat the dog. Oh yeah!', ironisoi erikoistutkija, dosentti Anja Lampio Espoosta” (2.4.2010a.)*

*Ote 7 ”Väittelen mieluusti ruuasta. Lempikumppanini on tupakoiva vegaani, jolla on huonoista oloista pelastettu koira. Kun hän synkästi hymähtäen mulkoo sekasyöjän lautastani, huomauta naristen tupakan kaatavan sademetsiä siinä kuin pihvifarmit. Koira taas hotkii hirveiden geenifarmien jätelihat valmisruokina.” (15.9.2011.)*

Toisaalta käydään keskustelua ison koiran ekologisesta tassunjäljestä (ote 6) Arkkitehdit Robert ja Brenda Vale (2009, Turusen 2011, 146 mukaan) ovat laskeneet ihmisten ja tavallisten lemmikkieläinten ekologisen jalanjäljen. Suurin kuormitus ympäristölle aiheutuu eläinten ruuasta, sen tuottamisesta ja pakkaamisesta sivutuotteineen. (Vale & Vale 2009, Turusen 2011, 146 mukaan.)

Ote 8 ”Valtaosaa näistä lisäaineista ei saa käyttää lemmikkien valmisruuissa. Matts Dumellin reportaasilla on raflaava otsikko. Kuka nyt syöttäisi lapsilleen koiranruokaa? Vai pitäisikö sittenkin? Reportaasin sanoma on, että koiranruuat ovat vaarattomampia ja maukkaampia kuin lasten valmisruuat.” (5.10.2011c.)

Ote 9 ”Lasten liharuokavalmiste säilyy purkissa kaksi vuotta. Se ei kelpaa monellekaan koiralle. Vanhempien mielestä purkkiruualla syöttäminen on kuitenkin niin kätevää ja helppoa.” (5.10.2011c.)

Ote 10 ”1960-luvulla alkanut koiranruokateollisuus on kovaa bisnestä, mutta eivät valmisruuat ole yksiselitteisesti huono vaihtoehto. Varsinkin laadukkaimmat ruuat ovat eläinravitsemuksen asiantuntijoiden suunnitteleamia. 'Kokkaaminen koiralle vie aikaa. Ja mitä suurempi koira, sitä enemmän tarvitaan kylmäsäilytystilaa. Kun ihmiset eivät nykyään ehdi kokata välttämättä joka päivä edes itselleen, ei ruuantähteitäkään jää niin, että koira eläisi niillä', Taponen sanoo.” (6.10.2011b.)

Kuitenkin koirien valmisruokia valvotaan tarkemmin kuin ihmisten ruokia (ote 8). Otteet 8-9 on radio- ja TV-arvostelusta. Artikkelissa kirjoitetaan reportaasista, jonka pääväittäjä on, että koiranruuat ovat parempia kuin lasten valmisruuat. Ajatus siitä, että *lasten liharuokavalmiste säilyy purkissa kaksi vuotta*, eikä *kelpaa monellekaan koiralla* on huolestuttava. Mutta huolestuttavan vastapainona on *purkkiruuan kätevyys ja helppous*. Sama kätevyys ja helppous heijastuu myös otteessa 10, jossa koiranruokateollisuus on vallannut markkinat, osittain sen takia, etteivät ihmiset kerkeä kokata itselleen. Kylmätilan ja tähteiden puute on saanut ihmiset kääntymään purkkiruokien puoleen koiranruokinnassa. *Laadukkaimpien koiran purkkiruokien tosin vakuutetaan olevan eläinravitsemuksen asiantuntijoiden suunnitteleamia* (Ote 10).

Ote 11 ”Koirille myydään hienoja valmisruokia, mutta asiantuntijan mukaan monipuolinen tähderuoka voi olla aivan yhtä ravitsevaa. HS:n koiraraati arvioi, kumpi maistuu paremmalta.” (6.10.2011a.)

Ote 12 ”Menneinä vuosikymmeninä koirat söivät sitä mitä ihmisten lautasilta jäi yli, tähteitä. Nykyään koirille on tarjolla kymmeniä eri tavalla tuunattuja sapsuskavaihtoehtoja, ja ruokinnasta on tullut millintarkkaa touhua.” (6.10.2011b.)

Ote 13 ”Maalaisjärjellä selviää pitkälle koiran ruokinnassa. Perusajatus on, että koira on sekasyöjä ja sietää melko monenlaista ruokaa. --- Koirat pystyvät myös käyttämään rasvaa erittäin hyvin hyödyksi, eikä niillä ole samanlaista riskiä sydän- ja verisuonitauteihin kuin ihmisillä.” (6.10.2011b.)

Ote 14 ”Taponen muistuttaa, että suurin ongelma ruokinnassa on edelleen se, että koira saa liikaa ruokaa ja liian vähän liikuntaa” (6.10.2011b.)

Ote 11 on etusivun teksti koiraviikolta. Otteet 10, 12-14 ovat artikkelista, johon ote 11 viittaa. Otteessa 12 kuvataan muutosta koiran ruokinnassa. Ennen koira sai mitä ihmisiltä jäi yli. *Nykyään koirille on tarjolla kymmeniä eri tavalla tuunattuja sapuskavaihtoehtoja* siis yksilöllisiä ruokavaihtoehtoja, jotka on suunniteltu juuri koirille, eikä ihmisille. *Millintarkan touhun sijasta maalaisjärjellä pääsee pitkälle.* Ihmisten ja koirien välille tehdään ero *riskissä sydän- ja verisuonitauteihin.* Kuitenkin *ongelma koirien ruokinnassa on sama kuin ihmisillä liikaa ruokaa ja liian vähän liikuntaa.* (Otteet 13-14.)

*Ote 15 "Koirankeksejä omin käsin. Mikä? Keittokirja koiran herkuista. Paketissa on mukana narulelu koiralle ja luun muotoinen keksimuotti. Kenelle? Leivonnasta pitävälle koiransa hemmottelijalle. Hyvää? Paketti on kokonaisuutena suloinen ja sopii hienosti vaikka lahjaksi. Leipominen onnistuu aloittelijaltakin. Huonoa? Voi miettiä, onko viljatuotteisiin perustuvien leivonnaisten tarjoaminen koiralle edes satunnaisesti tarpeen. Toimiiko? Leivoin mäyräkoirilleni Sulolle ja Santerille kinkkutäytteisiä palkkiokeksijä kirjan Tuhtia nakerrettavaa-osiosta. Yleensä ahne Sulo ei kekseistä innostunut, mutta Santeri olisi syönyt vaikka koko pellillisen."* (6.10.2011c.)

*Ote 16 "Monipuolista murkinaa Mustille. Mikä? Keittokirja koiranomistajille. Kenelle? Ihmiselle, joka haluaa tarjota koiralleen vaihteeksi kotiruokaa kaupan kuivamuonien ja säilykkeiden sijaan. Hyvää? Resepteissä on käytetty monipuolisesti kasviksia, kalaa ja eri lihoja. Aineet, joiden terveysvaikutuksista koirille ei olla yksimielisiä, kuten sipulit, on merkitty tähdellä. Huonoa? Resepteissä on jonkin verran aineksia, joita ei lähikaupasta löydy. Kaikille koirille eivät maistu vihannekset ja yrtit. Toimiiko? Mäyräkoirat Sulo ja Santeri saivat maistaa kalaa Fifin tapaan. Kala ja riisi maistuvat, mutta kaikki muu eli tomaatit, kananmuna, purjo ja basilika jäivät lautaselle. Koiraa kannattaakin totuttaa erilaisiin ruoka-aineisiin, ennen kuin aloittaa kokkaamisen."* (6.10.2011c.)

Nykyään koirille tai ennemminkin koiranomistajille löytyy omia keittokirjojakin (otteet 15-16). Otteessa 15 koiranomistaja kuvataan leivonnasta *pitävälle koiransa hemmottelijalle* ja otteessa 16 *ihmiselle, joka haluaa tarjota koiralleen vaihteeksi kotiruokaa kaupan kuivamuonien ja säilykkeiden sijaan.* Tekstissä tuodaan esille kirjojen hyvät ajatukset: *sopii lahjaksi ja onnistuu aloittelijaltakin* (ote 15) ja *resepteissä on käytetty monipuolisesti eri raaka-aineita* (ote 16). Lisäksi otteessa 16 on otettu huomioon, *ettei kaikkien aineiden terveysvaikutuksista koirille olla yksimielisiä.* Lopulta molemmista jää mielikuva, että kannattaako sittenkään. Otteessa 15 mietityttä *leivonnaisten*

perustuminen viljatuotteisiin ja otteessa 16 kaikille koirille eivät vihannekset ja yrtit maistu.

*Ote 17 "Pussillinen Senior-merkkistä koiran täysravintoa siirretään omaan laatikkoonsa vähän kauemmaksi. Löytyy sillekin joskus käyttöä" (11.3.2010a.)*

*Ote 18 "Lisäksi hän pakkasi koirilleen ruuat jo kotimaassa, sillä koirat ovat herkkävatsaisia ja saattavat kärsiä ruokamerkin vaihdosta" (7.10.2011b.)*

Kuluttajaekonomian assistentti Minna Autio toteaa brändien alkavan lastenvaipoista, -ruuista ja leluista (Autio 2006, 13). Aineistossani koirien kohdalla brändejä näkyy harvoin. Vain leipäjonon työntekijän aamusta kertovassa jutussa on mainittu *pussillinen Senior-merkkistä koiran täysravintoa* (ote 17). Otteessa 18 viitataan brändin olemassaoloon puhumalla tietystä *ruokamerkistä*, jota ei kuitenkaan jutussa nimetä. Useammin viitataan vain kuivamuoniin ja säilykkeisiin (ote 18). Toisaalta on mielenkiintoista, että leipäjonossa tarjotaan koiranruokaakin. Vaikka omaan ruokaan ei ole varaa, on varaa koiran elättämiseen.

## 7.5 Koiraturkis

*Ote 19 "On surullista, miten Disneyn Mikä-Mikä-Maassa kasvaneet päättäjät ovat nyt kieltäneet kissan ja koiran turkiksilla käytävän kaupan" (2.4.2010b).*

*Ote 20 "Todennäköisesti EU tulee kieltämään turkistarhauksen niin kuin Heidi Hautala ja Satu Hassi taannoin arvelivat. On otaksuttavaa, että EU:n tarhauskielto laajenee jossain vaiheessa myös tuontikieltoon, aivan kuten koira- ja kissaturkisten kohdalla on käynyt." (1.3.2010c.)*

*Ote 21 Lukijoiden uusia artikkelin aiheita: "---kuka olisi lähettänyt toimittajan Kanadaan kuutteja nuijimaan, kuka selvittämään miten Mustista tehdään rukkaset." (2.4.2010a.)*

*Ote 22 "Syvänoja on tehnyt Severin pentukarvasta villapaidan, jonka hän kaivaa esiin naulakosta. Se on yllättävän painava." (1.3.2010a.)*

Koirasta tehtyä turkista (otteet 19-20) tai rukkasia (ote 21) käytetään 'herättävänä' vertauskuvana. Vaikka ajatus koira turkiksesta on inhottava, on viime aikoina kuitenkin noussut trendi tehdä koirien karvoista vaatteita (ote 22).

Näiden kahden ero lienee siinä, että koiran on kuoltava turkin tähden. Karvoja sen sijaan koirat luovuttavat koko elämänsä ajan ja on vain hyödyllistä keksiä karvoille hyötykäyttöä. Myös koirille suunnitellut vaatteet ovat osa kaupallisuutta. Mutta aineistossani ei ilmene tästä esimerkkiä.

*Ote 22 "Rudbäck sanoo, ettei ihmisiä ja kettuja voi verrata. Ketuilla, kuten joillakin koirillakin, voi kasvaa perinnöllisistä syistä karvaa silmässä niin, että se ärsyttää silmää ja aiheuttaa tulehduksen. 'Eläin pitäisi nukuttaa, polttaa väärät karvat ja hoitaa tulehdus pois. Jos kyseessä olisi lemmikkieläin, niin näin se tehtäisiin.'" (2.3.2010.)*

Ote 22 on vastine väitteelle, että ketuilla on silmätulehduksia samalla tavalla kuin ihmisellä. Ensin todetaan, että *ihmisiä ja kettuja ei voi verrata*. Sen lisäksi näkyy ero ketun ja koiran välillä. Vaikka sairaudet voivat olla ketuilla ja koirilla samanlaiset, lemmikkikoiran terveydestä huolehditaan enemmän kuin tarhaketun. Koiraturkis teeman voisi ajatella kuuluvan inhimillistämisen diskurssin alle. Mutta toisaalta onhan koira kuluttajana toisin sanoen osana liiketaloutta silloinkin kun siitä tehdyistä raaka-aineista tehdään kulutustuotteita.

## 8 Koirat ammateissa

Koira näkyy aineistossa ihmisen apuna virkakoirana erilaisissa tehtävissä: poliisikoira (otteet 1-8), tullikoira (otteet 9-15) ja pelastuskoira (otteet 16-19). Lisäksi ihmisen apuna nähdään opaskoira ja metsästyskoira. Yleensä ihmiset nähdään toimijoina, mutta aineistossa koirat ovat vahvoja toimijoita ihmisten rinnalla. Tämä toimijuus korostuu tässä diskurssissa, jossa koiria kuvataan nimen ja rodun sijaan ammattinimikkeellä.

### 8.1 Virkakoira

*Ote 1 "Mukana oli lähes sata vapaaehtoista ja kymmenkunta koiraa. Poliisilla oli apunaan myös rajavartiolaitoksen helikopteri, josta tutkailtiin hankalakulkuista maastoa." (5.9.2011.)*

*Ote 2 "Kestiä etsittiin jo elokuussa Likolammen seudulta ruumiskoirien kanssa, mutta tuloksetta" (8.9.2011a).*

*Ote 3 "Päivän kuluessa tuli ainakin 100 onkamolaista lisää. Joukossa oli 18 miestä ja kaksi koiraa ja rajavartiostosta yliväap. Kaarlo Vesaisen johdolla" (2.10.2011b).*

Koirat näkyvät kadonneiden etsinnässä kuten Karoliina Kestin tapauksessa (otteet 1-2). Kadonneiden etsintä näkyy myös HS 50 vuotta sitten osiossa, kun kadonneen pojan etsintöihin osallistujat näkyvät otteessa 3. Lisäksi poliisikoirat ovat nähtävyyksiä poliisien toritapahtumassa (3.9.2011).

*Ote 4 "Apuna kotietsinnöissä käytettiin myös poliisin rahakoira. 'Esimerkiksi kesäkuussa koira löysi yhdessä kotietsinnässä 15 000 euroa', Koskimäki kertoo." (2.9.2011b.)*

*Ote 5 "Poliisi käytti koiraa kiinniotossa, ja miehet jäivät murtopaikan läheisyydessä kiinni" (5.10.2011d).*

*Ote 6 "Poliisi sai kirveellä ja järeällä pistoolilla varustautuneen miehen kiinni perjantaina aamuyöstä läheltä ravintolaa poliisikoiran avulla" (6.3.2010).*

*Ote 7 "Luotiliivit yllään ollut mies ei totellut käskyjä, jolloin poliisi joutui käymään koiran avulla mieheen käsiksi" (6.3.2010).*

*Ote 8 "Ryhmään kuuluu noin 60 poliisia ja neljä koiraa. Varsinaisten toimintaryhmien lisäksi Karhussa on tekniikka-, koira- ja TEPO- eli*

Poliisikoira näkyy usein uutisissa, kun koira on käytetty rikollisen kiinniottotilanteessa (otteet 4-7). Poliisien Karhu-ryhmästä kertovassa artikkelissa koirat mainitaan osana suurempaa kokonaisuutta (ote 8). Vaikka jokaisella poliisikoiralla on poliisikoiraohjaaja, ei tätä suhdetta tuoda uutisissa ilmi. Ihminen on poliisi ja koira on poliisikoira tai koira poliisin apuna (otteet 5 ja 7). Poliisikoiran toiminnasta uutisoidessa ei mainita koiran rotua tai nimeä vaan ammattinimike: poliisin rahakoira (ote 4), poliisikoira (ote 6) ja ruumiskoira (ote 2). Toisaalta myöskään poliiseja ei yksilöidä vaan he edustavat virkaansa eli ovat nimeltään poliiseja.

*Ote 9 ”Musta kiiltävä ja vielä ihan villi labradorinnoutaja Pokka ryntäilee häntä viuhuen ladon lattialla. Se ei syöksyile turhaan vaan opettelee saalistamaan.” (30.10.2011d.)*

*Ote 10 ”Malista jännittää, vaikka hän ei myönnä sitä ja näyttelee rentoa. Pokka on peruskoulussa, ja meneillään on kolmas oppitunti.” (30.10.2011d.)*

*Ote 11 ”Malinen heittää Pokalle pallon. Koira on niin pentu vielä, että se ei voi vastustaa leikkiin ryhtymistä ja hellittää saaliin hampaistaan.” (30.10.2011d.)*

Artikkeli ”Rouvat pitävät tullin koirissa” (30.10.2011d) esittelee tullikoira-toimintaa ja sitä rahoittaneita rouvia. Tekstin alkuosassa (otteet 9-11) toimijana vuorottelevat *labradorinnoutaja Pokka* ja hänen *ohjaajansa Malinen*. Ilmauksella *musta kiiltävä* viitataan koiran ulkonäköön ja *vielä ihan villi* viittaa koiraan tarkemmin sanottuna pennun ikään, joka on kymmenenkuukautta. *Pokka ryntäilee* ilmeisen vauhdikkaasti, koska *häntä viuhuu*. Kuitenkin koiran toimilla on hyväksyttävä tarkoitus, koska *se ei syöksyile turhaan vaan opettelee saalistamaan*. Toisessa yhteydessä sanalla 'saalistamaan', voisi olla negatiivinen kaiku, mutta tässä yhteydessä se on jopa toivottavaa.

*Malista jännittää* koiran menestyksen puolesta, *vaikka hän ei myönnä sitä ja näyttelee rentoa*. Malisesta luodaan huolestuneen isän tai valmentajan

muotokuva, joka jännittää poikansa menestyksen puolesta koulussa. *Pokka on peruskoulussa, ja meneillään on kolmas oppitunti.* (ote 10.) Kuitenkin koiran pentumaisuutta korostetaan *että se ei voi vastustaa leikkiin ryhtymistä.* (ote 11).

*Ote 12 "Tullille on lahjoitettu hyväntekeväisyysvaroin 53 koira. Yhden hankkiminen ja koulutus maksaa noin 6000 euroa." (30.10.2011d.)*

*Ote 13 "Ilman rouvien rahoja Pokka ei olisi tullikoiraopissa, vaan jossain muualla opettelemassa tavallisen koiran tavallista elämää" (30.10.2011d.)*

*Ote 14 "Koirakoulun rehtori Nieminen arvioi, että toki tullilla olisi huume- ja savukekoiria ilman naisten apuakin, mutta budjetteihin ja byrokratiaan perustuva rahoitusjärjestelmä olisi paljon hitaampi ja hankalampi. Nyt uusi koira voidaan hankkia, kun siihen tulee tarve tai kun hyvä pentu on tarjolla." (30.10.2011d.)*

Ote 12 on artikkelin ingressistä. Ingressi on otsikon yhteydessä oleva alkukappale (1-3 virkettä), jonka tarkoituksena on johdatella ihmiset artikkelin aiheeseen (Rantanen 2007, 120). Otteessa 12 todetaan kiertäen kuinka paljon rahaa *hyväntekeväisyysvaroin* on saatu *koirien hankkimiseen*. Rahasummaa ei ole kerrottu tarkasti, mutta sen voi itse laskea tiedoista *53 koira* kertaa *6000 euroa*. (ote 12.) Otteessa 13 korostetaan *tullikoiran* eroa *tavallisen koiran tavalliseen elämään*. Nyt *Pokka* on *tullikoiraopissa*, kun muuten se olisi *opettelemassa tavallisen koiran elämää*. Sanoilla luodaan kuva siitä, että *tullikoiraopissa* joku muu opettaa ja *tavallinen koira* joutuu itse *opettelemaan tavallisen koiran elämää*. (ote 13.) Otteessa 14 koirakoulun rehtori Nieminen kertoo, että tulisi toimeen *ilmankin rouvien apua*, mutta *rouvien avulla koirien hankkiminen* on paljon helpompaa.

*Ote 15 "Australiaan saapunut filippiiniläisturisti koki viime lauantaina yllätyksen, kun huumekoira kiinnitti huomionsa hänen tavaroihinsa Melbournen lentokentällä. Koiran nenään sattui kolme pakettia sitruunanmakuista jääteetä, ---" (19.3.2010b.)*

Tullikoira näkyy myös uutisissa työtehtävissä (ote 15). Samoin kuin poliisikoiralla tullikoiralla ei ole uutisoinnissa nimeä tai rotua vaan ammattinimitys 'huumekoira'. Sen sijaan edellisessä tullikoiran esittelyssä

(otteet 9-11, 13) koiralla on nimi Pokka, rotu labradorinnoutaja ja koiraa inhimillistetään tekemällä siitä lapsenkaltainen. Se käy koulua, ei voi vastustaa leikkiin ryhtymistä ja ohjaaja jännittää sen puolesta.

*Ote 16 "Eloonjääneitä etsivät koiratkin kärsivät vuoristotaudista" (16.4.2010).*

*Ote 17 "Uhreja etsimään tulleet pelastajat – sekä ihmiset että koirat – kärsivät vuoristotaudista. 'Se vaikuttaa koirien tehokkuuteen ja toimintakykyyn', totesi pelastusosaston varajohtaja Miao Chonggang tiedotustilaisuudessa." (16.4.2010.)*

*Ote 18 "Ihmisen aistit ja niiden jatkeet eivät kuitenkaan aina riitä. Koirista on tullut entistä tärkeämpiä maanjäristysten kaltaisissa katastrofeissa samalla kun niiden koulut on parantunut. 'Koira esimerkiksi pystyy tarkastamaan nopeasti selvästi laajemman alueen kuin ihminen', sanoo Rasijeff." (25.10.2011.)*

*Ote 19 Kuvateksti: "Pelastuskoira etsi ihmisiä raunioista Ercisissä Turkissa" (26.10.2011).*

Pelastuskoirat näkyvät uutisissa sivumainintana (ote 16). Oteessa 18 korostetaan koirien hyviä puolia pelastustehtävissä. Artikkelin otsikko on "maanjäristysten unohdetut sankarit", mutta ingressissä ei koiria mainita: "pelastustyöt eivät sujuisi ilman naapureita ja sukulaisia". (ote 18.) *Sekä ihmiset että koirat* ilmaus nostaa koiran ihmisen tasolle. Kuitenkin *Chonggang* kommentoi, että *vuoristotauti* vaikuttaa juuri *koirien tehokkuuteen ja toimintakykyyn*. (ote 17) Ote 19 on ainoa esimerkki tekstistä, jossa ei mainita koiria, mutta koira on nostettu esille kuvassa ja kuvatekstissä. Tällöinkään koiralla ei ole nimeä vain ammatti: *pelastuskoira*. Sotakoiria aineistossa ei näy.

## 8.2 Opaskoira

*Ote 1 "Kun opaskoira on valjaissa, se on silloin töissä eikä sitä saa häiritä" (8.9.2011b).*

*Ote 2 "Tämä tarkoittaa, että työssä olevalle opaskoiralle ei pidä puhua. Koiran ohjaajalle voi kertoa, milloin on turvallista ylittää katu." (8.9.2011b.)*

Ote 1 on sekä tekstin ingressi että edeltää otetta 2 tekstissä, jolloin ote 2

tarkentaa mitä otteella 1 käytännössä tarkoitetaan. Opaskoiraa esittelevä teksti on osa lukutaitopäivää 8.9.2011. Lukutaitopäivään kuuluvat jutut on tarkoitettu luettavaksi yhdessä lapsen kanssa. Tämä selittää artikkelin selkeyttä, sanavalintoja ja 'tämä tarkoittaa' fraasin toistuvuutta.

*Ote 3 "Labradorinnoutaja Sade on Opaskoirakoulun tokaluokkalainen. Koulu loppuu vaalealta nartulta pian, sillä pian se alkaa harjoitella yhteistyötä uuden emännän kanssa. Opaskoiran saanti on sokeille tai vaikeasti näkövammaisille lottovoitto, sillä ensimmäistä opaskoira joutuu yleensä odottamaan pari vuotta." (8.9.2011b.)*

*Labradorinnoutaja Sade on opaskoirakoulussa tarkemmin sanottuna tokaluokkalainen. Ilmaus vaalea narttu hätkähdyttää. Vaikka se on biologisessa diskurssissa tavallinen sanavalinta, sanomalehtitekstissä sitä näkee harvoin. Muutenkin koirien sukupuoli näkyy useimmin koirien nimissä. Mielenkiintoista on myös sanavalinta uuden emännän kanssa. Miksei isännän; emännän tai isännän. Valinta antaa ymmärtää, että Sadella on jo tuleva ohjaaja tiedossa. Tekstissä hänestä ei kuitenkaan mainita vaan keskitytään Sadeen ja koiran kouluttajaan. Tekstissä ei käytetä koiranomistaja sanaa kertaakaan vaan sanoja ohjaaja, kouluttaja, sokea tai näkövammaisen. (ote 3.)*

*Ote 5 "Suomessa on 195 opaskoira. Niistä 60 asuu Uudellamaalla. Melkein kaikki opaskoirat ovat vaaleita, ruskeita tai mustia labradorinnoutajia." (8.9.2011b.)*

*Ote 6 "Kitta on yksi niistä asioista, jotka Oksanen mainitsee hyväksi puoleksi sokeutumisessaan. Suinkaan ainoa se ei kuitenkaan ole." (7.9.2011.)*

*Ote 7 "Näkövammaisen nainen hukkui lauantaina Aurajokeen Turun keskustassa. Hänen opaskoiransa saatiin vahingoittumattomana pois joesta. --- Hän oli seissyt koiransa kanssa lähellä joen pengertä ennen putoamistaan." (11.4.2010c.)*

Uutisena koira on vain koira joka toimii (ote 7), mutta työkoiran esittelyssä (ote 3) ja perheenjäsenenä (ote 6) koiralla on nimi. Oksanen mainitsee opaskoiran hyväksi puoleksi sokeutumisessaan (ote 6). Ympäristöestetiikan professori Yrjö Sepänmaa (2009, 227) pohtii eläimen ja ihmisen suhdetta: "Eläimen ja ihmisen symbioottista suhdetta, molemminpuolista riippuvuutta, havainnollistaa ihmisen

ja koiran suhde. Koira on olennaisesti enemmän kuin silmälasit tai kuulolaite, vaikka se on silminä ja korvina toimiikin.” (Sepänmaa 2009, 227.)

### 8.3 Metsästyskoira

*Ote 1 ”Harrastaa eränkäyntiä, eli koirien kasvattamista ja metsästystä” (27.3.2010).*

*Ote 2 ”Hirvijahti on urbaanien miesten laji. Koiramies painelee pusikossa puhelin kädessä.” (30.10.2011c.)*

*Ote 3 ”Koiran ja miehen tehtävänä on etsiä ja pysäyttää hirvet” (30.10.2011c.)*

*Ote 4 ”--, johon Peussa ja Rasmus osallistuvat vierailevina tähtinä. Hyvälle koiralle ja koiramiehelle löytyy aina syksyisin töitä.” (30.10.2011c.)*

Koiran käyttäminen metsästyksessä on kulttuurinen tapa Suomessa (Ratamäki Outi 2009, 45). Ote 1 on tekstistä, jossa esitellään SOK:n uutta pääjohtajaa kuka? -kohdassa. Koska sana *eränkäyntiä* on melko laaja käsite, sitä on tarkennettu sanoilla *koirien kasvattamista ja metsästystä*. (ote 1.) Otteet 2-4 on tekstistä, joka esittelee koiramiehen ja koiran hirvenmetsästysreissua. Ote 2 on ingressi, joka määrittää koko tekstin näkökulman. Hirvijahti on *urbaanien eli kaupunkilaismiesten laji. Koiramies* eli mies, jolla on koira, *painelee pusikossa puhelin kädessä. Koiran ja miehen yhteisenä tavoitteena on etsiä ja pysäyttää hirvet*. Otteessa 4 mies *Peussa* ja koira *Rasmus osallistuvat vierailevina tähtinä* hirvijahtiin. Heidän vierailua perustellaan sillä, että *hyvälle koiralle ja koiramiehelle löytyy aina syksyisin töitä*. Ilmauksessa koira on laitettu koiramiehen edelle. (ote 4.)

*Ote 5 ”Koiralle voi myös soittaa. Rasmuksen satelliittipannassa on mikrofoni. Koiralle ei tosin pysty puhumaan tai huutelemaan ohjeita, mutta soittamalla voi kuulla, mitä koira touhuaa metsässä, millainen on haukku, tai varmistua, onko hurta ylipäättään elossa.” (30.10.2011c.)*

*Ote 6 ”Juhani Seunan jämtlanninpystykorva Topi löytää Maginot-linjan lähellä piilottelevan hirven. Viisi minuuttia koiran haukkua kuunneltuaan hirvi hyppää juoksuun.” (20.10.2011a.)*

*Koiralle voi soittaa, muttei puhua. Koiran haukussa on erilaisia vivahteita, koska tekstissä puhutaan millainen haukku. Yllättävä sanavalinta on hurтта, jolla on negatiivinen kaiku. Toisaalta ilmaisu ilmaisee myös huolen siitä onko hurтта ylipäättään elossa. (ote 5.) Koiran haukku mainitaan olennaiseksi osaksi toimintaa myös otteessa 6, jossa hirvi hyppää juoksuun haukun takia.*

*(Ote 7) "Ensin Mari Aumakallio ajatteli, että naapurin koirat tulevat kohti. --- Ääni toi mieleen koirien juoksun." (11.4.2010d.)*

*(Ote 8) "Taivalkoskelainen mies oli menossa hirvihaukulle lauantaina, mutta koira haukkuikin karhua" (10.10.2011a).*

Artikkeli kertoo naisen kohtaamisesta karhun kanssa. Aumakallio ajatteli ensin, että naapurin koirat tulevat. Ilmaisusta ilmenee, että naapurin koirat olisi ollut oletettavampi ja turvallisempi vaihtoehto. (Ote 7.) Koira on toimijana myös saaliin valinnassa. Mutta sanalla ilmaistaan, että ihminen oli menossa hirvihaukulle, mutta koira valitsee haukuttavakseen karhun. (Ote 8.)

*(Ote 9) "Ensi syksynä Pörö pääsee lintujahtiin. 'Ei kyllä ole tarkoitus, että tässä ruvetaan sorsia työkseen ampumaan. Tämä on pikemminkin sorsien pesimäpaikka, mutta kohtuudella metsästetään." (10.10.2011b.)*

*(Ote 10) "Peussin puheesta kantautuu kunnioitus metsää ja sen elämää kohtaan. Hirville metsä on koti. Peussa tuntee hirven luonteen. 'Hirvi on erittäin älykäs eläin ja aisteiltaan erittäin tarkka. Se on sellainen rauhallinen kaveri, syö, nukkuu ja paskoo. Mutta hädän hetkellä se osaa olla vihainenkin, hyökätä koiraa kohti, yrittää ajaa sen pois'---" (30.10.2011c.)*

Metsästäjien kunnioitus luontoa kohtaan näkyy otteissa 9 ja 10. Oteessa 9 metsästäjä käy lintujahdissa koiran kanssa, mutta siitä ei ole tarkoitus tehdä työtä. Sen sijaan metsästetään kohtuudella, koska tämä on pikemminkin sorsien pesimäpaikka. Kohtuumetsästyksellä siis taataan, että sorsia on jatkossakin Pörön siis koiran metsästettävänä. (Ote 9.) Oteessa 10 toimittaja kertoo metsästäjän tunnevan hirven luonteen ja kunnioittavansa sitä, että metsä on hirville koti. Mutta hädän hetkellä se osaa olla vihainenkin, hyökätä koiraa kohti, yrittää ajaa sen pois. Koira ei siis ole vain metsästäjän kaveri vaan joskus

vaarassa itsekin (ote 10).

## 8.4 Koirien koulutus

*Ote 1 "Lasten kehityksestä ja oppimisesta on olemassa tuhansia tutkimuksia ja valtavasti tietoa. Sitä tietoa ei vain käytetä hyväksi nuorten jääkiekossa. Koirien koulutuksessa nämä opetusmenetelmät sen sijaan ovat vuosia olleet käytössä." (19.3.2010a.)*

*Ote 2 "Hän sanoo, että koiraemokin kurittaa ja kouluttaa pentunsa koirien tavoille" (30.9.2011).*

Koiran koulutus tulee ilmi ohimennen ja sitä verrataan joskus lasten kasvatukseen. Oteessa 1 kerrotaan, että *lasten kehityksestä ja oppimisesta on valtavasti tietoa, mutta sitä ei käytetä hyväksi nuorten jääkiekossa. Koirien koulutusta* käytetään argumenttina: jos näitä oppeja käytetään koiriin, niin miksei nuorten jääkiekossa. (ote 1.) Lasten kasvatusta verrataan myös koiraemon poikasten koulutukseen oteessa 2. Oteessa 2 toisin sanoen kehoitetaan *kurittamaan ja kouluttamaan* lapsensa aikuisten tavoille.

*Ote 3 " ---Jos ei halua koira sohvalle, on se opetettava siihen. Ei ole järkeä sisustaa kotiaan niin, että koko ajan joutuu varomaan tai komentamaan lapsia tai koiria." (9.10.2011b.)*

*Ote 4 "Kun opaskoiria koulutetaan, tärkeintä on, että sitä kehuutaan jatkuvasti, Vass kertoo. Makupaloilla koiria ei palkita." (8.9.2011b.)*

Oteessa 3 rinnastetaan *lapsien ja koirien opettaminen*, jottei *kumpikaan* joudu *varomaan tai komentamaan koko ajan*. Koiraviikon artikkelissa pääasiana oli sisustaminen. Opaskoiria esittelevässä jutussa puolestaan kerrotaan, että *opaskoiria koulutetaan kehumalla, ei makupaloilla* (ote 4).

*Ote 5 "Koiranomistajien ei tule tunkea päätään pensaaseen. Vastuu koiran käytöksestä on aina hihnan toisessa päässä. Järjestyslaki esimerkiksi velvoittaa, että koira on pidettävä yleisillä paikoilla kytkettynä. Koulutusta taas tarvitsevat kaikenrotuiset koirat kokoon katsomatta." (28.3.2010.)*

*Ote 6 "Kouluttamaton tai liian vähän liikuntaa saanut koira vetää talutushihnan niin kireälle, että ulkoiluttajan hauislihaksat venyvät mukavasti" (19.4.2010).*

Vastuu koiran koulutuksesta on omistajalla (ote 5). Ote 5 vielä korostaa, että *koulutusta tarvitsevat kaikenrotuiset koirat kokoon katsomatta*. Toisin sanoen koiran rotuun tai kokoon vetoamalla ei pääse eroon koulutusvelvollisuudesta. Ote 6 on kirjailijan kolumnista, jossa hän pohtii koiran kohtaamista kävelytiellä. Oteessa 6 koiran omistaja saa itse kärsiä seuraukset siitä, ettei ole kouluttanut tai ulkoiluttanut koiraansa tarpeeksi.

## 9 Johtopäätökset

*”Koska kyse on laadullisesta tutkimuksesta, aineiston analyysia ohjaa tutkimuskysymys – kaikkia läsnä olevia kielenpiirteitä ei analysoida vaan keskitytään tutkimuskysymyksen kannalta olennaisiin piirteisiin. Tällöin on kuitenkin tutkijan vastuulla, että analyysi ja aineistosta tehdyt poiminnat tekevät oikeutta aineistolle.”* (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 167).

Jäsensin toimijan olevan yleensä ihminen ja toiminnan kohteena olevan koiran. Toisaalta joskus toimijan ja toiminnan kohteen raja on häilyvä. Kumpi on toimija ja kumpi toiminnan kohde kun koira seuraa ihmistä. Periaatteessa koira on toimija, mutta toisaalta omistajan koulutus vaikuttaa siihen, että koira ylipäättänsä seuraa ihmistä. Samaa ongelmaa on pohtinut myös Sepänmaa (2009, 229)

*”Eläin on toisaalta subjekti, itsenäinen toimija, toisaalta objekti, jolle ihminen tekee jotakin ja jota hän käyttää hyväkseen. Subjektina eläin tekee jotakin itsenäisesti itselleen ja joskus ihmiselle. Eläimestä tulee esikuvamme muuallakin kuin sadun maailmassa. Joskus se ottaa ihmisen valtaansa: lemmikki komentaa tai hienovaraisesti ohjailee isäntäänsä tai emäntäänsä.”* (Sepänmaa 2009, 229.)

Kun kiinnitin huomioni ihmisiin ja sanoihin, joilla ihmisiin viitataan koirayhteyksissä, hämmennyin niiden vähäisestä määrästä. Koirille tehtiin kaikenlaista, mutta tekijää ei ollut määritelty. Koiranomistajat tulivat mainituiksi yleensä negatiivisissa merkityksissä ja silloinkin ihmiset epäinhimillistettiin. Ihmiset olivat yksiselitteisesti pahoja, koska eivät keränneet koiriensa jätöksiä (2.4.2010c) tai koska antoivat koiriensa juoksennella puistossa vapaana (24.3.2010). Ihmiset olivat omistajia, miehiä, naisia, lapsia, kirjailija (26.4.2010),

taiteilija (1.3.2010a) ja SOK:n johtaja (27.3.2010).

Helsingin Sanomien lehtiartikkeleissa koiralla vedotaan tunteisiin niin hyvässä kuin pahassa. Perheenjäsen diskurssissa koiralla haetaan tiettyä mielikuvaa perheidyllistä. Esimerkiksi tekstissä mainitaan, että kellotorni New Yorkissa on paikka, jossa koiran kanssa ei asuta (21.3.2010). Koira on osa perheidylliä, se kertoo jotain omistajistaan. Koira voi olla uhka (13.3.2010b), mutta myös pelastaja (25.10.2011). Koira voi olla vaihdonväline (11.4.2010e) tai lapsenkorvike. Koira on kaunis, hyvä, arvokas, söpö, ystävä, jos se käyttäytyy hyvin.

Helsingin Sanomien lehtiartikkeleissa koira representoituu perheenjäsenenä, ulkoilutettavana, ihmisen kesyttämänä eläimenä, suden jälkeläisenä, mutta myös suden uhrina, metsästäjän kaverina, mutta myös menetyksen kohteena. Koira representoituu ihmisen apuna työtehtävissä: poliisikoira, huumekoira, opaskoira ja pelastuskoira. Usein koira on enemmän kuin apuri, se korvaa ihmisen puutteen: näkökyvyn, hajuaistin tai hyökkäyskyvyn. Koira representoituu matkatoverina, mutta myös hidasteena ja esteenä jalkakäytävällä. Koira representoituu koulutettavana, ruokittavana, eläimenä, jonka jätökset tulisi kerätä ja eläimenä, joka pitää hallita. Koira ilman omistajaa tai omistajan hallintaa representoituu pelottavana uhkana.

Ihminen representoituu perheenpäänä, hyvänä ja huonona omistajana, kouluttajana, pelkääjänä, ärsyyntyjänä, välinpitämättömänä, koiraihmisenä, ei-koiraihmisenä. Toisaalta ihminen representoituu hoitajana, ulkoiluttajana, palveluiden järjestäjänä, mutta myös palveluiden maksajana, hallitsijana ja hallinnan menettäneenä. Koiran ja ihmisen suhde representoituu inhimillistämisen diskurssissa hyväksyttävänä. Eläimellistämisen diskurssissa suhde representoituu huonona tai vääristyneenä. Koira kuluttajana diskurssissa koiran ja ihmisen suhde representoituu liiketalouden kannalta hyvinkin suotavana. Koirat ammateissa diskurssissa koira on vahva toimija ihmisen

rinnalla, mutta vain ihmisen kouluttamana. Koirien representaatiot ovat paljon vahvempia, ihmiset ovat taustalla. Koiran ja ihmisen välinen suhde vain on, sitä ei tarvitse erikseen selittää tai perustella.

Koira perheenjäsenenä on jo yleisesti hyväksytty suhde. Se on otettu osaksi visuaalista järjestystä. Seppänen (2002, 31) lainaa filosofi Michel Serresin ajatuksia esineen kätkemisestä. Tehokkain tapa kätkeä jotakin, on laittaa se ”niin näkyvälle paikalle, että se muuttuu paikan visuaalisen järjestyksen itsestään selväksi osaksi, tavallaan siis näkymättömäksi”. Seppänen toteaa kodin visuaalisen järjestyksen olevan täynnä merkityksiä, asioiden ja esineiden kertomuksia, joiden perusteella satunnainenkin kulkija voi päätellä millainen henkilö kodissa asuu. (Seppänen 2002, 31.)

Myös koira kaikkine tarvikkeineen on osa visuaalista järjestystä. Olemme jo tottuneet näkemään kuvassa ihmisen ja koiran ja mainitsemaan koiran nimeltä, vaikka koira ei mitenkään liittyisi artikkelin aiheeseen. Koiran kanssa esiintyminen luo positiivisen mielikuvan koiraihmisestä. Poliittisia imagoita tutkinut viestinnän professori Erkki Karvonen (Lapin Kansa 9.12.2012) pohtii poliittisia henkilöitä, jotka ovat esiintyneet julkisuudessa koiran kanssa. Pieni koira herättää katsojassa positiivisia tuntemuksia. Eläin perheenjäsenenä on harmiton vaihtoehto julkisuuteen, toisin kuin oman lapsen tuominen haastatteluun. (Lapin Kansa 9.12.2012.)

Koirista kertovat artikkelit ovat usein ainutkertaisia. Tarinat kerrotaan kerran ja sitten ne unohdetaan, mielipidekirjoituksia lukuun ottamatta. Samantyyppiset tarinat toistuvat, mutta tarinoille seuraa harvoin lopputekstejä. Joillakin jutuilla on jatkopuheenvuoro, mutta yleensä silloin on kyse muusta kuin itse koirista esimerkiksi pyöräilystä (20.10.2011b ja 20.10.2011c). Samassa ilmiössä myös sama sananparsi toistuu tekstistä toiseen, tässä tapauksessa koiranulkoiluttajan väistäminen. Vuorotteluvapaata koskevissa teksteissä pyöriteltiin ”koiran ulkoilutusta ja pitsinnypläystä” (20.9.2011a ja 22.9.2011) itselle sopivaan

muotoon. Jatkopuheenvuoroissa on useimmin kysymys mielipidekirjoituksista, jotka vastaavat aiempaan artikkeliin.

Ihminen leimautuu koiraihmiseksi heti, kun koiran omistaminen on mainittu tekstissä. Tämä luokitus tuo mukanaan tietyn mielikuvan ihmisestä. Inhimillistämisen diskurssissa koiran nykyinen asema perheenjäsenenä kuvataan ”oikeanlaisena” eli hyväksyttävänä koiran ja ihmisen suhteena. Sen sijaan eläimellistämisen diskurssissa on rivien välissä viittaus siihen, että koiran ja omistajan suhde on jotenkin vääristynyt.

Diskurssi on tapa puhua, representaatio on puheen tuote. Eläimellistämisen diskurssissa villikoira on representaatio. Koira kuluttajana diskurssissa koirahoitola on kodin representaatio. Mutta entä ihmiset. Sama diskurssi, eri representaatio? Entä ihmisen ja koiran suhde? Millaiset koiran ja ihmisen suhteet kohtaavat eri diskursseissa? Onko ristiriitaa yhdistelmissä? Voiko pelokas postinkantaja tavata villikoiraa muussa yhteydessä kuin eläimellistämisen diskurssissa? Mutta entä subjektipositiot, ovatko ne samat kuin representaatiot?

## 10 Pohdinta

Vaikka aineistoa on määrällisesti paljon, se kertoo vain osan ihmisen ja koiran suhteen representaatiosta. Jos aikaa ja resursseja olisi enemmän, olisi ollut mielenkiintoista tutkia myös muissa lehdissä esiintyviä koiran ja ihmisen suhteen representaatioita. Ovatko ne universaaleja vai aina tietyn lehden ja tämän lukijakunnan rakentamia. Hetkittäin mietitytti onko aineisto määrällisesti liian suuri, mutta toisaalta vähempi määrä kertoisi eri tavalla. Koiraviikko nosti koiran etusivun uutiseksi viikon jokaisena päivänä. Jo se, että Helsingin Sanomat nostaa eläinviikolla näkyviin koirat kertoo lukijoiden mieltymyksestä koiraan lemmikkinä.

Koiran merkityksestä ihmiselle kertovat myös teksteissä näkyvät koira- alkuiset tai -loppuiset uusiosanat: koiraperhe, koiraihminen, koiramies, koirahoitola, koiraravintola, koirahieroja, koirapuuhaa. Ensi näkemältä voisi ajatella, että suuret artikkelit, joissa koira on päähenkilönä, kertoisivat eniten koiran ja ihmisen suhteesta. Kuitenkin, mitä enemmän luin koiratekstejä, sitä enemmän minua mietitytti juuri ne tekstit, joissa koira oli mainittu vain yhdessä lauseessa. Juuri ne lauseet paljastavat jotain olennaista koiran ja ihmisen suhteesta. Ihmisen representaatio muuttuu, kun hänen seurassaan oleva koira mainitaan: kävelijästä tulee koiranulkoiluttaja siis koiranomistaja kaikkine velvollisuuksineen.

Eläimellistämisen diskurssissa koira nähdään vaistojensa vetämänä. Koiran sijaan syyllistetään omistajaa koiran kakkojen keräämättä jättämisestä ja koiran hallitsemattomuudesta. Jaakonsaaren ja Ojalan (2011) koiranomistajan lakikirjaa lukiessa jäin miettimään koira-ajokortin puutetta. Koiran omistamiseen ei vaadita mitään. Laissa on velvoitteita koiran hyvästä hoidosta, mutta kuinka moni on lakikirjaa lukenut tai muita ”näin hoidat koiraasi” -oppaita. Minkä tietämyksen varassa ihmiset koiria ottavat?

Mutta miksi niin usealla on koira, jos siitä ei jakseta tai osata huolehtia. Onko koira vain läheisyyden korvike, suloinen pörriäinen, pelote vai egon jatke? Aivan kuin ihmiset sanoisivat toisilleen: ”Katsokaa, minullakin on koira ja millainen koira se onkaan. Tulkaa lähemmäs - arvostakaa ja arvostelkaa.” Mutta se tavallinen tarina koiraperheen arjesta puuttuu. On pelastajia, pelastettavia, ihastuttavia ja vihasuttavia, mutta missä arki piilee? Onko koiranhoito muuta kuin käyttäytymishäiriöitä ja kakkakasojen keräämistä? Miksei kukaan kehu koiran kanssa lenkkeilyä? Koiran kanssa vain ollaan lenkillä. Koira inhimillistetään, mutta entä omistaja – onko hänellä tunteita?

Tutkielman heikkona kohtana voidaan pitää sitä, että jätin kuvat analysoimatta. Representaatio rakentuu kuvien ja tekstin yhteisvaikutelmasta (Mäkiranta 2008, 30-31). Alun perin oli tarkoituksena analysoida myös kuvia. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa kirjasin paperille artikkeleiden kuvat. Kirjoitin yhdellä lauseella mitä kuvassa mielestäni tapahtuu. Myöhemmin päätin jättää kuvat analysoimatta. Tiedän kuvien vaikuttavan representaation muodostukseen, mutta ajan rajallisuuden vuoksi jätän ne tarkemman analyysin ulkopuolelle.

Vaikka en kuvia analysoinutkaan, kiinnitin niihin huomiota myös oman aineistoni ulkopuolella. Minua suututtivat kuvat, joissa ihminen oli koiran kanssa, vaikka jutun aihe oli jotain muuta. Mielenkiintoisin esimerkki oli Lapin Kansassa, jossa uutisoitiin Putinin joutumisesta mustalle listalle. Ainoa kuva jutussa oli Putin koiriensa kanssa mökillä. (Lapin Kansa 11.4.2013.) Kuvientulkinta olisi ollut mielenkiintoista, mutta toisaalta jo Soile Ojalehto (2011) koiramainoksia tutkiessaan on löytänyt samankaltaisia luokitteluja kuin minä tekstin tasolta lehtiartikkeleista. Ojalehdon mukaan ”koira representoituu aikakauslehtimainoksissa ystävänä ja perheenjäsenenä, kuluttajana, luontoa ja luonnollisuutta edustavana eläimenä, statussymbolina sekä ihmisiä auttavana sankarina ja työkoirana” (Ojalehto 2011, tiivistelmä).

On mielenkiintoista, kuinka juuri koira on saanut perheenjäsenen arvon. Kun taas Lappalaisen (6.11.2012) artikkelistakin käy ilmi, että esimerkiksi lehmä ei ole perheenjäsen, vaikka sillä on nimi. Turusen (2011, 25) mukaan kissoja on määrällisesti enemmän kuin koiria (Turunen 2011, 25). Kuitenkin koiran asema on omaa luokkaansa. Eero Ojala (2011) pohtii koiran ja ihmisen suhdetta esimerkkien kautta. Koira on hyvin lähellä ihmistä. Melkein ihminen, mutta silti tai ehkä sen takia siihen liittyy niin ristiriitaisia tunteita. (Ojala 2011.)

Analyysia tehdessä tuntui välillä, että teenkö tikusta asiaa, mutta toisaalta diskurssianalyysin tarkoituksena on löytää käytäntöjä, jotka ovat itsestään selviä. Hetkellinen turhautuminen aineistoon kielii myös siitä, mikä on diskurssianalyysin tarkoitus: ”löytää normaalista puheesta tapoja.” (Jokinen, Juhila, Suoninen 1993, 19.) Koiratekstit ovat jo niin tavanomaisia, että tuntuu, ettei niistä saa mitään ihmeellistä irti. Mutta siinä juuri on se ihmeellisyys. Miksi asiat ilmaistaan juuri näin? Miksi nämä sanat kuuluvat tähän diskurssiin? Miten ne luovat koiran ja ihmisen suhteen representaatiota?

Jokinen ja Juhila (1993, 106) mainitsevat, että ei ole olemassa yhtä oikeaa tulkintaa. Sen sijaan tutkijan vuoropuhelu aineiston kanssa tuo esiin erilaisia merkityksiä. (Jokinen & Juhila 1993, 106.) Toisin sanoen toinen tutkija voisi nostaa samasta aineistosta erilaisia teemoja, samoin kuin eri aika määre aineistolle olisi korostanut eri asioita. Olen käynyt aineistoani läpi useita kertoja kiinnittäen huomiotani eri yksityiskohtiin esimerkiksi sanoihin, joilla kuvataan koira tai ihmistä, kuka on toimijana. Olen myös kuvannut eri vaiheet mahdollisimman tarkasti.

Tekemällä tämän tutkielman osallistuin koiran ja ihmisen suhteen representaatioiden ylläpitämiseen. Vaikka pyrinkin pitämään avoimen mielen, omiin tulkintoihini vaikuttaa oma suhteeni eläimiin ja erityisesti koiriin. Tutkielman kohderyhmänä ovat koiraihmiset. Ihmiset, jotka tietävät jotain koiran

kanssa elämisestä. Aineistoa analysoidessa olen usein yrittänyt miettiä miten ei-koiraihmiset asian näkisivät. Onko tämä vain subjektiivinen kokemus? Tulkitsenko tätä näin vain koska pidän koirista? Entä koiriin neutraalisti suhtautuvat? Mutta tutkisiko ihminen, joka ei pidä koirista koiria? Ihminen ja koira ovat vuorovaikutussuhteessa toisiinsa. Teoriassa ihminen on vastuussa koirasta, mutta koiralla on tunnevaltaa ihmiseen. Lähtiessäni keräämään aineistoa, ajattelin aiheen olevan ”helppo” ja yksinkertainen. Mitä enemmän luin kirjallisuutta ihmisen ja eläimen suhteesta, sitä monisäikeisemmäksi aihe paljastui. Aihe herättää tunteita puolesta ja vastaan: koiraihminen – ei-koiraihminen; luonnonsuojelija vai luonnosta piittaamaton. Myös aiheen poliittisuus yllätti, en löytänyt neutraalia eläintutkimusta.

Sattuman vaikutus tieteeseen usein yritetään kirjoittaa pois tutkimuksen vaiheista. Aivan kuin tutkija taianomaisesti tietäisi kaikki vastaukset valmiiksi annettuina. (Ketonen 1976, 50-51.) Oma matkani tämän tutkielman edetessä on ollut pitkä ja kivinen, mutta samalla antoisa. Lähdekirjallisuus ja aineisto ovat opettaneet minulle ennen kaikkea itsestäni ja siitä kuinka havainnoin koiran ja ihmisen suhdetta. Mutta ilman sattumaa olisi tutkielman aihekin saattanut olla aivan toinen. Jos en tietynä ajankohtana olisi omistanut koiraa ja kohdannut niin paljon tuntemattomien kommentteja, tuskin olisin huomannut miettiä mistä asenteet kumpuavat.

Ilman sattumaa olisi moni huomio jäänyt tekemättä. Nyt ympäröivän mediamaailman ja todellisen maailman ihmisten ja heidän koiriensa välisen suhteen havainnointi edisti oman ajattelun kehittymistä tutkielman edetessä. Kiitos myös kaikille, jotka ovat tutkielman etenemiseen sattuman avustuksella vaikuttaneet. Heille, joiden kanssa olen aihepiiristä keskustellut ja erityisesti heille, jotka ovat tutkielmaani sen eri vaiheissa lukeneet ja kommentoineet.

Omana tutkielman aiheenani oli koiran ja ihmisen suhteen representaatio Helsingin sanomissa. Samalla kun analysoin aineistoa ja kirjoitin tutkielmaa aloin katsoa muitakin uutisia uudella tavalla. Minua rupesi suututtamaan sanavalinnat ja otsikoinnit. Miksi juuri tuo sana on valittu, koska se antaa väärän kuvan aiheesta. Mediakäyttäjä harvoin muodostaa käsityksensä vain yhden median tai lehden perusteella, sen sijaan hän rakentaa kokonaiskuvan eri lähteistä tulleista mediaesityksistä (Pöyhtäri 2011, 59). Koirat puhuttavat nykyihmisiä niin televisiossa kuin internetissäkin. Sanomalehdet ovat vain yksi median osa-alue jossa koiran ja ihmisen suhteen representaatioita esiintyy.

Tämä tutkimuksen tarkoitus on olla kattava yleiskatsaus koiran ja ihmisen suhteen representaatioista Helsingin Sanomissa. Useistakin tässä tutkielmassa mainituista lähtökohdista saisi oman tutkimuksensa erilaisella aineistolla. Koiran ja ihmisen suhde on niin monimuotoinen, että tarkemmalla aineistorajauksella voisi päästä pintaa syvemmälle. Näkökulmaksi voisi valita esimerkiksi koiran merkitys perheenjäsenenä, koiranomistajan oikeudet ja velvollisuudet, koira mukana ihmisten arjessa ja vapaa-ajalla. Mielenkiintoista olisi myös kerätä aineisto spioneerajan (Kairistola 1995, Kivimäen 2012, 39 mukaan) tavoin esimerkiksi aikakauslehdistä. Oman tutkimuksen saisi myös TV:n koirasarjoista.

## Lähteet

- Aaltola, Elisa 2004. Eläinten moraalinen arvo. Tampere: Vastapaino.
- Alasuutari, Pertti 2011. Mielikuvien muutos ja pysyvyys: Maaseutukäsite suomalaislehdissä 2000-luvulla. Maaseudun uusi aika. Maaseutututkimuksen ja -politiikan aikakauslehti (1), 17-32.
- Autio, Minna 2006. Legoista Leviksiin – kuluttajaksi kasvun aakkoset. Teoksessa Hanna Lehtimäki & Juha Suoranta (toim.) Kasvattajan brändikirja. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab. 13-26.
- Biedermann, Hans 2004. Suuri symboli kirja. Suomentanut ja toimittanut Pentti Lempiäinen. Kahdeksas painos. Juva: WS Bookwell Oy.
- Bisi, Jukka & Kurki, Sami 2005. Susipuhetta Suomessa. Maakunnalliset ja kansalliset odotukset ja tavoitteet susikannan hoidossa. Helsingin yliopisto. Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus. Seinäjoki. Julkaisuja 3.
- Bolton, Gillie 16.11.2011. <http://www.gilliebolton.com/writing/reflective-writing/> luettu 20.5.2013
- Fairclough, Norman. 2002. (1997). Miten media puhuu. Suomentaneet Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart (edited) 1997. Representation: cultural representations and signifying practices. London: SAGE publications.
- Heinonen, Anne. Eriarvoiset eläimet: Ihminen, kone, eläin. Eläindiskurssit ja spesismi Aamulehdessä. Pro gradu -tutkielma: Tampereen yliopisto, Tiedotusoppi. Saatavilla [www.muodossa: tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00428.pdf](http://www.muodossa.tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00428.pdf) Luettu: 16.10.2012.
- Kangas, Sonja 2006. Käyttäjät brändien muokkaajana. Teoksessa Hanna Lehtimäki & Juha Suoranta (toim.) Kasvattajan brändikirja. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab. 63-79.
- Jaakonsaari, Tuija & Ojala, Anu 2011. Koiranomistajan oikeusopas. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen Eero. 1999. Diskurssianalyysi liikkeessä. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi 1993. Valtasuhteiden analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen & Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1993. Diskurssiivinen maailma: teoreettiset lähtökohdat ja analyyttiset käsitteet. Teoksessa Arja Jokinen & Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere:

Vastapaino.

- Juuti, Pauli 2010. Mitä lehdet kertovat työelämästä? JTO/Johtamistaidon opisto. Hansaprint Oy, Vantaa.
- Jyrkiäinen, Jyrki 2012. Sanomalehdistö. Teoksessa Kaarle Nordenstreng & Osmo A. Wiio (toim.) Suomen mediamaisema. Tampere: Vastapaino. 67-100.
- Kainulainen, Pauliina 2009. Johdanto: Ihmistieteiden anti eläintutkimukselle. Teoksessa Pauliina Kainulainen & Yrjö Sepänmaa (toim.) Ihmisten eläinkirja. Muuttuva eläinkulttuuri. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Palmenia-sarja 66. 11-18.
- Kauppinen, Jukka 2011. Uskollisin kaikista. Hämmästyttävä koira. Maahenki Oy.
- Kennelliitto. [www.kennelliitto.fi](http://www.kennelliitto.fi) luettu 24.10.2012. tarkistettu 23.5.2013.
- Ketonen, Oiva 1976. Se pyörii sittenkin: tieteenfilosofian peruskysymyksiä. Porvoo: WSOY.
- Kivimäki, Sanna. 2012. Kuinka tämä tuntisi omaksi maakseen. Suomalaisuuden kulttuurisia järjestyksiä. Acta Universitatis Tamperensis 1751.
- Koski, Leena. 2006. Koira jälkimodernissa yhteiskunnassa. Teoksessa Kosonen, Päivi & Nevanlinna, Tuomas (toim.) Merkityksellistymisen pohjasäikeet. Kirsi Määttäsen juhlakirja. Helsinki: Tutkijaliitto. s. 49-70.
- Koskinen, Taava 1998. Anna-lehden kannet ajan ja ikuisuuden ikoneina. Wendeliniläiden Suomi-neidon lyhyt pitkä historia. Teoksessa Taava Koskinen (toim.) Kurtisaaneista kunnian naisiin. Helsinki: Yliopistopaino, 89-129.
- Knuutila, Tarja & Lehtinen, Aki Petteri 2010. Johdanto: Representaatio – tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi. Teoksessa Tarja Knuutila & Aki Petteri Lehtinen (toim.) Representaatio: Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi. Gaudeamus Helsinki University Press, 7-34.
- Kupiainen, Reijo & Sintonen, Sara. 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Palmenia Oy, Helsinki University Press.
- Kupsala, Saara & Jokinen, Pekka & Vinnari, Markus & Pohjolainen, Pasi 2011. Suomalaiset näkemykset tuotantoeläinten hyvinvoinnista. Maaseudun uusi aika. Maaseutututkimuksen ja -politiikan aikakauslehti. (3), 20-35.
- Laitinen, Teuvo 2009. Mies juotti koira ja sai syntinsä anteeksi: Ihmisen ja eläimen suhde islamissa. Teoksessa Pauliina Kainulainen & Yrjö Sepänmaa (toim.) Ihmisten eläinkirja. Muuttuva eläinkulttuuri. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Palmenia-sarja 66. 55-72.
- Lapin Kansa 11.4.2013. Poliisijohto selvittää Putin-töppäyksen perinpohjaisesti. Henripekka Kallio. A6.
- Lapin Kansa 9.12.2012. Koira rakentaa poliitikon imagoa. Viikon erikoinen.
- Lappalainen, Elina 6.11.2012. Lehmäkö perheenjäsen? Nyt meni överiksi Valio.

<http://www.talouselama.fi/uutiset/lehmako+perheenjasen++nyt+meni+overiksi+valio/a2154072>

luettu 16.5.2013.

MTV3. 12.9.2012. Robottikoira on USA:n armeijan uusi vahvistus.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/ulkomaat.shtml/robottikoira-on-usan-armeijan-uusi-vahvistus/2012/09/1614727> luettu 16.5.2013.

MTV3. 18.5.2012. Vanhusten laiminlyönnit kasvussa – jo satoja vanhainkoteja tehovalvonnassa.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/vanhusten-laiminlyonnit-kasvussa---jo-satoja-vanhainkoteja-tehovalvonnassa/2012/05/1550896> luettu 20.5.2013.

Morero, Micaela 2009. Onko nykyiselle massatuotannolle vaihtoehtoja? Teoksessa Pauliina Kainulainen & Yrjö Sepänmaa (toim.) Ihmisten eläinkirja. Muuttuva eläinkulttuuri. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Palmenia-sarja 66. 164-175.

Mäkiranta, Mari 2010. Kuvien lukeminen. Teoksessa J. Hurtig, M. Laitinen & K. Uljas-Rautio (toim.): Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mäkiranta, Mari 2008. Kerrotut kuvat. Omanelämäkerralliset valokuvat yksilön, yhteisön ja kulttuurin kohtaamispaikkoina. Tampere: Juvenes Print.

Neisserin havaintokehä. Luettu 20.5.2013.

<http://www.peda.net/veraja/kotka/aikuislukio/opo/kurssit/psy/ps3uusi/havainnot>

Ojalehto, Soile 2011. Koira aikakauslehtimainonn. Pro Gradu -tutkielma: Lapin yliopisto, Graafinen suunnittelu.

Ojanen, Eero 2012. Koiran filosofia. Helsinki: Kirjapaja.

Peltoniemi, Suvu 2012. Eläinten inhimillistämistä. Psykologia. 47 (4) 297-300.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009. Kurssi kohti diskurssia. Vastapaino, Tampere.

Pivetti, Monica 2005. Ihmisen ja eläimen välisen suhteen kehittyminen länsimaissa. Englanninkielisestä alkuperäistekstistä kääntäneet: Paula Hirsjärvi, Jaana-Piia Mäkinen ja Saara Saunanoja. Teoksessa Paula Hirsjärvi, Jaana-Piia Mäkinen, Saara Saunanoja, Arto Siitonen (toim.) Koe-eläinetiikka. Helsinki: Helsinki University Press.

Potter Jonathan & Wetherell, Margaret 1987. Discourse and social psychology. Beyond Attitudes and Behavior. London: Sage Publication.

Pöytäri, Reeta 2011. Lajityypin ehdoilla – maahanmuuton ja maahanmuuttajien artikulaatiot aikakauslehdissä. Media & Viestintä. Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehti (3) 40-63.

Raevaara, Tiina 2011. Koiraksi ihmiselle. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos.

Rantanen, Lasse 2007. Mistä on hyvät lehdet tehty? Hill and Knowlton Finland Oy.

Ratamäki, Outi 2009. Luonto, kulttuuri ja yhteiskunta osana ihmisen ja eläimen suhdetta.

- Teoksessa Pauliina Kainulainen & Yrjö Sepänmaa (toim.) Ihmisten eläinkirja. Muuttuva eläinkulttuuri. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Palmenia-sarja 66. 37-51.
- Ronkainen, Suvi & Pehkonen, Leila & Lindblom-Yläne, Sari & Paavilainen, Eija 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Rossi, Leena-Maija 2010. Esityksiä, edustamista ja eroja: Representaatio on politiikkaa. Teoksessa Tarja Knuutila & Aki Petteri Lehtinen (toim.) Representaatio: Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi. Gaudeamus Helsinki University Press, 261-276.
- Ruckenstein, Minna 2009. Lapset ja raha: taloudellisesti hyödyttömien talous. Teoksessa Minna Ruckenstein ja Timo Kallinen (toim.) Rahan kulttuuri. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1244, Tiede. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. 87-103.
- Sepänmaa, Yrjö 2009. Jälkisanat: Kulttuuritieteellisen eläintutkimuksen lähtökohdista ja mahdollisuuksista. Teoksessa Pauliina Kainulainen & Yrjö Sepänmaa (toim.) Ihmisten eläinkirja. Muuttuva eläinkulttuuri. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Palmenia-sarja 66. 220-233.
- Suhonen, Pertti 1994. Mediat, me ja ympäristö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Hanki ja Jää.
- Syvärinen, Katri 2011. Koira on ihmiselle tärkeä identiteetin osatekijä – mutta joillekin vain egon jatke. Koiramme. (3), 4-8.
- Turunen, Seppo 2011. Lemmikkielämää. Ihmisen eläinsuhde ja eläinten hyödyntäminen. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Valio. 2012. Televisiomainos MTV3. 22.10.2012 kello 21.30.
- Vilka, Leena 2009. Eläinten oikeudet. Teoksessa Pauliina Kainulainen & Yrjö Sepänmaa (toim.) Ihmisten eläinkirja. Muuttuva eläinkulttuuri. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Palmenia-sarja 66. 21-36.
- Vilka, Leena 1998. Oikeutta luonnolle. Ympäristöfilosofia, eläin ja yhteiskunta. Helsinki: Yliopistopaino.
- Vilka, Leena 1996. Eläinten tietoisuus ja oikeudet. Kettutyttöfilosofiaa ja susietiikkaa. Helsinki: Yliopistopaino.
- Vuorinen, Tommi & Karppinen, Sanna 2012. Koiransa näköinen. Otava.
- Yle Etelä-Karjala. 23.8.2012. Olisiko koira-ajokortti tarpeellinen? [http://yle.fi/uutiset/olisiko\\_koira-ajokortti\\_tarpeellinen/6267149](http://yle.fi/uutiset/olisiko_koira-ajokortti_tarpeellinen/6267149) luettu 16.5.2013.
- 45 minuuttia. 5.10.2011. Miten koiran voi kouluttaa niin, ettei se hyökkää toisten koirien tai ihmisten kimppuun? Minkälaista oppia tarvitsevat omistajat? MTV3.

## Liitteet

### Liite 1 Aineisto 1

- 1.3.2010a. Ihmiset. Taiteilija korostaa luonnon arvoa. Hannu Pöppönen HS.
- 1.3.2010b. Kaupunki. Hiihtolomasesonki purkautui Helsingin seudun koirahoitoloissa. Jussi Sivenius HS.
- 1.3.2010c. Mieli pide. Meidän tulee näyttää Kiinalle esimerkkiä. Eveliina Lundqvist.
- 2.3.2010. Kotimaa. Vanhasen turkislausekset hämmästyttävät eläinlääkäriä. Hanna Kaarto HS.
- 3.3.2010. Mieli pide. Susikanta arvioidaan todennäköisesti liian pieneksi. Jouko Komulainen.
- 5.3.2010b. Kotimaa. Mies tukehtui palokaasuihin rivitalossa Eurassa. STT.
- 5.3.2010c. Kaupunki. Viime vuonna Viikissä hoidettiin 1500 löytöeläintä – eniten oli kissoja. HS.
- 6.3.2010. Kotimaa. Kuopion asemies vaikenä riehumisestaan. Martti Heikkinen HS.
- 7.3.2010a. Asuminen. Jäähyväiset siniselle. Ilona Savitie.
- 7.3.2010b. Uutiset sivu. Chilen suomalaiset selvisivät maanjäristyksestä järkytyksellä. Anssi Miettinen HS Ilkka Malmberg HS.
- 7.3.2010c. Ulkomaat. Muumimukit kestivät 8,8 richteriä. Anssi Miettinen.
- 8.3.2010. Elämä & Terveys. Miksi foobikko pelkää? Tiina Leinonen.
- 11.3.2010a. Kaupunki. Ruuanjakajan aamu on kiireinen. Anna-Riitta Sippola HS.
- 11.3.2010b. Ulkomaat. Vilks-kohu jatkui muhammed-kuvan julkaisulla Ruotsissa. STT-AFP-TT-HS.
- 13.3.2010a. Ulkomaat. Sanottua.
- 13.3.2010b. Kotimaa. Villeiksi epäillyt koirat piinasivat lehdenjakajaa. STT.
- 14.3.2010. Kotimaa. Koirat raatelivat lampaita. STT.
- 16.3.2010a. Kaupunki. Autojen ja pilvenpiirtäjien puolustaja. Jarmo Huhtanen HS.
- 16.3.2010c. Ulkomaat. Kännykkä täynnä tappouhkauksia. Anna-Liina Kauhanen HS.
- 19.3.2010a. Mieli pide. Jääkiekkoseuroille uudet opit juniorivalmennukseen. Ove Lindstedt.
- 19.3.2010b. Ulkomaat. Rikollisen vahvaa teetä. AP.
- 19.3.2010c. Kaupunki. ”Ehkä enemmän papanoita kuin koskaan.” Matti Huuskonen HS.
- 20.3.2010a. Kaupunki. Terapiahierontaa, herkuttelua ja koirankynnen leikkuuta. Pauliina Grönholm HS.
- 21.3.2010. Asuminen. Parilla loton jättipotilla saa kellotornin New Yorkissa. Terhi Width.
- 22.3.2010. Kulttuuri. Eläin meissä on sivistystä. Maria Säkö.
- 24.3.2010. Mieli pide. Koirat hihnaan ulkoillessa. Hanna Syvähuoko.
- 27.3.2010. Talous. SOK:n uusi pääjohtaja esiteltiin muutosjohtajana. Jyrki Iivonen HS.
- 28.3.2010. Kotimaa. Kotonani asuu ”tappaja”. Pauliina Grönholm.
- 31.3.2010a. Mieli pide. Kaupunkikanien kanssa voi oppia elämään sovussa. Hannele

Luukkainen.

- 31.3.2010b. Urheilu. Oma koira puri Maradonaa kasvoihin. Reuters-STT.
- 2.4.2010a. Kaupunki. HS:n loukut pyytivät kaksi kania ja kymmeniä lukijakirjeitä. Matti Huuskonen HS.
- 2.4.2010b. Mielipide. Kania pataan ja kattia kanssa. Petra Jäppinen.
- 2.4.2010c. Mielipide. Koiranomistajien laiskuus paljastuu taas. Meri Salomaa.
- 3.4.2010a. Kotimaa. Metsästäjä: Se on kova paikka, kun susi vie koiran. Heli Saavalainen HS.
- 3.4.2010b. Kotimaa. Pelätty susi. Heli Saavalainen HS.
- 8.4.2010. Mielipide. Viranomaiset tuottavat näennäispalveluita. Juhani Lempiäinen.
- 10.4.2010. Ihmiset. Sanottua.
- 11.4.2010a. Kulttuuri. Nenetsielokuva palasi tundralle. Kirsikka Moring.
- 11.4.2010b. Ulkomaat. Katkera Unkari äänestää tänään. Katarina Baer HS.
- 11.4.2010c. Kotimaa. Nainen hukkuu Aurajokeen. STT.
- 11.4.2010d. Kotimaa. Se karhu ei väistänyt. Juhani Saarinen HS.
- 11.4.2010e. Talous. Palvelus vaihtuu palvelukseen. Johanna Pohjola.
- 16.4.2010. Ulkomaat. Hankalat olot haittasivat pelastajien työtä Kiinassa. Minna Nalbantoglu.
- 17.4.2010. Kaupunki. Koiran jätökset kävivät henkeen. Antti Manninen.
- 18.4.2010. Mielipide. Millä oikeudella arvostelemme toisia? Kirsti Partanen.
- 19.4.2010. Elämä & Terveys. Olkaa hyvät, Herra ja Rouva Koira! Kreetta Onkeli.
- 22.4.2010a. Kotimaa. Kainuun peuramaille petojen tehometsästys. Tapio Mainio HS.
- 22.4.2010b. Kotimaa. Sani-Koira antoi verinäytensä geenipankkiin. Minna Pölkki HS.
- 24.4.2010a. Mielipide. Älä pura kiukkuasi heikompiin. Anette Sundström.
- 24.4.2010b. Talous. SOK:n Kuisma Niemelä ei pane ässäosia myyntiin. Jarmo Aaltonen.
- 24.4.2010c. Kotimaa. Suden tehneet tuhoja aiempaa vähempää. Anna-Riitta Sippola HS.
- 6.4.2010. Ihmiset. Kirjailija taistelee kuolemaa vastaan. Jaana Laitinen.

## Aineisto 2

- 1.9.2011. Urheilu. Pitkän tien pää. Ari Pusa.
- 2.9.2011b. Kaupunki. Poliisi: siivousfirmat rikkoneet törkeästi lakia. Irina Vähäsarja HS.
- 3.9.2011. Ihmiset. Päivän täripit
- 5.9.2011. Kotimaa. Sata ihmistä ja helikopteri etsivät kadonnutta tyttöä. Jukka Harju HS.
- 7.9.2011. Ihmiset. Sokean maailma ei ole musta.
- 8.9.2011a. Kotimaa. Poliisi uskoo löytäneensä Kestin. Pekka Pantsu HS.
- 8.9.2011b. Kotimaa. Kolme villikoira opetettiin Tohmajärvellä
- 8.9.2011b. Kaupunki. Opaskoira oppii kehumalla hurjasti.
- 9.9.2011. Kotimaa. Petojen raivotauti-rokotukset laajenemassa Pohjois-Karjalaan. STT.

- 12.9.2011a. Kotimaa. Tohmajärven villikoiraajahti lopetettiin. STT.
- 12.9.2011b. Kaupunki. Mopot halutaan autojen sekaan. Teppo Moisio HS.
- 15.9.2011. Ruoka & Juoma. Viidenneshehtaarin myytti. A. W. Yrjänä.
- 17.9.2011a. Talous. Kreikkalaiset lähtevät joukolla Australiaan. Petja Pelli.
- 17.9.2011b. Urheilu. Nuoruuden innolla. Johannes Laitila HS.
- 17.9.2011c. Kulttuuri. Pikkuinen Lotta asuu Haapsalussa. Heikki Saukkomaa HS.
- 18.9.2011a. Sunnuntai. Nyt viedään vapauden luksus. Anna-Stina Nykänen.
- 20.9.2011a. Mielipide. Vuorotteluvapaa pitää lopettaa. Taru Taipale.
- 22.9.2011. Mielipide. Vuorotteluvapaa tuo säästöjä toisaalla. Outi Lindqvist.
- 24.9.2011. Kotimaa. Karhu puri kahta metsästäjää Kontiolahdella. STT.
- 25.9.2011. Kotimaa. "Tärkeintä ovat hyvät hoksottimet ja sosiaaliset taidot". Pyry Lapintie  
HS. Minna Passi HS.
- 27.9.2011a. Radio- ja TV-arvostelut. Kotieläimet loivat sivistyksen perustaa. Petri Immonen.
- 30.9.2011. Kulttuuri. "Kasvatus ja kulttuuri ovat kriisissä". Jyrki Räikkä HS.
- 1.10.2011a. Kotimaa. Hautausmaalle sai laittaa kieltokyltit koiria varten. STT.
- 1.10.2011b. Ulkomaat. Venäjä viettää syksyn sienimetsässä. Jussi Niemeläinen HS.
- 1.10.2011c. Ihmiset. Sanottua.
- 2.10.2011a. Kulttuuri. Historia ja nykyaika törmäävät Kiinassa. Anu Uimonen.
- 2.10.2011b. Ihmiset. HS 50 vuotta sitten. Susi vai rikos. Tohmajärvellä kadonneen pojan  
kohtalo.
- 3.10.2011b. Elämä & Terveys. Yhden koiran elämä. Katarina Malmberg HS.
- 4.10.2011b. Tiede & Luonto. Mitä koiran katse kertoo. Arja Kivipelto HS.
- 5.10.2011c. Radio ja TV-arvostelut. Vauva ruokitaan kätevästi purkista. Arja Aho.
- 5.10.2011d. Kaupunki. Poliisi esti laajan sarjan kultavarkauksia. Martti Heikkinen HS.
- 6.10.2011a. Uutiset sivu. Tähteet ja koiraruuat testissä.
- 6.10.2011b. Ruoka & Juoma. Neljän tähteen illallinen. Jenni Leukumaavaara.
- 6.10.2011c. Ruoka & Juoma. Koirankeksejä omin käsin/ Monipuolista murkinaa mustille.  
Miina Poikolainen.
- 7.10.2011a. Uutiset sivu. Lentäjäkoira Asta lomaili Espanjassa.
- 7.10.2011b. Meno & Paluu. Häntä suorana lomalle / Risteillen tukholman terasseille /  
Matkalla Eu-maissa / Euroopan halki suursnautserit takatilassa. Pihla Hintikka.
- 7.10.2011c. Ihmiset. Marjatta Snellman palkittiin eläinsuojelusta. HS.
- 8.10.2011b. Auto. Rakki ratissa tai ruikuttamassa. Samuli Laita HS.
- 9.10.2011b. Sohvalle nousu sallittu.
- 9.10.2011c. Saa kuolata ja kuopia. Maija-Riitta Riuttamäki.
- 10.10.2011a. Kotimaa. Hirvijahdissa ammuttiin karhua. HS.
- 10.10.2011b. Syyssateet huuhtovat peltoja.

- 12.10.2011. Ihmiset. HS 50 vuotta sitten. Juridinen taistelu kissoista ja ravintorasvoista. HS.
- 13.10.2011. Kotimaa. Lemmikkien laiminlyönnistä vankeustuomio. STT.
- 14.10.2011. Pääkirjoitus. Susien suojelu ei onnistu pakkokeinoilla. Pertti Rannikko.
- 15.10.2011. Kaupunki. Mitä kuuluu, Vantaa? Leena Härkönen.
- 16.10.2011a. Sunnuntai. Lenigradin selviytyjä. Anne Tarsalainen.
- 16.10.2011c. Kaupunki. Tapiola kasvoi Haglundin maille. Kari-Otso Nevaluoma HS.
- 17.10.2011a. Talous. Seitsemänkymmentä neliötä tunnetta. Vesa Salminen.
- 17.10.2011b. Mieli-pide. Ihmisarvo kuuluu feissareillekin. Manna.
- 18.10.2011. Pääkirjoitus. Kenelle kellot soivat. Juha Sainio.
- 20.10.2011a. Helsinki-Vantaan puolustuslinja pitää. Jere Malinen.
- 20.10.2011b. Mieli-pide. Pyöräilijä on persona non grata. Robert Huisjen.
- 20.10.2011c. Mieli-pide. Kellon soitto tavaksi. Risto Uimonen.
- 20.10.2011d. Ihmiset. Isosaaren syksyyn saapui haikeus. Marko Leppänen.
- 23.10.2011a. Kotimaa. Masentunut jää ilman ihmisarvoista hoitoa. Kari-Otso Nevaluoma HS.
- 23.10.2011b. Nainen, joka rakasti taidetta.
- 24.10.2011a. Elämä & Terveys. Hevosien hoidossa. Arja Kivipelto HS.
- 24.10.2011b. Ihmiset. Lehtinainen rakastaa muutosta. Hertta Hiltunen.
- 25.10.2011. Ulkomaat. Maanjäristysten unohdetut sankarit. Antti Ämmälä.
- 26.10.2011. Eloojääneiden etsintä lopetellaan Turkin järistysalueella.
- 29.10.2011. Ihmiset. Sanottua.
- 30.10.2011b. Kulttuuri. Tanssin rautarouva. Leena Pallari HS.
- 30.10.2011c. Sunnuntai. Mies, koira ja katoava jälki. Lauri Rotko.
- 30.10.2011d. Rouvat pitävät tullin koirissa.
- 31.10.2011. Urheilu. Uudet pojat valloittavat Raksilassa. Markku Lahti HS.